

העולם הזה

גליון
האלף
מוקדש
לחללי
הסיבוב
השני

נפלים ההולכים ראשונה

כל העם צבא

באי המזהיר לא רק את העולם, אלא גם את העם הישראלי עצמו. עם זה לא היה בטוח בכוחו. הוא חשש כי הנשק המצרי יתן לעם היריב עליונות צבאית, וכי מאי ימת סכנת כלייה על המדינה.

מיבצע סיני הוכיח שעצת הפחד היתה עצה כוזבת. העליונות הצבאית של ישראל על עמי ערב — כל אחד מהם לחור וכולם יחד — מובטחת לא לשנה אחת או שני תיים, אלא לשנים רבות.

אויב מצוייר יפה ומזויין היטב יכול להפיל בנו קרבנות יקרים יותר, אולם הוא לא יוכל להכחיד את האומה הזאת — לא בעור חמש שנים ולא בעור עשר שנים. עמי ערב יצטרכו לעבור עוד מרחק רב לפני שרמתם הצבאית של חיי תיהם תשתווה עם רמתו הצבאית — הרחיבה והטכנית — של החייל העברי. חשוב מאד לדעת זאת. שום עם אינו מסוגל לנהל מדיניות של שלום לטווח ארוך כשאינו בטוח בחייו. תחושה מוט רות של כוח יכולה להוביל להרפתקות מסוכנות, אבל כשהיא מצויה במירה ברר אה היא יכולה לתת לעם את איתו בטחון עצמי הדרוש לו כדי להתאפק מול החרת גריות, לבחון את בעיות הניסוד של קיור מו, ולחשוב על פתרונות שלא יתגשמו תוך שנה-שנתיים.

זוהי התרומה שחללי הסיבוב השני תגישו אותה לעם על מגש הכסף.

★ ★ ★

הלן הוגד החיובי של היעילות ה צבאית — שהיא יכולה לשמש בסיס לשלום, אולם ישנו גם צד שלילי של אר תה יעילות, ועליו יש לחשוב היטב. ישנה בדיחה צברית אוסינית על אודות האיש שנשאל "כיצד אתה משקיף על חבצית הער" בית?" ושיענה "מבעד לכוונת חי עליונה!" מוכן מאד להשקיף על העולם מבעד לאתנח ודלהב.

אדם המצטיין בשמיעה מוסיקאית ומפגז בכומר הספורטאי, טבעי לו להימצא בחבר רה המעריכה את המוסיקה, ולהתרחק מחבר רה המעריכה את הספורט. כל אחד אותה לספול באותו שטח בו הוא מצטיין. עם המצטיין בכומר הצבאי, אך המפגז מאד בכומר המדיני, צפויה לו הסכנה שינסה לפתור את כל הבעיות באמצעים צבאיים. אולם מעטות מאד הבעיות המ דיניות שהתותח והטאנק מסוגלים לפתור פתרון של אמת.

מיבצע סיני מגלה נטיה כזאת. בתיכ נזנו היתה צפונה האמונה שאפשר להתחכם עם תנועות היסטוריות, שאפשר ל התחבא מפני גורמים מדיניים ולהפוך את הקערה על פיה במיבצע צבאי מזהיר אחד. התוצאות הוכיחו שהיתה זאת טעות: בלי פתרון פוליטי לא יכול היה המיבצע הצ באי לקצור את קצירו. תחת דחץ הגורמים הפוליטיים, נאלץ גם הממצא להיסוגר.

על האנגלים אמרו שהם מפי סירים את כל הקרבות ומנצחים בכל המלחמות. דעם בעל כשרון צבאי מובהק, צפויה תמיד הס כנה ההפוכה: שהוא ינצח בכל הקרבות, אבל יפסיד כל מלחמה.

★ ★ ★

כל אחד מאתנו אוהב לעסוק בעני יני צבא. אמנם, איש אינו אוהב סק סים צבאיים ריקים, איש אינו אוהב הצד עות ושטרים צבאיים, איש אינו מילי טריסט, וכל אחד מקלל את היום בו הוא משרת בעתודות. אולם כל אחד מאתנו או ה הב לנתח מיבצעים צבאיים, וכל שיחה נעשית מעניינת יותר כאשר מדברים על פעולת הצנחה ותימרון כוח שריון. החייל חבוי בלב כלנו.

אין כוח בל אסון. לחיפך, במי צב בו אנו נתונים, זוהי מעלה לאומית ממדרגה ראשונה. היא נושאת בחובה מגרעת רק כשי אנו שוכחים את כל השאר, וכי אשר נדמה לנו שחל אחד של היצירה הלאומית יכול לבוא במי קום כל שאר החלקים של יציר רח זן.

נות של אופי לאומי חדש. בזאת הוא דומה לכל עם שנולד בארץ של הגירה והתישבות. הוא שונה מהיהודים כפי שהאמריקאים והאוסטרלים שונים מן הב ריטים.

הדור הראשון של עמימתישבים חדש הוא מטבעו חירואי, דור בעל כשרון גדול לאילתור ולבי צוע, דור שכוחו רב בפתרון בעי יות מעשיות, וחלש בשמחי הי רוח והתיאוריה המופשטת. הדור יגדל בארץ הוא בדיוק כזה.

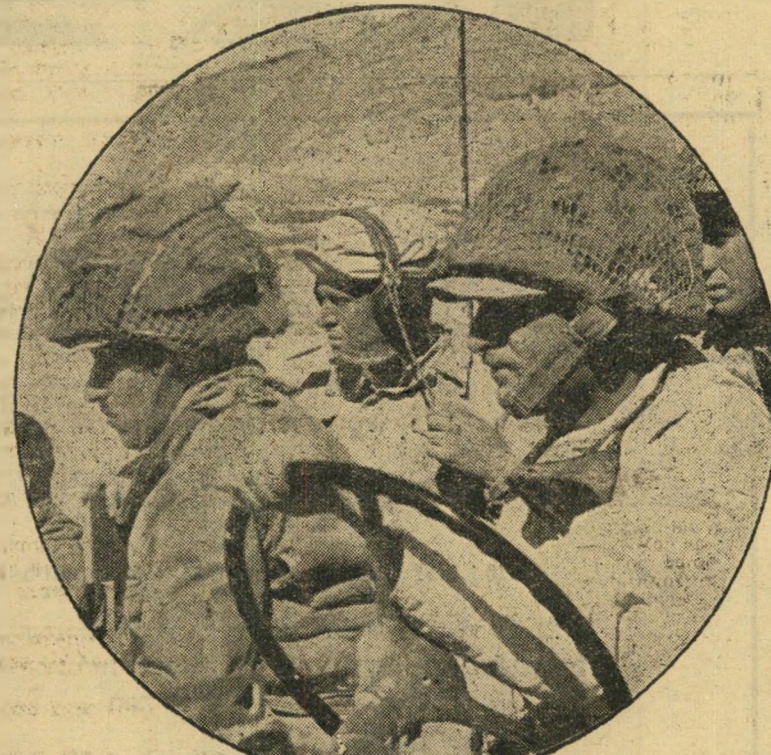
לכן יש לנו חיילים טובים ומדינאים גרועים, חקלאים מצויינים וסופרים אסטיים. שפע של ארכיאולוגים ביולוגים ומנהגדים טובים, וחוסר מוחלט של כוחות מקוריים בפילוסופיה ובדת ובתיאוריה המדינית. בכל זה יש דמיון רב מאד מן העם הישרא

דים הרבה מכוסרם כאשר הם עוברים מן הצבא לשטח הפוליטי ולכל שטח אחר.

★ ★ ★

מי שרוצה, יכול להסביר את התו מפעה הנפשית הזאת בתנאים חיצוניים. הסרן האוסטרי של צה"ל בן 27, היה בן 7 כשפרצו מאורעות 36. מאז שחר יל דותו היתה בעית הבטחון נקודת-התור פה של חי האומה. אכיו היה בצבא הבריטי או בהגנה, אחיו במחתרת, הוא עצמו בצבא תשי"ח. שידורי החדשות תמיד דיברו על קרבות והרוגים. אומה הנתור נה בסכנה צבאית מתמדת, טבעי שכשרון צעירה מופנה לאפיק צבאי.

היו עמים רבים כאלה בהיסטוריה. אפי לו הגרמנים השנואים, סמל המיליטריזם בעולם, היו חתילה עם ככל העמים, שמצא את עצמו בלב אירוסה, בארץ חס

עתון בריטי חשוב יעץ השבוע למרשלים ולגנרלים של הצבא הב ריטי ללמוד מצבא-ההגנה-לישראל. הוא סבר בכל הרצינות כי מנהיגיו, של צבא, הקים זה עשרות דורות, יכולים ללמוד לקח מצבא שאינו קיים אפילו דור אחד. זה יכול היה להיות מצחק, לולא היה זה כל כך נכון. צה"ל כבש את כל סיני בשעה שהבריטים לא כבשו אפילו את כל פורט-סעיד. ישראל גייסה עם שלם, על אנשיו ורכבו, בשעה שהבריטים לא הספיקו אף להעביר את יחידותיהם הס דירות ממלטה לתעלה.

טיבו של צבא אינו תלוי בגודל לו. צה"ל הוא אחד הצבאות הק טנים ביותר בעולם. יתכן מאד שהוא גם הצבא הטוב ביותר.

★ ★ ★

אי-אפשר להסביר את איכותו של צה"ל בחישוביו של מוח גאוני. צה"ל לא נוצר בידי גאונים. הוא נוצר על-ידי רבבות חיילים אלמונים. המפקדים הטצי ליחים, מינאל אלון עד משה דיין, לא היו אנשים יוצאים מן הכלל, אלא להיפך, אנשים שהיו אופייניים לכלל. היו אנשים שכבר כי מפקדי תשי"ח היו יחידים במינם. עתה הוכיח מיבצע סיני כי קם דור שלם חדש של מפקי דים, שלא נפלו מקדומיהם.

במלחמת-העצמאות אפשר היה למעון כי טיב הצבא נבע מן המצב. לא היתה ברירה. כל אחד לחם על ביתו ועל משפחתו. אר דם מיבצע סיני נערך רחוק מן הבית, והוא לא היה מלחמת חגנה. וגם הפעם השיג הצבא הישגים שקוררו את התפעלות העולם.

★ ★ ★

ישנה אמר פעם צה"ל הוא טוב מפני שהוקנים אינם יכולים להתער רב בעניינו ממש. בשום מקום אחר אין מניחים לאנשים צעירים להוכיח את יכולתם. בצבא אין ברירה: בני העליה הש ניה פשוט אינם יכולים להנהיג התקפת לילה או לנצח על מלוגת-טאנקים. יש בזה גרעין של אמת. צה"ל הוא ה מוסד היחיד בארץ אשר כל מנהליו הם צברים או כמעט-צברים.

אולם זה רק חצי האמת. אי-אפשר להבינו בלי החצי השני: צה"ל הוא היצירה היחידה של הדור הזה. הוא לא יצר ספרות של ממש, ולא אומנות של ממש. הוא לא הוליד מתר כו פילוסוף גדול או מדינאי גדול.

הגננים של דורנו מתגלם בצי בא. דודר כולו יש כשרון טבעי לכך. מיטב בניו נמשכים לצבא. וגם אותם שאינם נשארים בצי בא-הקבע, הם במלוא מוכנו הרר חני של המושג "חיילים בחופי שח של 11 חודש". גם כאנשיר מילואים הם חיילים טובים יותר מרוב חיילי-חקבע של העולם.

אין זה מקרה שהדור הזה לא הקים מחוכו שום תנועה פוליטית, שום תנועת נוער ארצישראלית מקורית, חוץ מהפלמ"ח. ואין זה מקרה שהפלמ"ח, תנועת-הנוער שהטביעה את חותמה על סגנונו של דור שלם, היה דתקא תנועה צבאית. אין זה מקרה שרק בשטח אחד העי מדי הדור הזה עז כה צמרת של מני היגים: בשטח הצבאי. מאלוסי הפלמ"ח ועד אלופי סיני, הם מסמלים את הכשרון של הדור. וטבעי שאותם המנהיגים מאבי

לי החדש לבין האמריקאים והאוסטרלים בשלב המקביל. אלה הם שני הצדדים של אותו מט בע: הכשרון הטבעי של הדור למקצוע הצבאי, והמצב החיצוני השם את הדגש על חשיבותו של מקצוע זה.

יש משהו טראגי בהתפתחות זו. דק הדמיון יכול לתאר מה היה קורה אילו חיינו במצב אחר, אילו ידעו המדינאות העברית להבטיח לעם שלום של קבע והשתלבות במרחב. אילו ניתן להפעיל את הכשרון המעשי האדיר הזה של הדור בשטחים של שלום, לכתת את חרבותנו לאתים ואת קצינינו למתנדסים. תוך שנים מעטות היו מהנדסים-ישראלים הופי כים את היאור והפרת למקור-חיים למי אות מיליוני דונמים, והכשרון הטכני של דור זה היה נותן את הדחיפה המכרעת להפיכת המרחב לארץ תעשייה וחשמל.

★ ★ ★

עם חיילים הוא עם חזק. איש אינו שש להתקוף מדינה כאשר יש כבוד לצבאה. בעולם של היום, זהו עדיין גורם חשוב מאד בכל חשבון לאומי. יתכן שמיבצע סיני הסתייע בביצועו הצ

רת הגנה טבעית, שהותקפה כל כמה שנים על-ידי פולשים זרים. רק אחרי דורות רבים של הגנה עצמית נכנס ההרגל ה מלחמתי לדם הגרמנים, והם הפכו לעם תוקפני.

התחליף המדיני-רוחני של עם חמוצא את עצמו בנקודת-תורפה גיאוגראפית הוא תמיד אחר: כשאין העם יכול להתקיים ללא הגנתו המתמדת של החייל, הופך החייל לדמות מרכזית בתודעת הלאומית. מעשיו של החייל חשר בים. מיטב הכשרון הצעיר זורם למקצוע הנושא תעודה לאומית כה מרכזית. הסיסמה "כל הארץ חזית, כל העם צבא" הופכת מציאות.

★ ★ ★

אדם התנאים החיצוניים לא היו יכולים לעצב את דמותו של דור כי צורה כה מכרעת, אלאמה היתה מהותו הפנימית מתאימה לכך. הדור שגדל בארץ אינו המשך ישר של העם היהודי. הוא נושא בלבו תכר

במדיוה

העם

המעין המתגבר

לפתע, כמעט חודש וחצי אחרי המאורע, התעורר המצפון הלאומי. כמעין של מים טהורים. פרץ מסלע האדישות.

במשך שבועות ארוכים שררה דממה דקה מסביב לפרשת-הזוהעה של כפר-קאס. איפול חמור נמנע את האמת מן ההמונים. המחאה היתה מוגבלת לאנשים מן חוץ למחנה, כמו ח"כ מקי תיסק טובי, ולאנשים מבודדים אך אמיצים, כמו ד"ר מרדכי שטיין, שהפך ברחובות כרזים בלתי חוקיים, בהם הודיע את הפרטים.

היה נדמה כאילו יקרה דבר גורא אף מן המעשה עצמו: שלא ימצא שום גוף רשמי ואחראי במדינה שיתן ביטוי לרגש הסלידה ממעשים שהכתימו את טוהר ה' מיבצע אשר מיטב הצעירים הקריבו את נפשם על מזבח.

נבלה בישראל. השבוע, באופן ספוט-טאני לגמרי, השתנה הכל. האנשים לא נדברו ביניהם, אולם התגובה היתה כמעט אחידה, הקיפה אנשים כל כך שונים כמו דן בראמון, מנצח כובי המלמ"ח שהקי' דיש למאורע רשימה מזועזעת במערוב, וגרשום שוקן, עורך הארץ, שהשתדל ל' ארגן בכנסת חזית כל-מפלגתית במאבק על פומביות משפטם של הנאשמים.

את הפסוק האחרון אמר, כפי שאפשר היה לדרוש, נתן אלתרמן. המשורר, שהקי' דיש בעבר שירים כה רבים למעשה-הזוהעה של הגרמנים והבריטים, לא היסס הפעם לדבר באותה חריפות על מעשה שבועז' על-ידי כמה מלוכשי המדים של ישראל.

קרא המשורר: "אין לכתוב על כל גוי שאחר. לא מאמר ולא סיפור ושיר. כי מסרבת העברית / לדלוג על נבלה שנעשית בישראל. כך אופי הלשון הזאת!"

"לא זו בלבד שאין לשמור על הדברים בסוד", קבע אלתרמן, "לא זו בלבד שאין לנעול דלת-משפט על זה הפשע, ולדון בו במלחש ובמכסה, / כי הדיון צריך לחרוג ממסגרתו, כי יש לדון על כל באור מלא, מני גורמי עראי ועד גורמי יסוד, / כי רק בדרך זו יוגד וייקבע כי אין לעם הזה יד באשם הזה."

תנ"ך בני צנזורה. היה זה מור כי רק קול אחד נישא השבוע כדי לדרוש בגלוי את טישטוש הפרשה ואת עריכתו של משפט סגור וסודי. היה זה קולו של דובר דתי: עורך הצופה שבתי דניאל (49), שהשתמש באמתלה הנדושה של בטחון המדינה, אמתלה שהופעלה פעמים כה רבות לטישטוש דרישות היהודים בהיסטוריה.

היה זה סימן נוסף להידרדרות המוסר רית של העסקנות הדתית במדינה. כבר קודם לכן מצאה את ביטוייה בעובדה הפשוטה כי אף אחד מן הרבנים הראשיים לא מצא לנכון לעשות את הביססה הפשוטה ביותר, הנאה לאדם המייצג את המוסר הדתי: לבקר בכפר הנפגע. לנחם את בני המשפחות של קרבות הרצח הסרטוני.

למזלה של האנושות, לא תמיד היו נצרי גיה של דת ישראל כאלה. מעולם לא היה נודע לעולם על מעשה-הזוהעה של שמעון ולוי בשכם* או על מעשיו של עכן ביריחו, לו פקדו יעקוב בן-יצחק או יהור' שע בן-נזן להעמיד את האשמים בפני בית-דין צבאי סודי ולהטיל צנזורה על מעשיהם.

יורשיו של מוסר זה היו האנשים שה' ציעו השבוע, לערוך את התגובה הנכונה לרצח כפר קאס: ביקור המוני של יהודים בכפר הנפגע, כדי לנחם את האבלים ולהפי' גין לעיני המדינה והעולם את דמותה האמתית של האומה.

ההסתדרות

מיצעד הפרופסורים

עד כה ישבו על במת ההסתדרות שני סוגי אנשים: הנאמנים הסנימינליים, מ' סוגם של שלמה לביא ושמואל דיין, שדיברו על ציפור הנפש ורוח המשפחה העובדת, והפעילים, מסוגם של עקיבא גוב' רין ואהרן בקר, שנאומיהם היו רצופים

* בראשית ל'ד' ויקחו שני בני יעקוב, שמעון ולוי אחי דונה, איש חרבו ויבואו על העיר בשח ויהרגו כל זכר.

1 מכל 500

זוכה בהגרלה!

גודל הפרסים מ-500 ל"י עד 50.000 ל"י והקרן צמודה לדולר

רכוש אגרות נושאות פרסים של מלוה הבסחון ככל אחד מ-66 סניפיו.

בנק לאומי

לישראל בע"מ

מבצע להפצת ספרי יסוד:

"הספרים החיצונים" לקוראי הארץ

ביום א' — 23.12.56 תתחיל חלוקת הכרך הראשון לתותמי המהדורה הראשונה. הכרך השני יחולק בסוף חודש ינואר 1957.

מאת רובים לא הספיקו להרשם מסיבות שהזמן גרמן — החלטנו לפתוח בהרשמה למהדורה חדשה.

ההרשמה תתחיל ביום א' 16.12.56 ותסתיים ביום א' 20.1.1957.

המעונינים לרכוש את "הספרים החיצונים" מתבקשים להזדרז ולהרשם מיד. בסניפי "הארץ" בערים, הסוכנויות במושבות, בתחנות ההרשמה בכל חלקי הארץ ואצל הגוברים.

אין צורך בתלושים.

פשיטה נועזה מאחורי קוי האויב

דירק בוגרד * אקים שמירוף

קולנוע, "מרכז", ת"א

על-יד התחנה המרכזית

פורום פילם ממוצאי-שבת 15.12

בקרב: "ציון" ירושלים "פאר" חיפה

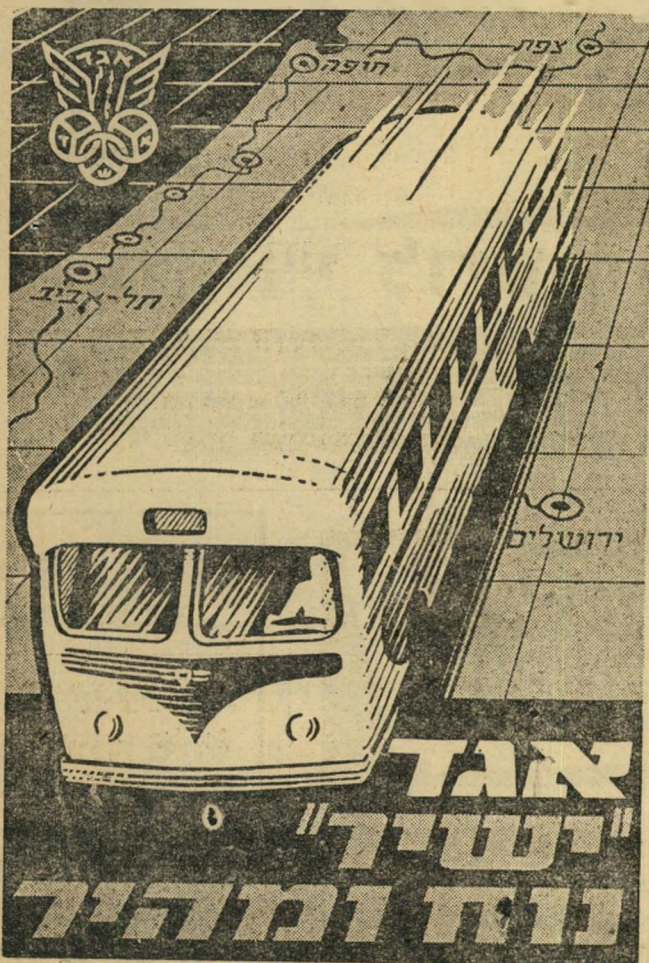
האמיצים

הוא צעיר
ובעל דמיון.
בחוש הדק
מגיע תמיד
להחלטה הנכונה.

מובן מאליו:

נלסון הוא מעשן!

סגל אביב לחיפה, ירושלים, נתניה, העסק, הנליל וחורה
ומיחר ערי ישראל נוסעים בישידים רק בישיבה.
חנוסע! פנה לתחנה. אנרי המקום בישיד פנוי בשבילך בכל שעות חיום

אגד(אש.ד) מקשר ישובי ישראל
מדין ועד אילת

בלאס (ימין) ובקר (שמאל)
לא פועלי בוב, לא עובדי מחס

התישו את מרצן במלחמות קטנות. המד
כירים מונו לפי המפתח, וכל מוכר
שלט על הפועלים שלו. היה זה הבסיס
להקמת משטרים מסוג המשטר המפורסם
בקרית-שמונה.

היפה והיעיל. מפלגה אחת בלבד
הרגישה עצמה יותר ויותר מקופחת. ל-
מפא"י היו רק ארבעה נציגים מבין 12
חברי הנהלת מרכז הלשכות. שאר שלו-
שת נציגי ההסתדרות (מפ"ם, אחדות העבר
דה והעובדה-ציוני) הצביעו דרך קבע עם
חמשת נציגי ההסתדרות הקטנות. כך
נוצר מצב שמרכז הלשכות הפך כמעט
מוסד יחיד במדינה בו אין למפא"י רוב
מוחלט.

לרוע המזל, אי אפשר היה גם לשנות
את ההרכב. לפי חוקת הלשכות אפשרי
הדבר רק כתוצאה מבחירות כלליות של
ה"הנוקמים" ללשכות" דבר שאינו ניתן
בכלל לביצוע.

לכן נולד במוח מפא"י רעיון גאוני:
להלאים את לשכות העבודה. זה היה
יפה: אין אדם נאור הבתנגד להוצאת
חלוקת העבודה מתחום המפלגות. וזה היה
גם יעיל: כי במשרד העבודה שלט השר
מרדכי נמיר, שהוא איש-מפא"י נאמן. אפי-
שר היה לסמוך על כך שההלאמה תתן
למפא"י סוף-סוף שלטון מוחלט בשוק ה-
עבודה.

הלב הנוקשה. מפלגות המיעוט ב-
ההסתדרות הבינו כי עתה הונפה החרב
על אחת מעמודותיהן החשובות. אמנם לא
היה נעים לשום מפלגה לרמוז שהיא
זקוקה לשלטון בשוק העבודה כדי להח-
זיק בחבריה, אולם לא היתה בריחה: ב-
הצבעה שנערכה השבוע במועצת ההס-
תדרות, הצביע השמאל נגד ההלאמה ה-
שכות. ההצעה נתקבלה בקולות מפא"י וה-
עובדה-ציוני.

עתה היתה הדרך פנויה להבאת חוק
מתאים לכנסת. אולם הדבר לא היה פשוט.
כדי להעבירו היה צורך בחזית ימנית
מפא"י-חרות-הציונים-הכלליים, נגד מפלגות
פועלים כמו מפ"ם ואחדות העבודה. מפא"י
היססה מפני צעד כזה.

המסקנה הגיונית: משאומתן חשאי בין
מפא"י ונציגי השמאל, כדי להבטיח הצ-
בעה מאוחדת למען ההלאמה. מנהיגי
מפא"י האמינו כי פיצוי מתאים, והב-
טחת כמה עמדות לאנשיהן תרכך את ליבן
הנוקשה של מפלגות השמאל.

עסקנים

כלותר מראש העין

החיים הפוליטיים המיוחדים-במיון של יש-
ראל הולידו טיפוס אנושי חדש: אדם העושה
את עסקנותו הפוליטית קרדם לחפור בו,
והמתפרנס יפה מכך, שהוא עובר ממפלגה
למפלגה, תוך כדי אירגון קנוניות חשאיות
מאחורי גב ידידיו הקרובים-מאד לשעבר.
טיפוס כזה היה גם הרב צדוק יצהרי,
ראש הסיעה הגדולה ביותר במעשה המקור
מית שר ראש-העין, סיעת תנועת בני-תל-ימן.
בבחירות האחרונות למועצה המקומית, ש-
נערכו יחד עם הבחירות לכנסת, זכתה
מפא"י לשני מקומות בלבד מתוך תשעה
הכנסות של חמועצת. כל שאר המפלגות

פסוקים כמו "אז שואל אני..." ו"אז אומר
אני..."

במועצת ההסתדרות, שהתקיימה השבוע,
בלט סוג חדש של גוואמים: הפרופסורים
והדוקטורים, שהתפלמסו על הגיונות פילי-
סופיים ועל עתיד הטכניקה האנושית.

הפער יצר פער. המפנה בא לפני
כמה חודשים, כאשר נזכרו מנהיגי ההס-
תדרות בצורה בלתי-נעימה שישנם בארץ
15 אלף אקדמאים וכי מספרם הולך וגדל.
תחילה ניסו לסטש את העובדה הבל-
תינעמה, להתייחס אל האקדמאים כאל
פועלי-הביוב או עובדי-המחס. האקדמאי
היה אחד הבנים הקטנים במשפחת האר-
גוד המקצועי, שהאבא שלה היה אהרן
בקר. בקר ואנשיו לא ראו שום צורך
בהעלאת רמת-המחיה של האקדמאי מעל
לרמת שאר העובדים.

אולם האקדמאים לא חסכו, משום-מה,
לדעה זו. פרצו שביתה אחרי שביתה,
בהן נולדה שכבה חדשה של מנהיגים,
ברובם אנטי-הסתדרותיים. ככל שקטן הי-
פער בין המשכורות, גדל הפער הנפשי
בין האקדמאים לבין עסקני ההסתדרות.

לחם או לבד? תחילה ניסו מנ-
היגי ההסתדרות לשבור את מרד האני-
ליגנציה בכוח. אולם משנוכחו לדעת כי
אין הדבר אפשרי, נזכרו בכלל מדיני
עתיק ונבון: "אם אינך יכול לחסל, בלע!"
ההסתדרות ניגשה לבלוע את מורדי הא-
קדמאים, על כל דרישותיהם וטענותיהם.
כדי לבצע מביצע זה, היה צורך במי-
היג. פנחס לבון העיף מבט מסביב, מצא
את המועמד האידיאלי בקירבת-מקום: שר
זה בלאס, איש המים, שהתפטר זה עתה
משירות ממשלתי, כמחאה על איחוד תה"ל
עם מקדורת. בלאס, דמות ססגונית שלמד
הנוסדה בברלין, היה האיש הנכון לשימו
בראש המחלקה החדשה לאינטליגנציה ה-
עובדת. הוא קיבל מעמד שווה לזה של
בקר, כך שהאקדמאים יצאו מתחת לכנפי
האיגוד המקצועי של הפועלים והפכו ל-
גורם עצמאי ובעל-השפעה בהסתדרות.
הבטיח בלאס: "תוך שנתיים יוכפל, ואר-
לי יושלש, מספר האקדמאים במדינה!"
מעתה היה מובטח כי גם בכינוסים הבאים
של מוסדות ההסתדרות לא יחסרו הפרר
ספורים.

רעיון גאוני

בין צורות-הכפיה של הפיאודליזם ה-
מפלגתי בארץ, תופסת חלוקת-העבודה
מקום נכבד. השולט על מקורות העבודה
שולט גם על גפש העובד. לכן השתלטו
המפלגות עוד בימי המנדט על שטח חשוב
זה. בכל קונגרס ציוני היו נשמעות צע-
קות על הפליה וקפיפות על הרעבת סו-
לים של מפלגה אחת בידי מחלקי-העבודה
של המפלגה היריבה.

באחד הימים הבינו מנהיגי כל המפל-
גות שלא כדאי להתחרות ביניהם, ושחתת
זאת מוטב להקים מעין טרסט של המפ-
לגות בשטח מסודר. לפי הסכם בין
ההסתדרות הכללית, ההסתדרות הלאומית, ה-
פועלי-המורחי ופועלי-אגודת-ישראל, הוקמה
לשכת עבודה כללית, בה חולקו כל המש-
רות לפי מפתח מסודר: 70% להסתדרות
הכללית, 30% לשאר שלוש ההסתדרויות.
חיה זה טוב והגיוני. שום פועל לא
יכול חיה למרוד במפלגות, והמפלגות לא

במדינה

נאלצו להסתפק במקום אחד לכל אחת, ואילו יצהרי הצליח לארגן לרשימתו די קולות כדי לזכות בשלושה מקומות.

אולם סיעתו, שהיתה הגדולה ביותר, נש' ארה בכל זאת באופוזיציה. כדוגמת הממ' שלה, הצליחה מפא"י ראש-העניינית להתלכד לקואליציה עם הפעל המזרחי, אגודת יש' ראל והפרוגרסיבים, ולשלוט ב-8000 התור שבים התימניים של היישוב.

דף גמרא ב-400 ל"ה. הכל היה טוב ויפה, אילמלא התפרצויותיו האופוזיציוניות של צלחה מתנה בדאני, שנמנה על מפלגתו הפרוגרסיבית של פנחס רוזן. מפא"י חיפשה שותף קואליציוני ממושם אותה, גייסה ל-מטרה זאת את הח"כ התימני ישראל ישע' יהו, שהחל לבלות בשיחות ממושכות — על ענייני תורה ומסורת — בחברתו של הרב צדוק יצהרי.

לבסוף, נפל הפור: יצהרי הודיע כי יסכים לבטל את סיעתו המיוחדת ולהצטרף למפא"י. אם רק יושלם לו הסכום שהוציא על אירגון הבחירות. לאחר משאומתן ממושך בין ישעיהו ויצהרי נקבע כי הסכום שהוציא יצהרי על אירגון הבחירות הוא 8000 ל"ה. בצירוף משרה מכניסה למארגן הבחירות לשעבר.

מחוסר כל משרה הגיונית, הוחלט להכריז על ביתו הפרטי של יצהרי כעל "ישיבה", ויצהרי עצמו החל מקבל, כראש ישיבה, משכורת חודשית של 400 ל"ה ממשרד ה' דתות, אשר לא ראה ברירה לעצמו אלא להסכים לסידור זה. תמורת המשכורת, קיבל יצהרי אל ביתו, לשעה ביום, כמה זקנים, ששמעו מפיו דף גמרא.

הסכם ועוד הסכם. סעיף קטן נוסף בהסכם, שבא גם הוא לפצות את יצהרי על הוצאות הבחירות המרובות, קבע כי בנו יתחיל לעבוד כסגן-מזכיר המועצה המקומית. העובדה ששר-הפנים סירב לאשר מינוי זה, לא הפריעה ליצהרי הצעיר להמשיך בעבודתו הפורית.

עתה, לאחר שקיבל פיצויים כה מלאים על אירגון הבחירות, הגיע תורו של יצהרי ל-קיים את חלקו בהסכם, להעביר את צירי סיעתו לרשותה של מפא"י. אולם לא כך הבין את ההסכם יצהרי עצמו. הוא היה סבור כי התשלום בא רק כדי להעביר אותו אישית לסיעת מפא"י, ואילו בעד סיעתו מגיע לו תשלום נוסף. מאחר שתשלום כזה לא ניתן, ראו חברי הסיעה את עצמם חופ' שיים לחתום על הסכמים דומים עם מפלגות אחרות, מבלי שראש הסיעה לשעבר יראה מעשה זה בעין זועמת.

חבר אחר של המועצה המקומית מטעם סיעת בני תימן, מלחי שמו, עבר, למשל, לחסות בצל כנפיה של הסיעה הפרוגרסיבית. יצהרי, המפא"יניק החדש, נכח בישיבה בה נחתם ההסכם בין הסיעה הפרוג' וסיבית לבין חברה החדש. הסכם זה כלל יתרונות חשובים לא רק למלחי, אלא גם ליצהרי עצמו. נקבע בו כי בקואליציה ה' חדשה שתקום, אם ירצה השם, במהרה בימי החתמים, יקבל מלחי תמורת גמישות ה' רעיונית את תפקיד ראש המועצה, ואילו יצהרי יתמנה לרב הראשי של ראש-העין. בנו ימשיך לשבת בטח על כיסא סגן המזכיר, שממנו רצה לנשלו שרהפנים.

למה ומדוע? מבא"י הרגישה את עצ' מה — ובצדק — מרומה. לא זו בלבד ש' שילמה כופר-נפש הגון ליצהרי, אלא שבסופו של דבר יישמש מידיה כליל השלטון במר עצה המקומית. תגובתו של יושב-הראש ה' מפא"י של המועצה, משה זכריה, היתה פשוטה. הוא נמנע מלכנס את המעצה ה' מקומית לישיבה הגורלית, בה היה עתיד ליפול ולהניח את כסאו כגון קודר לקר' אליציה החדשה.

השבוע פנו כל הסיעות האחרות של ה' מועצה המקומית ראש-העין אל עורר-הדון הפתח-תקואי המזוקן יצחק ברא"י, כדי ל' התיר את הסבר. הפתרון היחיד האפשרי, לדעת ברא"י: אם לא תכונס המועצה ב' עתיד הקרוב ביותר, כפי שדורש החוק, ית' בקש בית-הדק העליון להוציא צו-על-תנאי ולהחייב את זכריה, יושב-הראש המועצה, להר' פיע ולנמק מדוע לא יכנס את המועצה ה' מק מית לישיבתה. באמת, מדוע?

מפלגות

מטכ"ל לבן

שבוע לפני מיבצע סיני הציע העולם הזה (993) לחקים בצד מטכ"ל החאקי המנצח על הצבא, מטכ"ל לבן שירכו ויתכנו את כל המאמצים להשגת שלום על בסיס של

ההשקעה הטובה והבטוחה ביותר

א: הנך מבטיח ערך כספך

ב: רכית בשעור של 4 3/4% פטורה מכל מס החל על הכנסה ומכל חובת הצהרה.

ג: תעודות נושאות פרסים כגובה של 450,000 ל"ה לשנה. הפרס הגדול 50,000 ל"ה.

ד: הנך נותן ידך לבצור וחזוק המדינה.

רכוש ארץ היום אבדת

מיליון הבטחות

בנק א"י לדיסקונט בע"מ

מפון ליופי

רובינס
קוסמטיקום
רח' שינסקר 2 תל-אביב טל. 22129

מפון ליופי ומפול כגוף
הודעה חשובה
לסובלים מעודפי שומן

מחלקתנו לחשוב הגזרה, המצויינת במכונות משוכללות והמופעלות בשיטות החדשות ביותר על ידי צוות מומחים ממדרגה ראשונה. פיתרת את בעיות עודפי השומן וחשוב הגזרה שלך. אנו נותנים אחריות מלאה להורדת משקל גם לאלה אשר ניסו באמצעים ובשיטות שונות להוריד ממשקלם וטרם הצליחו עד כה. נא לבקר במכונתנו להתייעצות חנם, ללא כל התחייבות. פתוח רצוף משעה 8 בבוקר.

רדיו-פטיפון למכירה

במצב כמעט חדש

לפנות:

בית-מסחר ספרים "מסדה"
חיפה, רחוב הרצל 61.

מפון ליופי
מפון ליופי
מפון ליופי

האט רולקס
החזירי

● **אחרי השלב הראשון במינוי מינוי עלידי צה"ל, תגיש ארצות-הברית, באמצעות או"ם, הצעה להמשך הפעולה.** לפי הצעה זו, תידרש ישראל לסגת עד לגבולות שביתת-החשק, ואילו לצבא המצרי יורשה לחזור לכל בסיסיו הקודמים, פרט לשארם אלייך ולרצועת עזה. בשני אזורים אלה, יתרכז צבא האו"ם, וחס יוכרוז כאזורים מפורזים, תחת חסות בינלאומית. בצורה זו יבקשו אמריקאים להבטיח לישראל כי לא יפרע מעבר אניותיה במפרץ אילת וכי רצועת עזה לא תשמש בסיס להכנות צבאיות פעילות נגדה.

● **לעומת זאת, תציע קנדה הצעה משלה, העשויה לזכות במתיכתן השקמה של ארצות אמריקה הלטיניות.** לפי הצעה זו, לא יורשה לצבא המצרי לשלב ולסיני, כל עוד לא תתן ממשלת קהיר הבטחה מפורשת לא לחפוס את תעלת סואץ בפני אניות ישראל ולאפשר שיט חופשי גם במפרץ אילת.

● **בחוגים דיפלומטיים פובליציסטים מתגבשת הרעה הבאה לגבי המרחב:** על שתי המעצמות הגדולות, ארצות-הברית וברית-המועצות להימנע מחתרבות פעילה כלשהי בנינוי חאזר ולהתיר, תחת זאת, לשני מנהיגי הגוש השלישי — טיטו ונהרו — לפעול למען יישוב הסיכסוך הישראלי-ערבי. לדעת הרואים, יתכן רק פתרון אחד: ארצות ערב יכירו עקרונות בקיומה של מדינת ישראל, יתנאי שזו תסכים לחזור לגבולות הווזוקה של 1947.

● **אל תתלה תקוות רבות בנחישותם של מיפנח בעריישראל במדיניות החוץ של ארצות-הברית.** מינוי של כריסטיאן הרטר במקומו של הרברט הובר כסגן שר החוץ, עשוי להיות בעל משמעות רק לגבי היחסים בין ארצות-הברית לבין צרפת ובריטניה, שהתערערו במידה רצינית בעת מעברו של ג'ון פוסטר דאלס מתפקידו ומילוי מקומו עלידי הובר הבדלני. חי עובדה שהרטר פעל בשנים האחרונות למען הציונות בארצו לא תשנה את מדיניות הסטייט-דפרטמנט, הנקבעת על ידי מנגנון הקבע האנטי-ישראלי, תחת פיקוחו הישיר של דאלס.

● **ועקרת הברית האמלני טית, המתכנסת עתה בפאריס, ואשר מטרתה לתקן את יחסי אמריקה-האירופה המערבית,** עשויה להסתיים בתוצאות פווכות. אם ארצות-הברית תעמוד בדעתה לתגש סיוע כלכלי וצבאי למארוק ולסוניסיה, על אף התנגדותה של צרפת, ואם היא לא תפייס את בריטניה בשאלת הסואץ וסיכסוך בגדאד-קהיר, יסמן הדבר חת-חלת התפוררות הברית.

● **העזועים הבלתי-פוסקים העוברים עתה על חונגריה, טי שוויי להכיא לחיסול הקהילה היהודית שם,** מתנהל משא ומתן בלתי-ירשמי בין גופים יהודיים וממשלת יאנוש קדאר, במטרה לאפשר את עלייתם המרוכזת של כל יהודי חונגריה לישראל תוך תקופה קצרה.

● **מתקרב מיפנח ביחס חי הפתדרות הכללית לאזרחיה חי ערביים של מדינת ישראל.** בה נהנה המצומצמת של ההסתדרות, הש-תרשה ההכרה כי יש לפתוח מיד בפעולה רחבה לשילוב הערבים בכל שסחי החיים של ההסתדרות וחמדינה. הדבר יתבסס עלידי הקמת מחלקה מיוחדת לשיבוץ ערבים בכל ענפי ההסתדרות, לפיתוח חשכלת הערבים הצעירים ולצירוף פקידים ערבים במידה נאותה למנגנון חמדינה.

● **צפוית התקפה כללית על חברי ואוחזי מקיי, הפעולה תתנהל במקסימום השקט האפשרי, ותכוון להרחקת קומוניסטים מסקומות עבודה ציבוריים וגם פרטיים, במידה שהדבר יתן לביצוע.**

● **בחוית חמפלגתית, יתפסו ריכוזי חעולים מקום נכבד בעתיד הקרוב.** לאחר מינוי של אחוז אבריאל כאחראי למחלקת הסולים החדשים במזכירות הפעילה של מפא"י, יחול במסע מוגבר לגייס עולים חדשים לשורות מפא"י. הדבר יביא לתתנסויות חמורות בין פעילי מפלגה זו לבין פעילי המפלגות האחרות בריכוזים אלה.

● **הנהלות העתונים היומיים יחדשו את דרישתן לאשר לחן העלאה נוספת במחירי העתונים.** יהיה זה אחד חסימינס למשבר החריץ, המקיף למעשה את כל חמחנות היומיות, חמפלגתית וחבלתי-תלוייה כאחת.

● **לעומת זאת, לא תירטע מפא"י מביצוע תוכניתה לחוציא עתון יומי חדש.** העורך: משה שרת. ביגיי תומך בתוכנית זו, גם מתוך חשש שאם לא יפתח ססח פעילות מוגדר לשרת, הוא עשוי לרכז סביבו גרעין אופוזיציוני פעיל בתוך מפא"י, ואף לחזור לממשלה.

● **עם שובח של גולדה מאיר לישראל מעצרת או"ם, יוחלט, בין השאר, על תפקידו החדש של מנהל אלי-על לשעבר, אריח פינקוס.** פינקוס, אשר סיבות התפטרותו מהנהלת אלי-על סרס ניתנו לפירסום, מועמד עתה לתפקיד דיפלומטי.

● **כחית תחיה, כנראה, חצגת, יומנה של אננח פראנק" בחכימת, בכימויו של ישראל בקר.** המחזה, המבוסס על יומנה האמיתי של נערה יהודיה שבייתה כמה משנות מלחמת העולם השניה, יחד עם משפחתה, במחבוא בהולנד, זכה להצלחה גדולה בארצות-הברית, בצרפת, בהולנד, בשבדיה ובגרמניה.

היו כמעט ריקים, ההצעה נדחתה בשלושה קולות בסדרהכל. אילו הסריחו שלושה חברים דתיים נוספים את עצמם לבנין הכנסת באותה שעה, היה איסור הנסיעות בשבת הופך לחוק המדינה.

משטרה

מוות במטה הארצי

עורך-הדין מאיר דינאי היה עסוק מאד ביום ששי האחרון. המשטרה הלבסחה להביא את לקוחו, דוד רסולי, אל בית משפט השלום על גנת להוציא נגדו פקר דת מעצר. הלקוח ישב אותה שעה בחדר החקירות של הענף הכלכלי במטה הארצי, האוין בפעם המאה האחת לשאלה החוזרת ונישנית בדבר רשת הברחות אר-צית בין ישראל לעיראק, בה היה מעורב כביכול.

בעצר בבוקר פקעה סבלותו של דינאי. הוא צלצל למשטרה, ביקש לדעת מתי יובא רסולי אל השופט. הוא נענה כי המכונית תצא מיד. באחת עשרה רחצי, היתה תשובה דומה, בשתיים עשרה, היתה ההודעה הטלפונית מהמטה שונה וקצרה ביותר: "דוד רסולי התאבד לפני דקות אחדות, לאחר שקפץ מחלון הקומה החמי-שית, הוא נהרג במקום."

דינאי מיהר אל המטה הארצי, ביקש

אחד מרחבי, הסיסמה העיקרית: המלחמה בין שני העמים השמיים פותחת את המר-חב בפני האימפריאליזם הזר מכל הכר-הנים.

שבוע הצטרפה באופן מפתיע אישיות נכבדה לדרישה זו, באסיפת-עם מטעם מפ-לגתו ברמת-הצחק, קרא יגאל אלון: "לידי המפקדה הצבאית, הדרושה לנו לשם הג-נה על קיומנו וזכויותינו, יש צורך דחוף גם בהקמת מפקדת-שלום, שתתחזה מדר-ניוח של שלום לטוח ארון! עלינו לחזק את הכלים הקיימים, ולהקים גם כלים חדשים! הסברתנו צריכה להגיע לכל אוון ערבי וללהביר את הסכנות הצפויות מכי-צב של מלחמה! יהיו חלקים בעמי ערב שיבינו מה הסכנות! עלינו לחתום ליום זה וליוזום אופנסיבה של שלום!"

מה צריכה להיות התכנית? גם בשטח זה קיבל יגאל אלון את הצעת העולם הזה: "יש לכונן חבר עמים מורחתי-כונני, ברית אזורים של עמים ריכוניים לשי-חורף-פעולה מדיני, כלכלי, תרבותי ומדעי, כל זמן שקיים מצב מלחמה בין הערבים וישראל, מהחזה הדבר פירעה למעצמות הג-דולות, לתקוע יתר של סכסוכים באזור!"

פגישת עם המרשל. היה זה קו בלתי-צפוי מצד דובר של מפלגה שתמכה בכל לבה בקו המדיני של דוד בן-גוריון, הצביעה בממשלה בהתלהבות למען מיבצע-סיני.

יתכן שאחד הגורמים שדחפו את יגאל אלון לחפש לו דרך חדשה היה נעוץ בחזיה אישית: פגישתו עם המרשל טיטו, אלון, שלא ידע על מיבצע-סיני מראש, השתתף במשלחת חברי הכנסת שנפגשה עם מנהיגי היוגוסלבי, שעות מעטות לפני פתיחת המיבצע, ביקשה לשכנע אותו ש-ישראל לא תיוזם לעולם שום פעולת-התקפה, אין ספק שאלון נזכר בהבטחתו זו כשנודע לו, באותו ערב, על פתיחת המיבצע.

המרשל השתדל מאד להסביר פנים למש-לחת הישראלית, סיכר לה בגלוי לב על סכסוכו עם סטאלין ("רוזבלט וסטאלין הסי-כמו ביניהם שכל אחד יקבל 50% מן ה-שלטון ביוגוסלביה. עשיתי פשרה ולקחתי 100% בשביל יוגוסלביה!"). איאפשר היה לדרוש ממנו שיאמין כי המיניסטר נמיר והגנרל אלון לא ידעו על מיבצע-סיני יומיים מראש. אין ספק שהרגיש את עצמו מרומה בודון. היה זה מזון למחשבה מצד אלון, אם יתקבל הקו החדש עלידי מפלגתו ברצינות, ולא כסיסמה חולפת של נאום ספונטאני, הוא עשוי לתרום תרומה גדו-לה לקיומה של המפלגה, התיעה מזה כמה חרשים על במה המדינית, מבלי לדעת מה בדיוק היא רוצה.

הכנסת

לכה רודי לקראת כלה

השרים הדתיים לא הבחינו בהזדמנות ההיסטורית, כאשר הצע שרה-התחבורה משה כרמל לתת לכל בעל מכונית לבחור ביום שבתון אחד בשבוע, אך לא ביום השבת, בו שובמות בלאו הכי רוב המכוניות, הם גיעצו בראשיהם לאות הסכמה ועברו לגי-קודה תבאה, על סדרה-היום.

אך איש אחד שם לב לגודל השעה. היה זה בנימין מיען, מנהיג פועלי אגרי-דתי-ישראל, הוא הלך לקראת הכלה, פתח מיד בפעולה נמרצת בכנסת, דרש כי ייתן לכל אדם לבחור ביום השבת, כיום שבתון.

ההצעה נראתה הגיונית, נתקבלה ללא ויכוח רב. בטאנו של מיען, שעדים הי-כה בתופים הגדולים: הישג דתי חשוב ומיוחד-למינו הושג עלידי מנהיגו, גואל היהדות הדתית הצרופה.

● **עצדנות מבורכות.** זה הרגיו את שאר הדתיים המקצועיים. הכנסת, הם לא יכלו להשאיר הישג נכבד כזה בידי מיען-לכן הודדו משה קלמר, איש המפלגה הדתי-לאומית, ושלמה לוינג, איש אגרי-דתי-ישראל, הכניסו הצעה חדשה, קיצונית יותר: להפוך את שבתון-השבת לחובה, כמו בימי דוד צבי פנקס המנות.

איש לא התיחס לדבר ברצינות. הכל הבינו את מצוקתם של החברים הדתיים. אמר משה כרמל, כמעט בהלצה: "אתם הרי לא נוסעים בשבת. אם יאסרו עליכם לנסוע בשבת, או מה החסכוני?"

אולם הבדחתה האמיתית באה בסוף. מכל חייכ המפלגות הדתיות נכחו רק שני חב-רים באולם הכנסת בשעת ההצבעה - קלמר ולורנץ עצמם. גם שאר הספסלים

יגאל אלון עם משלחת הכנסת ביוגוסלביה *

מה חשב טיטו ?

לראות את לקוחו המנות. הגופה כבר לא היתה שם: היא הועברה מיד אל תחת מגן דוד אדום הקרובה, לאחר שרופא המשטרה קבע את מותו ההדאי של דוד רסולי. האבחנה: אבד לדעת.

● **לדא סריטות.** לאחיו, אשתו ושכניו של דוד רסולי היתה דעה שונה לגמרי על סיבות מותו של העצור. "דוד איבד את עצמו לדעת!" צעקה אשתו מרסיל, 38, כשהמשת לידה מנסים להבין פשר ההת-קהלות בדירתם. "תמיד היה לוועג למה-אברים, אומר שזו לא הדרך..."

גם השכנים לא רצו להאמין שדוד רסוי-לי, 40, יכול היה לאבד את עצמו לדעת. "אנחנו כולנו אהבנו אותו, היינו מבקרים בביתו בערבי שבתות ובלילות השבוע, והוא אצלנו. קימנו יחסי שכנים למופת", סיפר בעל חנות המכולת בחוית הבית, מאיר גרונוס שהורשה לראות את פני דוד, לפני קבורתו.

● **אי אפשר היה להאמין שאלה הם פניו של אדם שקפץ מן הקומה החמישית.** היתר בחצר המשטרה. החצר מרוצפת, יש בה כל מיני גרוטאות. הפנים של רסולי היו כשל אדם חי, לא היתה אף סריטה עליהן, העיד.

● **יחסה של המשטרה למשפחה השכולה היה מזוה ביותר.** בגדי המנוח לא הוח-זרו לקרוביו, שהורשו רק להסתכל בבית השימוש שבקומה החמישית של בנין המ-

● **בשעת חנחת זר פרחים על קבר חיחו-דים, הרוני הנאצים.** אלון נמצא בין מרדכי נמיר והרצל ברגר. לפניו דיר שמשון יוניצי-מן, חייכ חרות.

חנות נרגשים רבים, המתחוללים בו מפעם לפעם. הפעם עבר נהר הדמעות, החיר בוקים והנשיקות את כל הנהרות הקור מים, כאשר באה משפחת עמרם לקבל אל חיקה את הבת האובדת, אשר כבר תשע שנים נחשבה בעיניה כמתה.

הרפתקאות בירדן. כשהודיעה שרה עמרם לאמה, לפני יותר מחשע שנים, "אני הרה", נפל הפור. האם זילפה לא רצתה להליר עוד בבתה, אהובתו של קצין סולני, והיפה בין בנות שכונת בק עה הירושלמית. הקצין, שרד ממחנות הי צבא הפולני של הגנרל אנדרס, ששהו בארץ בימי מלחמת העולם השנייה, נשא את שרה לאשה, עבר יחד אתה לגור ברוכיים הערביים של ירושלים העתיקה. לאחר חודשים אחדים, נסגר הגבול, פר צה מלחמת העצמאות.

מאורעותיה של שרה בממלכת ירדן ראר יים לשמש בסיס איתן לכל ספר הרפת קאות הגון. אחרי שילדה את בנה, עזב הקצין הפולני את ירדן ואת שרה, חזר למולדתו. שרה עצמה, החליטה את שמה ליקטרינה אלכסנדרובנה, הצטרפה למגור בית הכלא של המשיח, בהעמדה פני רוסיה, עזבה אותו כדי להיות אחות, פקר דה, עתונאית ומזכירה פרטית של עורך העתון האופוזיציוני "אצירה". כשנסגר הע תון, נאסרה גם שרה, ובנה איבאן הועבר לפנימיה נוצרית סגורה בבית לחם.

אופוזיציה למוך. כמזכירתו של הא שם אלכסנדר, עורך "אצירה", הכירה שרה עמרם את ראש ממשלתה הנוכחית של ירדן, סולימאן נבולסי. עתה, כאשר חז רה לישראל, היו בפיה סיפורים רבים על פגישותיה עם נבולסי ועל תקופת פעול תה הפוליטית הקצרה, באופוזיציה למלך, עד למאסרה לפני כשלוש שנים.

טה, משם קפץ רסולי את קפיצתו האחד רונה, לדברי הודעת המשטרה.

לוח זמנים משובש. לוח הזמנים בחקירתו של רסולי, היה מענין למדי. חוקרי המשטרה שבאו לביתו, הודיעו לי אשתו על מעצרו לשעות אחדות. כבר בביתו, שבשדרות ח'ן בתל-אביב, הוצגה לפני השוטרים תעודת רופא חמעידיה שדוד רסולי סובל מלחץ דם גבוה, במידה המסי כנת את חייו. לפעמים היה נפגע במחל תו והיה מתעלף כשהוא עולה במדרגות, או מתאמץ למעלה מן המידה.

גם עורך הדין הציג תעודה כזו במטה המשטרה, אך נענה בשלילה כאשר תבע את שחרורו המיידי. "הוא עלול להפריע לחקירה הכללית של רשת ההברחות. הוא מסרב לספר דבר", ענה הסמל גד בן מאיר, חוקר המשטרה הכלכלית.

כשפרסמה המשטרה את הודעתה הרא שונה על התאבדותו של רסולי, נאמר בה כי הוא קפץ מחלון הקומה החמישית, רגעים אחדים לאחר שהודיעו לו על שח רורו. "הוא סיפר לנו את המל והבטיח להביא אותנו לבית, לתת לנו את המסמ כיס שהיו דרושים לנו לגילוי רשת ההב רחה", אמרו החוקרים לאחר מותו.

העובדה המזווה בכל הסיפור: באותו זמן, בו סיפר רסולי כביכול על פרטי רשת ההברחה ושמע כי הוא ישוחרר בקרוב, צלצל דינאי אל חדר החקירות, נענה מדי פעם כי רסולי יובא מיד אל השופט. הסמלים בן מאיר ושמש, ששוחחו אתו בטלפון, לא הזכירו אפילו את האפשרות שרסולי ישוחרר בעוד רגעים אחדים, יוח זר לביתו לאחר שחקירתו הושלמה.

לא היתה זו הפעם הראשונה שחשוד קופץ מחלון הקומה החמישית, קומת הח קירות הכלכליות במטה הארצי של המש

מפעל "ידיעות אחרונות"

ספר מפואר

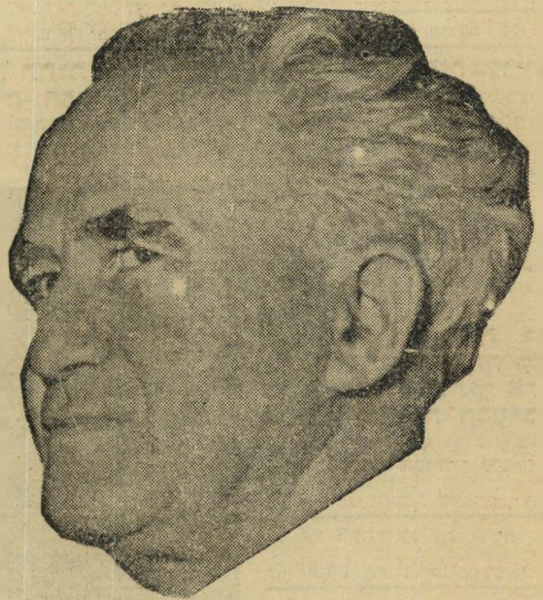
שכל אחד ירצה לרכוש

★

ספר שישאר כמזכרת למאבק הגבורה של צה"ל

★

ספר שיפאר כל ספריה בכל בית בישראל

"ידיעות אחרונות" מגיש לקוראים ולכל אזרחי ישראל

האלבום המפואר של דוד בן-גוריון

המופיע בהוצאת "עיינות"

אלבום זה, שבו משתקפת כל ההיסטוריה של העם המחדש את חייו במולדתו, מימי העלייה, המאבק, הקמת המדינה, מלחמת השחרור ומערכת סיני, כולל מאות צילומים מודפסים על:

- נייר אילוסטרציה עבה
- פורמאט גדול (28x21)
- כריכת עורית לבנה מפוארת

האלבום יימכר בחנויות במחיר של

10 ל"י

לקוראי "ידיעות אחרונות"

4,800 ל"י

דמי הרשמה 1.500 ל"י

4 תלשים שיתפרסמו ב"ידיעות אחרונות" בימי שני משך חודש דצמבר יקנו את הזכות לקבל את האלבום במחיר המוזל. התלוש הקרוב — ביום ו' 14.12.1956

חזרת לישראל עמרם ובנה ישראל במקום שזוש אחיות, ארבע

כשעלה נבולסי לגדולה, נבחר לראש ממשלת ירדן, תמה תקופת מאסרה, לה נידונה כמרגלת ציונית. היא שוחררה ר נתבקשה לעזוב את המדינה, לחזור לארץ מוצאה הרשמית, בהתאם לתעודותיה: ברית המועצות. בקשתה אושרה, בעזרת המלצות ראשי האופוזיציה בעבר, שהפכו בינתיים לראשי השלטון בירדן. מכיוון ש אין נציג סובייטי בירדן, הורשתה לעבור לישראל. במעבר מנזלבאט, אליו הובאה, חיכו כבר קרובים, שקיבלו לפי בקשת שרה עצמה את הוצאת המשטרה על כוונה הקרוב.

בחלוון, מקום מגוריה החדש של מש פחת עמרם, שיחק השבוע איבאן עמרם בכדורגל עם ילדי השכונה. שמו של אי באן שונה כבר לישראל, הילד השולט בערבית ואנגלית איננו יודע לדבר עברית. על תוכניותיה של שרה בעתיד, מאנה לדבר. "אני רוצה עוד לעשות הרבה, אך עדיין אינני בטוחה אם אוכל להגשים אפילו חלק מכל וזה", אמרה בנימה מיסות רית.

נראה כי הרפתקאותיה של שרה-יקטרינה אלכסנדרובנה היו עדיין רחוקות מסימן.

טרה בתל-אביב. הפעם, הבין גם המפקח הכללי של המשטרה, יחזקאל סחר, כי הסאה הוגדשה. הוא הורה להקים בית דין חוקר לחקירת תעלומת מותו של רסולי.

בחדרת חן בתל-אביב חיכו מרסיל רסו לי וחמשת ילדיה למסקנות החקירה. "עלי נו מעיראק, כי רצינו להיות כאן בארץ היהודים, בארץ הצדק. עכשיו אנחנו מחי כים לצדק", אומרים בני משפחת רסולי, "אנחנו רוצים — וזכאים — לדעת מה קרה בחדר החקירות שדחף את דוד למותו".

דרכי אדם

זעמאן לחולון

במשך תשע שנים השיבו בני משפחת עמרם לשאלה: "כמה ילדים אתם?" בת שובה אחת: "שלוש אחיות ושני אחים". השבוע, חל שינוי בתיאור המשפחתי והת שובה היתה: "ארבע אחיות ושני אחים". כי למשפחת עמרם, בשיכון החדש בחר לון, נולדה בת חדשה — בת עשרים ושש: שרה יקטרינה עמרם.

מעבר מנזלבאט בירושלים היה עד לפי

אדם חכם מאד יצר את האימרה הגדולה הזאת.
הוא ידע את האמת:

אדם נפגע במקרה בשדה-הקרב,
בגלל צעד קטן או תנועה מקרית,
אבל שום אדם אינו מגיע במקרה
למקום בו אפשר ליהרג.

חיילי מילואים, חיילי חובה וחיילי קבע –
כולם מתנדבים בשדה-הקרב,

כי מי שמבקש בכל כוחו להשתמט מן הקרב,
אינו מגיע אל הקרב.

הכדור אינו עיוור, הוא מוצא את כתובתו.
והוא הדין לגבי הפגז והמוקש והפצצה.

הם מוצאים את הנכנס בגיפ הראשון למארב,
את הראשון הקופץ מן התעלה להסתערות.

את הראשון החודר לשדה-מוקשים כדי לפלס דרך,
את הראשון המתרומם מן האדמה במטר הכדורים.
ישנה בחירה טבעית בשדה-הקרב, בחירה אכזרית:

נופלים הטובים, הטהורים, האמיצים, האציליים.
זהו סיפורם של אחדים מהם, חללי הסיבוב השני,

בניו של דור מושמץ, שהואשם כמתפרק מערכים,
נציגיו של דור שנראה כמתדרדר במדרון ההתנוונות.

נציגים אשר רק המוות הוציאם,
מן השורות הארוכות לעיני העם,

והנה הם צעירים יפים,
חדורים שאיפות ולבטים ואידיאלים,

שכל אחד מהם צעד לבדו בדרך חייו,
בין דאגות ואכזבות והישגים,
שכל אחד מהם היה אדם.

בזפכרים ההזלכרים האנצורים

בעייה של זווית ראייה

עיני החומות קבעו דברים רבים בחייו. מפני שהיו מלוכסנות מעט, קראו לו כל חבריו "סיני", ואיש לא הכירו בשום שם אחר. מפני שזווית עיניו לא היתה בסדר, נסל לקורסטיים, אחרי שכבר עבר את הבחינות.

דבר אחד עשה בלי עזרת העיניים: בלילה חשך, נשיצא לבקר את השמירה במחנה, נכנס בשיחה עם חיילת שומרת שאת פניה לא ראה בחשך. ההתרשמות באור, למח"רת, לא שינתה את הרושם הראשון: כע"בור שלוש-רבעי שנה נישא. שלושה ימים מירח-הדבש בילו בבית-מלון חיפאי. ביום הרביעי הופיע מפקדו של סיני, גייס אותו לקורס קצרי. מן הקורס גייס למיבצע סיני.

גם הוא היה באותו הכוח שנכנס למארב באחת הדרכים. בראשית קרב-האש, שנמ"שך שעות רבות נפצע מצורר כדורים בבטן. הוא המשיך לתת פקודות, מבלי להרגיש שורם חייו שוכך. לפתע הרגיש חולשה. "סמל, קבל את הפקודה..." היו מלותיו האחרונות.

כמה שבועות לפני כן עמדה להסתיים תק-פת-השרות של סיני בצבא הקבע, עליה חתם עם כניסתו לקורס-קצינים. הוא נרשם באוניברסיטה, לפסיקה וכימיה, התכוון ל"היות לכימאי. אולם כששמע על התערערות המצב המדיני, העיר לסמל, כבודך אנב: "זורק את בקשת-השיחרור שלי לסל".

היתה זאת גיססה מובנת מאליה, שלא הצריכה מחשבה שניה.

את הקליפה הנוקשה סיגל לעצמו ביל-דות, שלא היתה קלה. שני הוריו מנגנים בתזמורת הפילהרמונית, האב בכינור, האם ב"ולה. לעתים קרובות ניגנו בערבים מחוץ לבית, כמה פעמים סיירו בחוף-לארץ. הבן הבכור נשאר לבדו, עם סבא וסבתא, למד להיות עצמאי, לחיות ללא מינוקים, לוותר על הסימנים החיצוניים של חיבת הורים.

מן ההורים ירש את הכשרון המוסיקלי, למד משך כמה שנים לנגן בצ'לו. כשנכנס לגיל ההתבגרות והצטרף לתנועה-האוחדת, נזח את הנגינה לחלוטין. אולם עד יומו האחרון ידע לשרוק יצירות-פאר שלמות, כבשרון שובה-לבבות.

על אף היותו חייל-קבע, הצטיין במזיגה של כשרון צבאי ורשלנות מופתית. חולצתו הפרומה של סיני, שהיתה תלויה מעל ל"מכנסיו, הכניסה אותו לא פעם בצרות. לפני כל חופשה, הוזהרו מפקדו להישמר מפני השוטרים הצבאיים.

אכזבתו הגדולה ביותר מצאתו כשהוריו את יחידת נח"ל-דרום בתחרות הצעירה. קבר צתו פיגרה ביום הראשון ב"ד דקות, אמנם צימצמה את ההפסד לשלוש דקות, אך הפ"סידה לבסוף לזכות נח"ל-חוף. כבר ביום הראשון נפתח פצע ישן ברגלו, הוא צלע כל הדרך, תמך בחבר כושל. ביום האחרון כבר לא הרגיש דבר, כמעט ללא הכרה המשיך לקו הגמר.

כפיצוי על ההפסד, קנה לו אביו מכשיר-רדיו, שעמד ליד מיטתו במחנה. היה זה חלום ישן של סיני, המכשיר הוחזר עתה למשפחה, עבר לאח הקטן, שקנא תמיד בגדול. למרות שזה קנה לו בחנות העתקה של כל דרגה שקיבל ושל אות הצנחן. עתה הוזמן האב ליחידה, קיבל את דרגת הסגן שבנו לא הספיק לעונד אותה בחייו.

איתמר בורוכוב

להבות בדירה פרטית

"לכולכם שלום! אצלי הכל בסדר. מצב-הרוח מרומם. וכמו שאומרים: להתראות: בשש אחרי המלחמה. שחר". בשעה שפתק זה הגיע למשפחת הקבלן אברהם פינקלשטיין, כבר לא היה כותבו בחיים: בהסתערות על מערך של מוצבים נפגע הוחלם בו ישב, ממוקש ומפגזים, שעה קלה אחרי שנפגע הוחלם שלפניו, ארבעה מיושבי נהרגו במקום. כמה רסיסים פגעו בפניו של הטריאי שחר, הקשר, רסיס אדום חדד ישר ללב. למשפחה הוחזרה אפודה כחולה חתוכה, פנקס וזהו נקוב ומכתב-בקשה של בן ה"צ לקבלת רשות לגדל זקן, תוך ציון שחדל להתגלח שלושה ימים לפני הגיוס.

כמו ילדים רבים, שזכו להורים חזק-אופי, היה שחר נער מתמרד מטבעו. למדרות זו נוספו הטינה הטבעית של בן-בכור שנולדה לו אחות, וחוסר-הסבלנות של צעיר אינטליגנטי ערני. ארבע פעמים נאלצו הוריו האמידים להעבירו לבית-ספר חדש. היה זה רגיל לשחר לחלוץ את נעליו באמצע השעור, לשים את רגליו היחפות על השולחן ולהכריז: "די, הבנתי את הכל. עכשיו זה משעמם".

התרופה נמצאה במקרה. בימי המלחמה נשלח עם אחותו למשק מוצר, כדי להקל על אמו החולה. האווירה ההופשית במשק, החינוך המתקדם במוסד, כבשו את לבו. לפתע החל להיות תלמיד טוב. כשהוחזר העירה, ערב ההתקפה על נצרת, מצא שחר את הענין המרכזי של חייו: הפעילות בתנועת השומר-הצעיר.

ההתלבטויות נמשכו גם אחרי כן. הצרות בבתי-הספר התלאביים לא פסקו. אולם את כל מרצו השקיע עתה בקן אשר ברחוב בוגרשוב פינת רחוב המלך ג'ורג', תלאביב. הוא עזב את בית-הספר, עבד כמשרטט, חי למעשה בתנועה. עם חברי הגדוד בתנועה התגייס, עמם הצטרף למשק סאסא, ועם אחדים מהם גם עזב את המשק אחרי משבר חברתי ובריאותי. שיריו וציוריו נשארו חלק ממסורת המשק.

בניגוד לרוב הפורשים ממשקים, נשאר שחר נאמן לתנועה ופעיל בה. יסד בתלאביב חוג חברתי, מורכב כולו מחברי-משקים-לשעבר, קרא לו בשם "להבות". בדירה המרווחת של הוריו, בין ציורי הדודה וציוריו שלו, התכנס החוג פעם בשבועיים. השבוע התכנס שוב, באותו מקום, כדי להזכיר את מייסדו, קרא לעצמו בשם "חוג להבות שחר".

"זה מתאים לאופיו", אמרה בשקט אמו, רוחה, אשה דת-חושם הכותבת גם היא שירים, שניהלה יומן על גידול ילדה מאז היוולדה. "הוא היה כמו להבה — מתלקחת ודועכת. הוא יכול היה להיות גם מאין כמוהו, ועדין ללא שיעור, להשתולל בכ"ישיש ולעצור לפתע כדי לתת לזקן או ל"ילד לעבור".

שחר שנא מלחמות, התלהב למאמרים שוחר-שלום. הצדיק את הלאמת תעלת סאץ בידי עבד אל-נאצר. הוא טען שהוא שחור, הביא כראיה את פחדו מפני חתולים. כאשר קיבל את הצו שקרא אותו לשרות, התחיר, אמר: "אמא, זהו זה. זה הסוף". אחרי השאר ערימה גדולה של מכתבי אהבה עדינים, שהיומו לחלוטין את מעשהו הציני, נסכים, ציורים, תחריטים ושירים, שאחד מהם פתח במילים: "על תחתית הנהר מטייל טבוע..."

אל הקרב בערב שבת

אותו יום ששי, הגיע בנימין קלופשטוק כרגיל לדואר בחיפה, שם עבד כטכנאי רדיו-טלפון. הוא טיפל בכמה עבודות בלתי-גמורות, אסף תוכניות של מכשירים שהיו מונחות במגירתו ומסרן לממונה עליו. רק אז הודיע כי הוא יאלץ להפסיק את הע"בודה, כי קיבל צו קריאה מהצבא.

למעשה, קבע הצו כי על הטוראי קלופשטוק להתייצב במקום המיפוש היחידתי רק בשבת. אך בנימין, שומר מצוות מילדות ובן למשפחה אדוקה שעלתה ארצה מברלין כא"שר בנימין היה בן 10 חודשים, לא רצה לחלל את השבת. הוא נפרד מהוריו ומיהר לנסוע לפני כניסת השבת.

מאוחר יותר, הגיע אליהם מכתב, בו תיאר בנימין את הימים שלפני הקרב. בין השאר סיפר גם על יום השבת: "עבדנו כל היום ולא הרגשתי כלל שזה היה שבת. רק לא עישנתי". כי אותה שעה, כבר ידע בנימין כי עבודת-שבת זו היתה לקראת הקרב.

כעבור ארבעה ימים, 48 שעות אחרי ש"צה"ל חצה את הגבול הדרומי, נכנס הוחל שבו ישב בנימין לקרב האחרון. היעד: מש"לטי האויב. בנימין ירד עם אנשי כ"ר תתו, תפס את מקומו בשרשרת הפרושה להסתערות, והתקדם עד לתוך עמדות המצרים.

כדור אויב, שפגע בו מעל לעינו השמאלית, עצר אותו. הוא נהרג במקום. אילו רצה, היה יכול בנימין להימצא במקום אחר, בטוח הרבה יותר, בפרוץ המלחמה. הממונים עליו בדואר ביקשו ממנו לעבור ליחידה טכנית, סמוכה למקום מגוריו, שם יוכל לנצל את ידיעותיו המקצועיות. הוא סירב. "עבודה כזו יכול לעשות גם אדם קשיש", השיב. "אם בחורים כמוני לא יהיו ביחידות לחומות, מי יצא לקרב?"

אותה גישה דחפה אותו לשרות הנח"ל. גדעון, אחיו התאום, הדומה לו במידה שזורים לא יכלו מעולם להבדיל ביניהם, יצא לצבא. גיוסו של בנימין נדחה לשנה, כי אותו זמן עבר ניתוח באף. כעבור שלושה חודשים התייצב שוב בלשכת הגיוס: הוא חוייל, דרש שיצרפו אותו לאחיו התאום, שם סיום חודשי הטריונות, יצא עם אחיו להתיישבות-ספר, במסגרת הנח"ל, בקבוצת טלחם.

בנימין היה אופייני לטיפוס של הצעיר הדתי, שספג את מיטב המסורת הדתית והתכונות הצבריות מילדותו. הוא ראה את מקומו בשורה הראשונה של המחנכים, המורכבים, הל"חמים בכל שטחי החיים בארץ. בכל מקום שמר על זהותו כאיש דתי. פעם, בצבא, התנגש בנימין עם מפקדו, על רקע של נוהל דתי ביחידה. הדבר הגיע עד לרב הצבאי הראשי של צה"ל. בנימין, חייל ממושמע, ובעל חוש נימוסין טבעי, סירב להיכנע והתעקש עד הסוף.

חבריו לעבודה, שהיו עדים אף הם למקרים בהם עמד בנימין על עקרונותיו, העידו עליו: "הוא נלחם בעקשנות, אבל כגיטלמן. ולא יכולת שלא לכבד אותו על כך. כי עקשנותו לא היתה עקשנות של קנאי, אלא עקשנותו של לוחם בלי מורא".

הלל פיכטנבויים

האלוף של דמת-אן

באחד מימיו הראשונים בצבא שכב הלל על מיטתו וקרא בספר. כאשר הומינוהו ל"שחק קלפים. הוא סירב, המשיך לקרוא. מרגזים יצאו החברים הוחזה, זרקו כלב נושך על מיטתו. נשיכות הכלב השאירו סימנים בגופו, הכריחוהו לקבל שמונה זרי קות.

במשך הזמן התרגלו החברים לכך שה"צעיר הגברי והיפהפה" גבה-הקומה ותכול-העיניים, קורא ספרים כשם שאחרים מעש"גים או מפלרטטים. כשבאה אמו לבקרו במחנה, חיפשוהו בכל מקום, לא מצאוהו. "אולי תחפשו אותו בחדר-התרבות", הציעה האם. היא צדקה: כעבור דקה יצא לקראתה בנה, מחייך וקורן, כסספר תפוח בידו.

בילדותו היה הלל נער חולני. אם לא נל"קח שבוע לרופא. התלוצץ הלה: "מה, אולי הוא כבר בריא?" כשהיה חולה בולקת"ראוהו, נער רופא באמנו: "מה את מביאה לי אותו! את לא רואה שהוא מת?" הכל הסכימו שיש לו לב חלש.

אך לפתע, בהגיעו לגיל 10, הפך הצבר החולני לצעיר חזק ובריא. הוא זנק לפע"רות ספורטאית, הפך אלוף רמת-גן לנערים בריצת 800 מטרים, השתתף במירוץ-התבור ובמירוץ-העצמאות. אולם אופיו לא השתנה: הוא נשאר כקודם צעיר מעורן, ניגן בכינור ובססנתר, מילא את הבית בארגזי ספרים. כשבאו אורחים הביתה, לקח את המפתח של בית אחותו המורה, ישב וקרא שם את ספריו הסכניים.

בבית-הספר נתבקש הצעיר מהיר-התפיסה לעזור לחברים מפגרים. המנהל הציע לו ל"קחת תשלום מתאית. תמה הלה: "מה פת"אום? אם אני מבין קצת יותר טוב מאח"רים, אז אני צריך לקחת בשביל זה כסף?" גם אביו היה צריך להכריח אותו לקבל דמי-כיס: מדי פעם התחיר הלל חלק ממש"עצת-צורך. אחרי מותו נמצאו 75 לירות חבויות באחד הספרים. הוא חסך אותן מן הפרוטות שקיבל.

היה מיוזר כיצד דאג הצעיר הגברי להוריו. כשהלכו הוריו לזירת-טרון, סירב להילחל אליהם: "אני יודע, אמא, שלא תהני מן ההצגה אם תדעי שאין אף אחד בבית. אני אשאר". כשתחורו ההורים, מצאו כי הלל הציע את מיטותיהם, הכין את הפיגמאות שלהם, הגיש להם כוס תה.

הלל חלם ללמוד בטכניון, לחזור ולעזור לאביו, חולה-העיניים, בעל בית-מלאכה ידוע למכונאות בתלאביב. הוא דחה את הלימודים עד שישירת בצבא. שקע בינתיים בספרי לימוד. לפני הגיוס גידל זקן, מתוך חשש שאולי לא יהיה לי זמן בצבא להתגלח. הוא התגייס לנח"ל עבר קורס מסיכפים וקורס צניחה. כשביקר בפעם האחרונה ב"בית, נפרד בנשיקה מאחותו השניה, שהיא אחות בבילינטון, ביקש נשיקה שניה. גם בשביל אמא. כשתמחה האחות התמודדה "מה תאמרו?" השיב, בחיכוך הרגיל: "כך מתחשק לי".

רב-טוראי הלל פיכטנבויים נקצר בצורר של מקלע אישם בסיני. האם שלחה מבט רווי-דמעות בגינת הוילה הקטנה, שעציה נשתלו על-ידי הלל, התיפתחה: "זה לא היה בן, זה היה מלאך. הלוחאי והיה פצוע, בלי רגל ובלי יד, אבל שהיה חי..."

בנימין קלופשטוק

סוף התפילה. הוא ידע שעתה לא נותר אדם שיאמר קדיש אחריו.

אוריאל רבין

סיים בציון טוב. כאיש שעבר רק בית-ספר עממי (אם כי השתלח להשתלם בגמנסיה ערב), היתה התקדמותו הצבאית מצויינת.

„אף פעם לא היה רציני“, היללוהו חב"ריו. „תמיד רץ, תמיד היו לו תוכניות ל-מכביר“, נזכרה אשתו. „מתי יבוא אבא?“ שאלה ציפורה הקטנה, בשמלתה האדומה, מדי היתקל מבטה בתמונה הגדולה של ה-גבר המשופם, התלויה על הקיר.

הילדה לא תפסה עדיין מה קרה לה. אירשם עסק סמל-החבלה אורי רבין, בן ה-22, בניקוי שדה-מוקשים, כדי לאפשר לטרקטור ליישר את השטח. אחרי שסיים את המלאכה, ביקשו המפקד לעבור פעם נוספת על השטח. אולם מוקש אחד, עשוי מחומר ש-קשה לגלותו, נשאר. הוא התפוצץ מתחת לטרקטור, רסיסיו חדרו ישר למוחו של החבלן. אחרי יומיים מת.

בדירה הלבנה, בה הספיקה לגור רק 9 חודשים, נשארה האשה, התחבטה איך להשי-תכר לפרנסת בתה ולתשלום החובות. ה-אב הישיש, שנשאר ללא מפרנס, ניסה לומר קדיש על בנו היחיד, לא יכול להגיע עד

המוקש האחרון

מה ויפה שגרה בשכונה, הלך עמה במשך 4 שנים, על אף הניגודות הוריה ואביו, בני העדות השונות. כשהגיעה שעתה להתגייס, והיא הועמדה בפני הכרירה להתחתן או להיפרד, נשא בן ה-17 את בת ה-17 לאשה. איש לא ידע על הנישואין, האשה גרה בצריף קטן עד שהבעל השתחרר מן ה-צבא.

מאז עברו השנים כמטרופים, הוא כמס-גר והיא כנגנת, חסכו כל פרוטה כדי להגשים את חלומם: דירה בשיכון. לבסוף, בעזרת חובות, הגשימו את החלום, בשיכון העולים של חולון, תיכננו תוכניות אינסור-פיות לשיפור הדירה ולרכישת מכוננית. קר-דס לכן נזח, מחוסר אמצעים, את חלומו להשתלם בנגינה, אחרי שניגן כמחצצר ב-תזמורת הפועל. העבודה בגינה היתה עתה תחביבו העיקרי. שאר הזמן הוקדש כולו לבת הקטנה, והשתחררות, ציפורה בת ה-17, צה"ל לא שכח אותה. כרבים אחרים, עבר קורס אחרי קורס. את קורס המש"קים

צו הגיוס מצא את אורי מוכן. מזה כמה ימים כבר גויסו כל השכנים. כשבא סוף-סוף הצו שלו, יצא מיד ללא ציוד אישי. „שמור על עצמך“, קראה אחותו. „האם לכל חייל מותר למות למען המולדת, ולי לא?“ צחק אורי. הצעיר שצחק כל ימי חייו, לא יכול להרצין יתר על המידה. היה זה צחוק שנקנה בסבל נדיר.

מעטים החיילים שגדלו בתנאים קשים יותר: אביו, יליד בוכארה, שהתחתן בשנית אחרי 18 שנים של חי אלמן, בבקשו להוליד בן זכר, נפרד כעבור זמן קצר מאשתו השנייה. אורי הוציר, פרי הנישואין השניים, נשאר לבדו עד אביו, שצעד לעתים קרובות בלילות. בכל זאת לא שנה את אמו, אסר על אחותו לגנותה. ואמרת האחות, שגדלה משך 13 שנה במשפחה זרה, לפני שגודע לה בכלל שיש לה משפחה משלה: „הוא טיפל בי כמו אמא. מעולם לא כעס על איש.“

בגיל 13 הכיר את רחל, תימניה שחר

השבוי חזר מדמשק

האשה השתחררת הנאה הבחינה בהסתור-דות המורה ברחוב. כשעלו האנשים הזרים לבית הסמוך, ידעה כי האסון פגע בשכונה. היא עלתה לנחם אותה. כעבור רבע שעה בלבד הגיעה גם אליה הודעה. בנה, הסמל החסון מאיר יעקובי, בן 21, נהרג באותו יום ובאותו מקום בו נהרג שכנו, בנימין יעקובי, שנשא את אותו שם המשפחה. אף כי לא היתה ביניהם כל קרבה משפחתית שהיא.

בשעה שבנימין נהרג בגיף אישם בחצי-האיל, הסתער מאיר בראש יחידתו על אנשי המארב. תוך כדי הסתערות פגע כדור ב-ידו, נשקו נשמט ממנו. אולם כדי לא להאט את ההסתערות, הוסיף לרוץ עם חבריו, פצוע, שותת דם, וללא נשק, עד שנפגע עלידי צור כדורים בכל חלקי גופו. הסמל אורי-המדמים מת במקום.

שתי השכונות, נשים שונות ככל שנשים יכולות להיות שונות, הפכו שותפות באסון, מנחמות זו את זו.

חודשיו האחרונים של מאיר לא היו שמי-חיים. משך למעלה משנה ישב בשבי הסורי, הצעיר ביותר מבין חמשת אסירי דמשק ה-המפורסמים. הצעיר ששוטט בכל חלקי הארץ, שידע כל הר וכל סלע ושהיו לו מכרים בלתי-ספורים בכל פינה, ישב דחוק בתאו הצר. הסורים לא האמינו כי הענק רחב-המידות, בעל השרירים השופעים, היה רק בן 19, סברו שהוא לפחות בן 25. מאיר לא נשבר. אולם למרות שנפצע קל במרפק בשעה שנשבה, לא פסק הספק לכרסם בלבו. גם אחרי ששחררו, לא חדל להרהר במקרה, לחשוש שיכולה להיות טענה נגדו. הוא הרגיש שהוא חייב חוב למדינה, ששפכה דם כדי לשחרר אותו. סימני דכאון עמוק ניכרו בפניו והקיריו את עיניו.

כל חייו היה מאיר יעקובי צעיר שונה לגמרי. מאז הצטרף לתנועת השומר-הצעיר, בגיל 10, התפרסם הנער בעל החולצה הכחולה והשרוכים הלבנים כאדם שבלעדיו לא זו כלום, כמרכוז כל חברה. במוסד החינוכי של בית-אלפא נתקבל בורעות פתוחות, במשך השתמש כבן המקום, נשא לאשה את אחת מבנות הקיבוץ. המשק גמל לו בגילוי חיבה אישית רבה בימי שבתו בשבי, ובמשלוח חבילות תדירות.

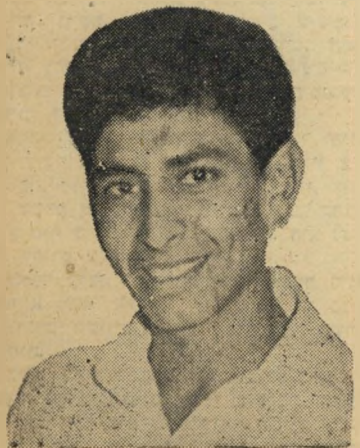
„הוא היה ילד נפלא, אכל טוב, תמיד מרוצה, תמיד במצב-רוח טוב“, נאנחה אמו הצעירה (39) שילדה אותו בגיל 18, שנתיים אחרי שילדה את אחותו. „היו לו שרירים עצומים. איפה שהחזקתי בזרועו לא היה נוח, לכן הלכתי עמו תמיד יד ביד. היה נדמה לי ששום כדור לא יוכל לעבור שריריים כאלה...“

במשך עבד מאיר כטרקטוריסט, ובחורו מן השבי, כננס חזרה למסלול של חיי הקיבוץ. אך כעבור חודש החליט לחזור לצבא. הוא גרשם לקורס קצינים וחיכה שיקראו לו. ושוב באה הקריאה. הפעם למלחמת סיני. הוא הצטרף ליחידה חדשה; בשורותיה סיים את חייו בתוך מטר הכדורים.

מאיר יעקובי

חתונת אחיו הבכור, שם נצטלם בשעת רי-קוד חבוק עם אחותו.

יעקב יששכר

הצליח להעביר לבנו את עבודתו בתנובה. הבן רצה לשאת לאשה צעירה ספרדית מהשכונה. לא היתה לו פרוטה. האחים שיכ-נעו אותו שיעבור ויתחיל לחסוך. יעקוב הקפיד לדייק בעבודה, נתגלה כעובד טוב.

בן-הבעיות, שלא היה מימיו בתנועת-נוער, עלה עתה במפתיע על דרך המלך. אבן גזולה מלב האב. ואז באה הקריאה: תודשיים אחרי שהחל לעבוד.

לא היתה זאת הקריאה הראשונה. מדי פעם נקרא יעקוב. בבית לא סיפר על מע-שיו בצבא. „הוא הלך בשולחן ונא בשקט. כל פעם שקרה משהו קראו לו.“ אך הפעם היתה זאת הקריאה האחרונה. „שמחתי שנכנס לעבודה“, בכה האב. „אך השם לא רצה.“

במשפחת יששכר היתה בעיה שלא היתה קיימת בשום משפחה אחרת: אפילו תמונה של יעקוב כמעט ואי-אפשר היה למצוא. תחת הזכוכית של השולחן היו מונחות כמה תמונות כלליות: תמונת כיתה של האחות, מסיבה של השכונה. יעקוב כמעט לא הצטלם מעולם לבדו — היה צריך ל-הוציא את תמונתו מתמונה גדולה של

הוא סילק את החוב

בבוקר הופיעה בעתון כתבה של כתב-צבאי על „אב ובנו“, ששירתו שניהם, ב-מרחק מה זה מזה, במרחב סיני. כעבור כמה שעות הרגיש רחל יעקובי שאנשים זרים מסתודדים מסביב לבית. היא הבינה מיד. במוחה ניקרה שאלה נוראה אחת: מי מהם? הבעל או הבן?

היה זה הבן. סגן-משנה בנימין יעקובי, 19, מפקד יחידת גייסים, נסע בראש אחד הכוחות שדהרו דרומה. לאורך חמישה קר-לומטרים ניתבה אש קטלנית על היחידה מ-כוכים שנחצבו בסלע.

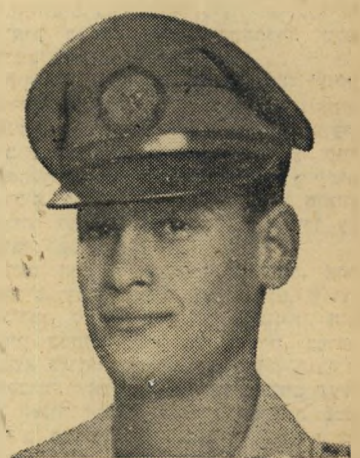
בנימין נפגע מיד מצור. פצוע בבטנה, נטל את ההגה לידי, דהר חזרה למפקד כדי לדווח לו על המארב. הוא מת בבית-החולים. היה זה סופו של צעיר מאושר. פעם, בטיול ברחוב עם חברתו, עמה הלך ארבע שנים, קרא: „אנחנו כל כך מאושרים. אין יותר טוב!“ היתה זאת התפרצות בלתי-רגילה מצד נער שקט, צנוע, שחבריו צחקו מפני שהיה יותר מדי טוב.

בגיל חמש תפס בנימין פיסת נייר מוד-פסת. הצעיר, שנולד בחדרה ב-תמוז ונקרא על שם הרצל, שקע מאז בקריאה בלתי-פוסקת, מילא את דירתם הנאה של הוריו, ברחוב רופין בחולון, בספרים מכל הסוגים וכל המינים. היה זה מתאים, נער מכונס בעצמו, ששנא להתבלט בכל צורה שהיא, שהסביר פעם מדוע לא קם לדבר באסיפה: „קודם דיבר אחר-כך דיבר שני ואמר את אותו הדבר. יותר טוב לשבת ולשמע.“

בגיל 16 ראה מודעה של הפנימיה הצבאית. הבטחת האימון הגופני מצאה חן בעיניו, ואולי נגרר אחרי אהבת-הצבא של אביו, בית-י וחייל, שישב בבית-הסוהר באסיר-אצ"ל, יחד עם אסירי-ההגנה משה דיין. בנימין היה חייב לעבור בחינה נוספת במאתמיטיקה, כדי להיכלל במגמה הריאלית שבה היה מעוניין. תוך ארבעה שבועות (היה זה התנאי שהצגה הנהלת בית הספר לקבלתו) הספיק לעבור חומר לימודים של שנה, ולהצליח בבחינה. נתקבל לפנימיה מבין 100 מועמדים, התגבר על הקשיים שנבעו מרמתו הידודה של בית ספרו הקודם.

כשסיים, היה ברור לו שהוא חייב משהו לצבא. „בגלל קילוגרם אחד שחסר לי, לא נתקבל לקורס צניחה. הוא סירב להדריך מחלקת טירונים (להדריך, זה בשביל מסיכופים!)“, היה מאושר כשהשיג סוף-סוף את תפקידו כמפקד יחידת טיור. בכל זאת ליגל על „סולחן האישיות“, כשתלתה האם בנאחה את תעודת הסיום של קורס קציני-חי"ר על הקיר, בצד תעודת-הגמר של מחזור א' של הפנימיה הצבאית, ותמונת הסיום של בית-הספר הריאלי, עם הסיסמה היפה „הצנע לכת.“

ההורים הסכימו להישארו בצבא-הקבע רק בתנאי שימשיך ללמוד. הוא חתם על טופס-הרשמה של המכון הבריטי להנדסה וטכנולוגיה, לקורס הכנה להנדסות. באחד הימים, כן קיווה, יעבוד יחד עם אביו, הקבלן — ואולי גם יחד עם חברתו החמודה, השרטטת.

בנימין יעקובי

הצעיר שמצא עבודה

הודעת מיפקדת היחידה היתה קצרה ותמי-ציתית: „יעקוב יששכר, בן 23, יליד הארץ ו-רוח. התגורר בגבעתי-רמב"ם. בעל גובה בינוני, צנוע, שחרחר ומשופם. בעל מרץ. עבד בתנובה, במקום אביו, שיצא לפנסיה מתממת מחלה.“

„טוראי יששכר נהרג בקרב הקשה בכי-בוס שני משלטים במדבר סיני. היה תותחן טאנק. פגז נגד-טאנק פגע בטאנק בו נמצא המנוח. יששכר נכחה בפניו, הספיק לקפוץ החוצה ולזחול לעבר חבריו. נשלח לתחנת-איסוף פצועים והועבר לבית-חולים. מת מ-פצעיו כעבור יומיים.“

החבורה היתה מונחת על השולחן בתוך הבית ברחוב יסמין, בשיכון רמת-ישראל. בחוץ, על המרפסת, ישב תימני זקן, בן 65, נמוך קומה, חבוש כובע-מצחיה, בעל זקן שיבה, דומם. הוא חולצת החאקי הפי-שטה הדיק, כסיכה, סס שחור. עיניו היו אדומות מדמעות של ימים ארוכים. ברחובי

בעקבות הפדאיון

יואב ארד

לצאת לקורס חובשים, נטיה שעברה אליו בירושה מאמו.
אחרי מספר חדשים של עבודה כפלה, הועך כר עם יחידות למשק אחר, בגבול רצועת עזה. כאשר פרצו הקרבות ויחדות לא נש לחה דרומה, התמרמר על כך יואב, יחד עם שאר חבריו. ההתמרמרות כמעט הולידה מרד. "מדע משאירים אותנו בעורף?" שאר לו הנחלאים. "איך אפשר לישון כאן במנוחה ולראות הצנות קולנוע, כשהחברה שלנו נהרגים בדרום?"
תוך זמן קצר הפכה גם גזרת משקו לחיות. יחידות נדאיון התאמצו במבצעים גואשים לחבל בישוים העבריים שבגבול הרצועה, ערב גטיסתה. בסביבת הקיבוץ פוצצו קור מים, מתקני מים וכבישים, הוטמנו פקשים בדרכים. מחלקות שלמות של אנשי פדאיון הצליחו לעבור את גבול הרצועה, ירו על ישובי הספר.
ביום החמישי, הראשון לנובמבר, אחר הצהריים, עבר מנהל מקורות בדרום, ששה קוריקמו, ליד שדות המשק במכונות, הוא הבחין במחלקה של אנשי פדאיון, בפרס הנמצא מורחית למשק. הוא הזעיק תגבורת מהסביבה. יואב ארד היה בין האנשים שעלו על הטנדר ומיהרו בעקבות הפדאיון. כמה מטרים מהכביש הראשי עלתה המכונית על מוקש. ששה אנשים נהרגו, יואב בן ה-19 היה אחד מהם.

יחזקאל ברנר

בעניינים של החברים. בעקרון, אליה בא עם אמו בגיל 3, אחרי מות אביו, היה בן ה-23 חבר המועצה המקומית.
בגד ידעו כל הקצינים שמאציה אפשר לבקש דבר ששום אדם נורמלי לא היה מבקש מאיש אחר: שיוחרר על פגישת עם נערה כדי שחליף חבר אחר בתורנות. סר כם המסמך את יחס הטוראים לרס"ם דד מוזר: "איש לא פחד מפגיו, אולם כולם התחסו אליו ברצינות."
יומיים לפני כיבוש עזה יצא הרס"ם יחד עם המס"פא, הרק, הסקד ועוד שני אנ שים ממטה הפלוגה, כדי לבקר בלילה יחידה במרחק לא רב. בדרך נתקלה המכונית ב מעבירים מפוצץ. היא עברה אותו. כע בור 20 דקות ניהן עליה מטר של יריות מן המארב. שני הצמיגים הקדמיים התפוצצו. אציה נמצע בחזה וברגל, המשיך לירות בעוז, קפץ לתוך התעלה.
בחושך המוחלט התחוללה הדרמה. הפ קיד, שנפצע בשתי רגליו, וחל כמעט קילר מטר על מרפקיו, על פני המארב. הנהג יצא להביא תגבורת. המס"פא החזיר אש. פגע בשני פדאיון.
אציה, הרס"ם המחזיק, נהרג מרימוקיד.

הותיקות בבית-חולים חדש בתל-אביב. שני הם עולי רוסיה.
יאב גדל בבית עמלים, חונך ברוח ה עבודה, החלוציות וההגשמה האישית, בן למורת להוריו ותלמיד מצטיין. את תעודת הבגרות הרשמית שלו רכש בבית החינוך התיכון החדש. אולם תעודת הבגרות ה מעשית ניתנה לו כבר קודם לכן, בעת שהחליט על דרך חייו: חי קיבוץ.
כל מה שעבר עליו עד סיימו את לי מדיו בבית הספר התיכון הוא אופייני לצבר של הדור: פעולות בתנועת הנוער, ויכוחים סוערים על בעיות העומדות ברומו של עולם, קומוציזם, מסעות ארוכים ומסרי כים לפינוי שונות של הארץ, מחנות עבודה בימות הח פש, עיסוק בספורט. וכל זה, מחוץ למסגרת הכללית של לימודים.
כשסיים את לימודיו התיכוניים, התגייס יואב עם בני מחזורו וחבריו לגרעין נח"ל, יצא להכשרת בקיבוץ עין חרוד, עבר את מסגרת האימונים הבסיסיים הרגילים, עמד

תמונתו של יואב ארד (אדיגר) מופיעה זו הפעם השניה מעל דפי העולם הזה. בפעם הראשונה היא הופיעה בדיוק לפני שנה, שעה שנערך משאל על דמותה האידיאלית של הצברית הטיפוסית. בין הנשאלים היה גם צעיר גבה קומה ורחב כתפיים, בעל זקן שלא הצליח לבגר את פניו הצעירים.
יואב השיב אז כמעט ללא פיקסוק כיצד הוא רואה את דמות הצברית. אמר הוא: "האידיאל היא נערה חלוצית, אחת מהחברה. לא יפה במיוחד, אבל גם לא שיטחית. באזרה המסוגלת לחשוב על האנושות וגם על עצמה. נערות החושבות רק על יופי חי צוני קשה לכנותן צבריות."
לא היה צורך לשא ל את יואב כיצד, לדע תו, צריך להיות הצבר האידיאלי של שנת '56. התשובה היתה בו עצמה, צבר האופייני לדור הצברים של מלחמת סיני.
הוא נולד בתל-אביב למשפחה עירונית. ה' אב מהגרים, ותיק בארץ, האם אחת האחיות

אורי ויצחק

שני חלומות על העתיד

חוק המדינה קובע כי כל אדם במדינה, בהגיעו לגיל 18, שהוא גיל הבגרות, חייב להתייצב לשירות צבאי. אין החוק מפלה בין אנשים שהתגברו קודם ומנם או שאח' ריו להתגבר.
רוב הצעירים בני הי"ח, המתגייסים ל צבא בהיותם מבוגרים כלפי המדינה, נש' ארים בעיני משפחותיהם ילדים רכים שיש להשגיח על כל צעדיהם, לפנק ולטפל ב' הם. כך בכל אופן הביטה משפחת ויצחק מתיאביב על בנה אורי, שעה שהתגייס לצ"ח.

הוא היה בן יחיד להוריו, מלבד אחות מבוגרת נשואה. האב, נהג דן שעלה לפני שלוש שנה מפולין, והאם שבאה מרוס' יח, גידלו וחינוכו את בנם למופת, סיפקו לו את כל מבוקשו. הוא סיים את בית הספר העממי נס'יונה, המשיך בלימודים תיכוניים בגמנסיה שלוחה.

כבן תפנוקים שהבית הוא הכל עבורו, הירבה אורי להסתגר בחדרו, שקע בלימודים, בקריאת ספרים, אהב להאזין לפוסיקה טובה, הרחוב לא משך אותו. לא משחקי הנערים בשכונה ולא פעולות תנועת הנו צר. הוא היה נער סגור ונחבא אל הכלים. חלומן הגדול היה להיות ביום מן הימים עתונאי. הוא הירבה לרשום רשימות על נושאים שונים, התעניין בבעיות מדיניות, בשעות שנערים אחרים עסקו בבילוי חבר רת נערות, עסק הוא בניתוח מעמיק של מאורעות פוליטיים.

אולם כל רשימותיו נשארו בגדר רכוש הפרטי, נכתבו להנאתו. הוא לא פירסם דבר. חלומו היה ללמוד עתונאות באוני' ברוסיה.

קשה להגשים חלומות כמסוים. ביחוד קשה הדבר כשהצעיר לומד בכיתה בה מר עט מספר תלמידים, ויום אחד מלהיטים רובם לעזוב את ספסל הלימודים ולהתגייס לצבא. לאחר שסיימו את הכתה השביעית, החליטו כתרסר מחבריו לעבור קורס קשר במסגרת הצבא. גם אורי נסחף בזרם. הוא ניגש לבחינות קבלה, הצליח בהן להפליא. אולם הגיל הפריע לו. שלטונות הבטחון לא היו מוכנים לגייסו בהיותו בן 17, ללא הסכמת ההורים. ההורים לא הסכימו.

אורי לא חזר לפסל הלימודים. חלומו הפך עתה להיות קשר השולט בכל מכ שירי הקשר המודרניים, והמסוגל לדבר בשפת המורס. הוא לא ביובו את הזמן עד לגיוסו, נרשם לקורסים מקצועיים שונים. עד שהגיע זמנו החוקי להתגייס. הוא נשלח לחיל השריון, עבר את האימונים ה' מפרכים והמסוכנים של חיל-רגלים מוסע' שריון. זו היה לפני חצי שנה.

במחלקתו היה הצעיר בחיילים, צבר יחיד בין עולים חדשים. כולם התחסו אליו ב' הערצה, עזרו לו ונעזרו על-ידי. ואז, אח' רי שסיים את תקופת הטירונות, זכה להג' שים סוף סוף את חלומו האחרון. הוא נש' לח לקורס קשרים.

כאשר פרצה המלחמה, יצא לקרבות סיני כשהוא מנצל את הידיעות שרכש לו כבר בקורסים השונים בצבא, עבד בתור קשרי אלחוט.

ביום האחרון של חודש אוקטובר, ב' שעות הערב, השתתף אורי בהתקפת וחלים על אחד המוצבים שחסמו את הגישה לכוח דרום. פגז של תותח מצרי פגע פגיעה ישירה בחול שלו. בטרם הספיק להפעיל את מכשיר הקשר, היה אורי הרוב

זינוק בראש המחלקה

ביום השלישי לקרבות סיני, תפסה יחידה מצרית גדולה את הגבעות השולטות על הדרך בה היו יחידות צה"ל המתקדמות צריכות לעבור בדרךן דרומה. טור יש' ראלי ממוצע, שהיה מורכב מזחלים, קומנד' קרים ומשמדי טנקים יצא לפנות את ה' מעבר. בהיותו בואי הותקף הטור באש חזקה של המצרים, שהתבצרו בכוכים ובי מצרות שבגבעות הסלעיות.
בעוד שמשמדי הטנקים מחלים בתותחי-הם את העמדות המבוצרות, כיתר חיל הרגלים שעל גבי הותלים את הגבעות, הסתער על הכוכים מערפם. סמל שלמה חיונישטין קיבל את הפיקד על מחלקה. הוא הגיע עד לעמדת ההסתערות, פקד על כמה אנשים להטיל רימונים ואחר הורה לאנשיו: זנק!

ביריות, הסתערו אנשי המחלקה על עמ' דות האויב, כשהם שוטפים את הרכס מל מעלה למטה. סמל חיונישטין רץ בראש המחלקה. כדור פגע בצווארו והוא צנח במקום. החובש שמיהר אליו מישש את דפקו, חבש אותו. אולם ידע שלמה חיונישטין היה כבר מת.

הוא גדל בבית דתי, קיבל חינוך מסורתי. ה'ריו, שעלו בשנת 1933 משהייך, שלחו אותו ללמוד בבית-הספר מוריה בתל-אביב ולאחר זאת ללמוד חמש שנים בשיבות פתח-תיקה ובאר יעקב. אולם כשהגיע זמנו להתגייס, לא היסס, התגבר דוקא ליחידה קרבית. הוא הסביר זאת בכך שרק בין חברים במסגרת גרעין דתי, יוכל לשמור על מצחת הדת בתנאי השירות הצבאי.

לפני שנה עבר את טבילת האש בקרב ניצנה. הוא הביא משם למזכרת מעטפת רימון יד מצרי, ממנה התקין מגורת שולחן לחדרו.

לפני שלושה חודשים סיים שלמה את שירותו הצבאי. הוא רצה להמשיך בלימודים, להשתלם בהנדסת חשמל, בשלב ראשון החל לעבוד בבית-חרושת למכשירי חשמל בתור פועל ששוט, נרשם לשערי ערב באלקטרו-מכניקה. עד אשר נקרא חזרה לשירות כאיש מילואים.

חבריו ופיקודיו הכירו אותו כבחור שקט, בעל כושר מנהיגות שקטה אך חזקה. הוא היה בחר עליו ואוהב חברה, ישר וטובלב. עד למקום הקרב בו מצא את מותו, הגיע בטור הוחלים שעשה דרך של מאות קילומטרים. פיקודיו מספרים כי לא רץ כל הדרך העלה את מוראל החבורים, דאג להם כאב הדואג לילדיו, למרות שהיה בן גילם. בטחונו העצמי הכניס בחייליו הרגשת בטחון לפני שיצאו לקרב.

בעת שירותו בצבא הספיק לעבור קורסים רבים, כולל קורס מדריכי ספורט. מאחר שראה בתרבות הגוף אמצעי יעיל לשמירת הבריאות. חניך צעירי אנוות ישראלי לשעבר, הרבה לעסוק בכדורגל, שהיה הספורט החביב עליו ביותר.

במותו היה בן 22 שנה. השאיר אחריו הורים וששה אחים ואחיות.

שלמה חיונישטין

רס"פ בלי מקר

כשבא הרס"ם החדש לפלוגת המילואים, נדהם המס"פא. האיש בן ה-23 היה צעיר מכל אנשי הפלוגה, עולים מתריסר ארצות. גרוע מזה: הוא נראה כמו ההיפך הגמור של רס"ם. צחוק נצחי חשף את התניכיים מ' תחת לשפמפם הדק בפנים העגלגלות.

הרושם הראשון לא הטעה. הרס"ם החדש נתגלה כאדם שאינו מסוגל להרץ. אם היה צורך להגיש תלונות, לשלוח אנשים למש' פט, לאטיל ענשים, נשאר הדבר מוטל על המס"פא. אולם במפתיע נתגלה גם כי שר' טתו של אציה פועלת: ה' א עזר לאנשים בכל דבר, ידע בעל-פה את קשיי הפרנסה ואת מספר הילדים של כל איש. בבת-צחוקו הוציא מן האנשים יותר מאשר רס"ם אחר בעזרת מקל ושוטרים צבאיים.

נזכר המס"פא: "איש אחד ערק לנו פעם בליל שמירה. אציה יצא העירה ותפס אותו. אמרתי לו שאני רוצה לראות את התלונה חוך שעתיים. אך כשראה שהכעס שלי קצת שכן, התחיל לרכך אתי: אולי ניתן לו

שמירה נוספת או ביטול חופשות, למה לע' שות לו צרות? אפשר להבק אותו, הוא מחוסר עבודה ויש לו הרבה ילדים..."
שיטתו היעילה של הרס"ם נתגלתה גם בשטח אחר: ביעילות ארגון האספקה. אם הועדו לרשות כל סלוגה שלושה אוטו' בוסים, הצליח לבצע את הבלתי-אפשרי: לר' חוס את כל האנשים, עם כל ציודם, לתוך שנים מהם, להכניס את כל האספקה האפ' צנאות והמטבח לאוטובוס השלישי. התר' צאה: כאשר שאר הפלוגות ישובו ואכלו מגות-קרב, אכלה סלוגתו של אציה ארחה. חמה, שהוכנה על-ידי מטבח מסודר, מוס' ויה כראוי.

הדאגה לזולת לא היתה תבינה צבאית בלבד. בכל מקום שנמצא, צץ אציה כעבור זמן-מה כעסקן הדואג לכלל. כשעבר במר' סך גדול, היה זה ברור שכעבור זמן יהיה לא רק מנהל-עבודה, אלא גם חבר ועד' העובדים. הנשאר אחרי חזקתה כדי לספל

הוריו הכינו לו קושאן

כמהגם מדי שנה, קיבלו גם השנה נשיא המדינה ורעייתו את חילי צה"ל המצטיינים, ביום העצמאות בביתם. בין 200 החיילים, נציגי כל היחידות והחילות, בלט חייל מיוחד קרבי, גבוה, חסון וזקוף, טוראי מצטיין אפרים (פרויקה) גרוס. נשיא המדינה לחץ את ידו, שאל אותו למוצאו ולמקום מגוריו, שלח לאחר מכן מכתב הוקרה לחיל אפרים גרוס.

פרויקה גרוס בא משוב שאין מרבית להכיר את שמו. הוא נולד אמנם בחיפה ב-1937, אולם בן פחות משנתיים ימים היה כאשר יכדו הוריו, יעקב ושפרינצה גרוס, יחד עם קומץ צעירים אחרים, את הנקודה הביתית הראשונה בארץ — תל-צור, מ צפון לאבנייהודה בשורון.

שלב הראשון בנקודה חדשה, תנאי החיים הבלתי נחים, השפיעו בעקיפין גם על החינוך בן השנתיים. כשהוא גדל לה יות לילה, סקדו חיפוש ומעצרים תכור פים את הנקודה, שהיתה בזמנו בית-ספר למדריכי הארגון הצבאי הלאומי. באחד ה חיפושנים נאסר אביו של הילד והוגלה לי אריתריאה.

בגיל רך מאוד הצטרף פרויקה לבית-ה בטר למד את דרכי הטיפול בנשק. עסק בהדרכת כרוזים במחתרת.

המשפחה עזבה את תל-צור, הקימה לה משק בנחלת זיבטינסקי, אף היא מושב בית-ישי בצפון השרון, ליד בנימינה. שם קיבל פרויקה לידי את ריכוזו קן בית-י, ניהל את פעולות הקן, לא נמנע מלהשתתף באופן פעיל במסיבות, כשהוא קורא פילי- טונים, נוטל בכל מסיבה את התפקיד ה עיקרי. חניכיו העריצוהו.

אפרים גרוס

בשנת 1954 התמנה למפקד מעוז בית-י מבושה בנימינה, כשהוא בן 17 בלבד. הוא מילא את התפקיד במסירות ונאמנות, למרות היותו על סף סיום לימודיו התי- כוניים ולפני בחינות הבגרות. הוא הגביר את הפעילות בסניף, חדר לשיכונים ומעב- רות שבשכונת למושבה, גייס שם נוער לאירגונו.

הוריו רצו לימד חקלאות או מדעי ה- רוח באוניברסיטה העברית, אולם יותר מ כל שאפו כי בנם ייחיד יהיה כמוהם, עובד אדמה החי מיגיע כפיו. כשסיים פרוי- קה את לימודיו התיכוניים, התגייס — למרות שטרם מלאו לו 18 שנים — לאחר שהוריו נתנו את הסכמתם. הוא שובץ ב יחידה קרבית של חיל רגלים.

ואז נגלה כי למרות שממיל ילדותו חונך אפרים על ברכי תורת הצבאיות ה- בית-י, וספג לתוך דמו את תורת ה- מרי והתרגו שהיתה מסביבו משחר יל- דותו, לא ראה פרויקה בצבא את מטרות חייו. הוא רצה לתת את מלוא חלקו ל- מדינה ולצבא, אולם כשיגיע זמן השחרור, רצה לחזור לעבודה במשק הוריו.

את קורס המככים סיים כחניך מצ- טיין. כשחזר לגדוד קיבל להורכה כיתת חיילים. לא עבר זמן רב והוא נשלח לקרב בראש אנשי.

ליום הולדתו 19 שועמד לחול בשלישי לנובמבר, הכינו לו הוריו מתנת יום הולדת כהפתעה: תעודת רישום (קושאן) על חל- קת אדמה שנקנתה בשביל. פרויקה לא הספיק לקבל את מתנת יום ההולדת. יר- מיים קודם לכן חשתתף בקרב על משלטי האויב, בראש כיתתו הסתער על אחד המו- צבים, כאשר כוון אויב פגע בראשו. הוא נהרג במקום.

ששון טרמין

לפני חמישה חודשים נולד בנם יוסף, רבקה התקשתה בעת הלידה, שיתוק חלקי חקף את רגליה למשך 10 ימים. ששון לקח חופשה מעבודתו, שלח את אשתו ל בית הבראה והוא עצמו ניהל את הבית במשך חודש ימים.

בשני לנ במבר, קיבלה רבקה מכתב מב- ע לה שיצא לחיות. היתה זו מעין צוואה: "תש- מרי עליך ועל יוסף, אל תדאגי בשבילי. כל דאגתי את ויוסף. תכתבי לי איך עברה השבת בלעדי, בטח היה משעמם לך." רק כעבור חמישה ימים נודע לרבקה על היפגעו של בעלה. תחילה אמרו לה כי נפצע קל ברגליו. אחר נמסר לה כי פצעיו קשים יותר. אחר כך ראתה רב בבית הוריה קורא פרקי תהילים. "אף פעם לא ראיתי מוח. חשבתי שהחכם בא לקרוא בספרים כדי שבעלי יהיה בריא", התודתה. רק כעבור זמן מה אזו בה גשים וסיפרו לה כי בעלה נהרג. רבקה טרמין, האם בת 18, בעלת הפנים הילדותיים, רק אחוזה בחינוקה ומיללה: "מסכן, לא יהיה לו יותר אבא..."

מדדו את החוף מיפו ועד תחנת רידוג, כשעניניהם מתגעגעות אל האניות העונות במלים.

הילדים למדו לשחות. מאיר היה שחיין מצטיין. אחד התענוגות הגדולים בחייו היה להפליג הרחק מהחוף, כשזרועותיו הן המשוטים לגופו הצנום והנמוך. בכל שעת פנאי היה רץ לים. בקיץ, בחורף, בבוקר או לעת ערב. מי שרצה לחפש אותו היה ממחר לחוף הים.

הוא למד בבית-הספר העממי תחכמונה, החל מיד לאחר סיום הלימודים לעבוד. הוא רכש שני מקצועות: צבע ונגר. הוא אהב לעבוד. לבד מזאת, ניהן בקל ערב ושמיצה טובה, היה מרבה בשירה. כל השלאגרים האחרונים של הזמנה הושרו בפיו. די היה לו לבקר בהצגת קולנוע אחת כדי לדעת כבר לפום ולשיר את כל הפזמונים שבה. ביחוד אהב לשיר את שירי הסרטים ההר- דיים. הוא היה בחור עליון, אוהב חברה, אהב לעשות שמו ולכחיה.

אך גלי הים לא חדלו מלסעור בעורקיו. בהגיעו לגיל 17 רצה להתגייס לחיל הים. ואז נפלה מהלומה איומה על ראשו: הם סרבו לקבלו, מאחר שלא היה בתנועה ימית או בגדנע ים. הוא ניסה להשקבל לפחות לגדנע ים, כדי שיוכל בהגיעו לגיל 18 להתגייס לחיל הים. מאוחר מדי. הא כבר היה מבוגר. מאותו יום, לא הצליח איש לנחמו.

כעבור שנה גוייס לצבא. שוב השתדל להשקבל לחיל הים. שוב נכשל. ועדת הגיוס החליטה שהוא חומר טוב ליחידת שריון. עבר עליו משבר קשה. מספר פעמים ברח מיחידת, במחשבה שלבסוף ימלאו את מבר קשו. במחנה האימונים ניסה להיות ארי טיסט. אולם צה"ל אינו יכול להתחשב בחלומות של נערים רכים מגוה שלום. הוא נשאר בחיל השריון. נדמה היה שהוא ה- לים עם גורלו.

בפעם האחרונה היה מאיר מורחבי ב חופשה בחג הסכות. הוא הירבה להרעיש בבית, אסף את ארבעת אחיו הגדולים ואחותו, תופף בחוף, ניהל שירה. האם, שלא יכלה לשאת את הרעש, שאלה: מה הרעש הזה? "

ענה מאיר: "מה יש אמא, אולי לא אחזור עוד פעם להרעיש בבית?" לפני שחזר לצבא, אמר לאם בטרם ירד מהמדרגות: "תברכי אותי אמא, יש לי הרגשה שיותר לא אעלה במדרגות אלה." האם בירכה אותו. אבל זה לא עורר מאיר לא חזר.

הרב קרא תהילים

רשים שצרח בעריסה היה תינוקה שלה. בנו של ששון. רבקה הכירה אותו לפני שנתיים. אז היתה בת 16 בסך הכל, נערה שלמטה מגיל ה- נשואים. היא התאהבה בגבר בעל הקומה הבינונית והעניים החומות, הסכימה להצעת הנישואין שלו.

ששון בן 25 עלה לפני שמינה שנים מת-רכיה, שם השאיר הורים וארבעה אחים. ומכיון שבאותה תקופה, לפני שנתיים, ביק- דה אמו בארץ, החליט לערוך את טקס הנישואין מיד. רב פרטי ערך קידושין ב- סתר, ללא אישור הרבנות. לפני שנה ה- חתנו השניים בשניה, הפעם בטקס רשמי שנערך ברבנות.

ששון עבד במחסן שקים במשמר השבעה. אחיו היו בארץ, שירתו בצבא. לא יכלו להתאקלם. חזרו לאדנה שבחורכיה. ששון החליט ללכת בדרך קשה יותר, להישאר ב- ארץ.

"חובשו חובשו מהר! בוא הנה!" האני- שים הגיעו אל נקודת איסוף הפצועים חסרי נשימה. הסבירו בקטעי מלים דבר פשוט: בשדה מוטל פצוע. זה היה באחד המשלטים בדרום ביום השני לקרבות.

שני חובשים הורידו אל נקה מעל אחד האמבולנסים, מיהרו לרוץ לעבר האיש ש- שכב לבדו בשדה הפתוח. הם ניגשו אליו. חבשו זמנית את פצעי, אחר העמיסוהו על גבי האלונקה והחלו צועדים לעבר האמבר- לנס. הם הספיקו לצעוד מספר צעדים בל- בד. לפתע נשמעה התפוצצות, נושא האלונ- קה הראשון עלה על מוקש, הפצוע נפגע ב- מספר רסיסים נוספים. כשהתכזר האבק התברר כי חובש אחד ניצל, השני נהרג.

שמו היה ששון טרמין. בת-לאביב, בדירת גג ברחוב כפר גלעדי, תלתה נערה חמתשער חיתולים על חבל כביכא. היא נראתה כילדה שטרם הגיעה לגיל הבגרות. אולם חתינו בן חמשת החר-

חלום על מוסך שנגוז

דוי נתן בבחנות

משלטי האויב נפלו בזה אחר זה. בכמה כיסים נמשכה עדיין ההתנגדות, א לם הדרך דרומה היתה חופשית. טור השריון החל לדהור על הדרך, לכיוון המחנה הצבאי הגדול. מכנס לפעם היה צריך להיעצר כדי לחסל תתח אנטי-טנקי שאנשיו סרבו, משום מה, להימלט או להיכנע. פעמים א- דות חסם רכב מצרי שרון את הדרך, הסנקים דחסו אותו לצד הכביש.

גם המחנה הצבאי נתפס לבסוף. פה ושם נמשכו היריות, אך הקרב כבר הסתיים. כל השטח היה בידי צה"ל. סמל נתן בבח- נוף, מפקד וחל, שרק לפני ימים מספר הועלה בדרגה מרב-טוראי, נכנס ברכבו לתוך המחנה. אנשי כיתתו, שישבו בוחל, עייפים מקרבות היום, היו שמחים. הם שמחו שהקרב הסתיים כבר ושאיש מהם לא נפגע — שמחת חיים טבעית.

בקצה המחנה, ליד כפל קרקע, עמד אנק מצרי צהוב. הוא היה דומה לשאר הטנקים שהשאירו המצרים במנוסתם. איש לא התלהב יותר משלל כזה. אולם הטנק הזה היה שונה. כאשר נע הוחל של סמל בבחנות בקרבתו, פלט קנה הותח של הטנק עוד פגז אחד. הפגז פגע בוחל. נתן בבחנות היה בין החללים.

נתן בא מירושלים. הוא נולד שם לפני 20 שנה להורים ילידי הארץ, ממוצא בוכרי.

הוא היה בן זכר יחיד. מלבדו גדלו הוריו עוד ארבע בנות. הוא גדל בשכונת נחלת-שבועה, סיים את בית-הספר העממי אליאנס, החל מיד עם סיום הלימודים לעבוד באופן עצמאי. אביו של נתן היה דמות ידועה בירושלים. הוא היה מותיקי הנהגים שבה, החזיק בהגה יותר מ-25 שנים. נתן רצה ללכת בדרך אביו, להיות מכונאי ונהג. תחילה עבד בחור שוליה במוסך טורים בירושלים. היו לו ידיים ורזיות וכשרון מיכני רב, והוא התקדם בשלבי העבודה. מלבד זאת עמדה לו זכת אבות, וכל מכירי אביו היו מתנדבים ללמד את בבחנות הצעיר פרק בהלכות מכונאות.

לא היו לנתן שאיפות מרחיקות לכת ביותר. הוא רצה להתקדם במקצועו, לאסוף סכום כסף ולזכות באחד הימים במוסך משלו. אחרי שנים של עבודה כעוזר במוסך הטורים, התקבל נתן כמכונן עצמאי במחלקת העבודות הצבוריות של עיריית ירושלים. שם עבד עד יום גיוסו לצבא.

לפני שלש שנים מת אביו ונתן נשאר הגבר היחיד בבית, תפקיד שביגר אותו והפך את הנער העליו לאב-משפחה מתון וא-ראי יותר. כשכל חבריו התגייסו לצבא, התחשב גם נתן. הוא נשלח ליחידת נחלים. להפתעתו, היה דואק מבוסס ומאושר מהתפקיד שניתן לו. עם האנשים שהכין לקרב, יצא נתן לקו האש. יחד אתם עבר את טבילת האש הראשונה ועמם יחד נפגע מפגז האויב. תחילה היה נתן פצוע קשה, נחשב על-ידי חובש ועמד להיות מועבר לנקודת איסוף הפצועים, אולם כעבר דקות מספר מת.

הים סער בעורקיו

מאיר מורחבי

לפני חצי שנה, גויס מאיר מורחבי לחיל השריון. מאיר לא אהב את השריון. הוא לא רצה להיות בחיל השריון. הוא לא רצה לנהוג בוחל או להתאמן בקפיצות וגלגולים תך כדי נסיעה. הוא לא אהב מכונאות, הוא לא אהב טאנקים. רק דבר אחד אהב: את הים. הוא שאף לדבר אחד בלבד: להיות מלח על סיפון אניה של חיל הים.

מאיר לא נולד במשפחת אנשי ים. הוריו לא היו דייגים או סננים. האב, משה מורחבי, לוי, ליד הארץ ממוצא תימני, הוא פקיד בנק צנוע. אפילו בית המשפחה הצנוע בתל-אביב אינו ניצב מול חוף הים, אלא בסימטה באחת העתיקות שבשכונות הים, נוה שלום.

דבר זה לא הפריע למאיר להתאהב בים, ממש כשם שהתאהבו בו אחיו הגדולים, לגביו, לא היתה אהבה זו מצוות אנשים מזומדה, הנקית באמצעות תנועת נוער ימית, על החוף. מאיר פשוט הלך אל הים. הוא היה עוד ילד. חבריו לשכונה היו גם הם ילדים. בשעות הפנאי הלכו אל חוף הים,

שלושה בטאנק אחד

אלישע אלופי

המצבא. הוא נהרג בתאונת דרכים, בגיל 19. דודו ניסה לשכנעו שיבקש העברה ליחידה לא קרבית. "מספיק שהוריי שיכלו בן אחד", אמר לו. "אתה עכשיו בן יחיד. התי נדבת לצבא לפני שהגעתי לגיל הגיוס. עכשיו מותר לך לעבור לתפקיד פחות מסוכן". אלישע ניצנע בראשו בשלילה: "איי איכל לעזוב את חברי? מי יתפוס את מקומי ב' טנק?"

ה'29 לנובמבר הורי. היו שם שאר החברה. גם הם קיבלו צווי קריאה. גם הם היו עליונים ובטוחים.

למחרת בבוקר, בשעה חמש, קמה מרים. צו הגיוס שלה קראה לשירות שעה אחת לפני בעלה. הוא היה צריך לצאת רק בשש. היא הכינה לו כריכים, הוציאה את דיסקיות הזיהוי ואת סימני הרב-טוראי שלו מהארון, ארזה את מזוניה ונפרדה ממנו. את המעיל החדש שקנתה לו יומיים לפני כן החליטה לשמור להפתעה, לכשיחזור.

במשך שבוע, המשיכו להגיע ממנו מכתבים. "אני במקום מיבטחים", כתב, "אל תדאגו לי". היא לא ידעה כי כאשר הגיעו המכתבים כבר לא היה בעלה בחיים.

שמונה ימים לאחר שהתייצבה, נקראה מרים למפקד יחידתה במילואים. הוא הודיע לה כי נסתיים גיוסו. "הגיע מיברק עבורך מקצין העיר", אמר לה. "את יודעת איך שזה, מלחמה..."

מרים מהירה בשמחה הביתה. לפני שה' נפרדה מאורי, קבעה כי אם יצליח להשתחרר, רר, ולו לשעה קלה, ישלח לה מיברק דרך קצין העיר. היא כבר תכנן כי הוא מחכה לה בבית. על כן האיצה בנהג למהר. למהר. אולם כאשר הגיעה לביתה, ברחוב הרצל, והחלה עולה במדרגות אל הקומה השלישית של הבית הישן, וראתה את מבטי החמלה של השכנים, את ניצנוע ראשיהם, הבינה. באותו רגע ידעה כי בעלה לא ישוב עוד לביתו.

שיוכל לחזור לחיי הקיבוץ האהובים. ואז פוצו המאורעות. יצחק, בן ה'17, התייצב בלשכת הגיוס.

שנה אחרי שנפגשו, התחתנו מלכה ויצחק. הם המשיכו לעבוד במפעל, גרו בבית-הוריה של מלכה. עד שיוכלו לרכוש דירה משלהם. חלפו שמונה חודשים על הווג המאושר. שמונה חודשים של אושר עמוק. לפעמים בשבתות, היה יצחק לוקח את אשתו לחזות במישחק כדורגל. "פעם", נזכרת מלכה, "נע" רך מישחק בין המפעל שלנו לבין קבוצה של חברת החשמל. יצחק נכלל בקבוצה. הוא שיחק בהתלהבות כזו, שיומיים אחרי זה לא יכול היה להניו אבר."

שלושה ימים לפני שנקרא למלחמה, עברו יצחק ואשתו סוף-סוף לדירה חדשה: שני חדרים בשיכון העממי, בשכונת זיו. בערב השבת הראשון והאחרון שלו בדירה החדשה, הגיע צו הגיוס. יצחק קיבל אותו ב' צחוק ובעליזות. "זה יגמר חתי-שתיים", הכריז בצאתו.

למחרת, יצא גם מלכה לחזית סיני. בכל מקום שהגיעה אליו יחידתה, שאלה טנקים טים אם ראו את בעלה. אף אחד מהם לא ראה אותו. לבסוף הגיעה למפקד יחידתה. הוא קיבל אותה כמשרד, הגיש לה סיגריה. "לא, תודה", השיבה מלכה. "בעלי אינו אוהב בחורות מעשנות".

"אני מצטער מאד על הבשורה", הודיע אז המפקד, כמעט בלחש: "בעלך נהרג."

מתוך" היו קוראים לו חברי לטנק. אורי הנהג ויצחק האלחוטאי. עוד ששני חבריו היו נשואים. היה הוא רחוק. "אתם נפלתם לפה", היה אומר להם לפעמים, כששאלו אותו אם הוא רוצה למות רחוק זמן. "עכ" שיו אני מחפש לי גם כן פח כמו שלכם". אלישע, גבוה, שחרחר, רזה ויפה, נולד באבן-יהודה. אביו היה מנהל בית-הספר ה' עממי שם ואלישע גדל והתחנך במושבה החתיקה. לפני 10 שנים נתמנה האב, פרץ, כמנהל בית-הספר של זכרון-יעקב. הוא עבר לגור שם עם משפחתו.

את אורי ואת יצחק הכיר אלישע לרא' שונה בזמן שירותם המשותף במלחמת העצ' מאות; כאשר השתחרר, היה כבר חברם ה' בלתי-נפרד. הוא עבר לעבוד בחיפה, בח' נות הספרים מסדה, השייכת לדודו.

אהבתו הגדולה היתה המוסיקה הקלאסית. לפני כמה חודשים, ניגש לחנות למכשירי חשמל, הגיע 600 לירות על השולחן ויצא משם. "אם לא האדם המאושר ביותר ב' חיפה, אז לפחות המאושר ביותר ברחוב הרצל". הוא כבר היה בעל רכוש מוסקלי יסודי: רדיו-פטיפון גדול ומשולכל, ואוסף שלם של תקליטי מוסיקה קלאסית.

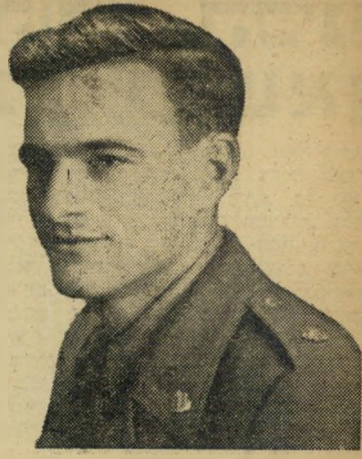
לא עבר זמן רב, והאסון פקד את בית אלופי בזכרון יעקב. אחיו הצעיר של אל' שע, עמירם, עמד להשתחרר תוך חודשים

באחת הנקודות המבוצרות ביותר בחצר' היא סיני, נערכו המצרים להגנה עיקשת, מול כוחות צה"ל שהתקדמו לקראתם. הם ישבו בחפירותיהם, ליד תותחיהם, מאחורי מכונות-היריה וחיכו למסתערים. לפני שחיל הרגלים יכול היה להשתלט על המוצבים, נכנסו השריון של צה"ל לפעולה. טנקים ישראליים הלמו בטנקים מצריים. הקרב נמ' שך שעות, באפלה, בענני אבק.

משנגמר הקרב, עמד טנק שרמן ישר' אלי, תחתיו שמוט הצידה, דפנותיו נקובות פגזים. בפנים ישבו שלושת אנשי הצוות — הרוגים. עמם לקחו לקבר את סוד מותם. איש מחבריהם לא ידע לספר מה קרה ב' דיוק לטנק זה, כיצד נפגע ומתי. הם רק ידעו כי אורי פרסר, אלישע אלופי ויצחק פנחס נהרגו.

השלושה היו חברים. לא סתם חברים ל' נשק, שהיו עובדים במשותף את החיות השרות הצבאי ופונים איש איש לביתו ה' אזרחי. עד לקריאה הבאה לשרת במילואים — כי אם חברים גם מחוץ לבית. כאשר תכננו טיולים' ונשפים היו אלה תמיד תוכניות משותפות. אפילו כאשר נולדה, נולדו שלושתם בינואר 1932.

אלישע אלופי היה המקלען. "המקלען ה'

אסף דרומי

הדרך בחזרה

אחרי הקרב הנורא של אישדוד, ביוני 1948, בכה המסיפא האנדתי של נבעתי. אריה קוצר, כילד. הוא שוחרר מתפקידו. שרידי פלוגתו המרוסקת נמסרו לצעיר שקט ומכונס בעצמו, מוחיקי הגדנ"ע וחי"ש תל' אביב. כעבור ארבעה שבועות שוב עמדה הפלוגה בקרב. פעמיים ירדה על המצרים בכפר בית-עפא, ליד נגבה, נסיגה תוך אבר' דות נוראות. בפעם השנייה, בלילה בו חדר אריה קוצר עם גיפיים לאותו כפר ונהרג, נפצע שם גם יורשו.

פצוע בורועו, המשיך אשר דרומי לנהל את הקרב, עד שהוציא את אחרוני חייליו. כשחזר הביתה, בבוא ההפיגה, הבחינו בני משפחתו שאינו משתמש בידו. "זה כלום, רק פורוקל", חייך אשר. רק כאשר גילה אביו כי קובע-הפלדה שלו התעקס, פרץ אשר בצחוק: "ובכן, זה הפורוקל."

אפשר היה לסמוך על אשר שיעשה עבר' דה יסודית, שישתדל ברצינות לבצע את הטעון ביצוע. אם היה צורך להכין קורס, נשלח אשר שבועיים מראש כדי להכין את השטח, להדריך את הסגל.

קשה היה להכיר את אשר דרומי. הוא היה הצעיר מבין ארבעה אחים ואחות. ש' אחד מהם שירת בצבא הבריטי, השני היה נוטר, כולם יחד שרתו בהגנה ובצה"ל. הרצון להידמות אל אחיו הגדולים, והתנ' אים הדחוקים של המשפחה, עשוהו רציני לפני זמנו. נזכר איש הנוער-העובד: "הוא בא מן הפרבר, שצריפו תלויים כאילו על בלימה וסדקים פתוחים לרוחות הים. הוא בא לנוער-העובד לבקש עבודה ולמצוא לו חברה, ואת שניהם מצא שם."

משם אל שורות ההגנה היתה הדרך קצ' רה. אביו לא שאל למעשיו, אף ידע שהש' תתף בליל וינגייט ובהתקפה על שרונה. פעם הרבהלה המשפחה באמצע הלילה על' ידי האנגלים, שבאו לערוך חיפוש. כשנס' תימה המלחמה כבר היה מפקד-פלוגה וחתיק, מדרוך בקורס מסיכיים. בכל מקום בלט כשתקו, מכונס בעצמו ומשתדל בכל כוחו' תיו לעשות את הדבר הנכון.

לפני תש"ח היה מנהל-חשבונות בסולל' בונה. אולם אחרי המלחמה שוב לא היה לו ספק, שעליו להישאר בצבא-הקבע. הוא עלה לדרגת סגן-אלוף, התמחה בתפקידי מטה, נשא לאשה חיילת בדרגת רב-סרן. למרות הפצרת אביו בן ה'67, פקיד שעלה מפולין, סירב לציין בהזמנות לחתונה את דרגתו ודרגת אשתו. "זה לא בשביל פרסומת", קבע.

המלחמה הוציאה אותו מבית-הספר לפי' קוד ומטה, החזירה אותו לתפקיד במטה פיקוד הדרום. בתפקיד זה בא סופו: כש' טס עם אלוף הפיקוד, אסף שמחוני, בדרך חזרה מן המיסדר החגיגי בשארם אל-שייך, סטה הפיפר הקטן מדרכו, נפל או הופל על אדמת ירדן. לעולם לא יודע מה בדיוק קרה. האיש שקרא לעצמו על שם הדרום, נשאר בדרום.

בדירתו בצלה נשארו אשתו ובנו היחיד, אלון בן ה'13, שכלל הילדים בגילו מפין' ואינו-מבין את אשר קרה. השבוע קרא הילד לפתע בלילה לסבה, שישן בדירה. "אתה שמעת אותי?" שאל את הסב. "איו' שאלה-?!" השיב הסב, "בטח שמעת, לכן באתי."

"או אולי אצק גם לאבא שלי. כשהוא ישמע, הוא יבוא!" אמר אלון דרומי.

מיברק מקצין העיר

אורי פרסר

הם-הגיעו זה את זה. "רוצים לראות כמה זמן יקח לגייס את הצבא". "לא חלמנו על מלחמה", נזכרת אשתו. "מזב הרוח היה בכי טוב. אהנונו אפילו עורכנו מסיבה אצלנו בדירה בליל שבת, לפני שהתייצבנו ביחידותינו, לכבוד יובל

אורי פרסר היה נשוי. לפני שלוש שנים, בנשף פורים שנערך בבית אחד החברה ב' חיפה, פגש את מרים: נערה חנינית, צעירה ממנו בשנתיים, בת לה רים שעלו מטרנא' סילבאניה לפני 18 שנה והשתקפו בחיפה. אורי ומרים החליטו להתראות לעתים קרור' בות. כעבור שנה, כבר היו בעל ואשה.

הצעיר הבלונדי, בעל עיני התכלת והשפם הכהה, עבר לגור עם אשתו, בבית הוריה. "מאותו רגע", נזכרה השבוע גיטתו, "היה כמו בן לאבי ולאמי. הוא התנהג אליהם בכבוד שקשה לראות אפילו בין אב לבן". הוא עבד כצבע שמן, היה תמיד מרו' צה. במשך השנתיים מאז התחתן, לא דיבר מעולם על מלחמה. כאשר קראו לו לשירות במילואים, היה מתייחס אל השרות כאל טיול. הרי סוף-סוף חבריו לטנק, אלישע ויצחק, היו גם חבריו הקרובים ביותר בחי' היומיים. כך שגם בנקודה המרוחקת ביותר הרגיש את עצמו כמעט בבית.

פעם, כאשר נקרא לשירות של תשעה ימים, בדרום, נסעה אשתו לרחובות. מיו ערב היה מופיע, רכוב על אופנוע של חבר ומבלה עם אשתו — "ממש כמו בירת דבש שנינו" היה אומר.

ביום החמישי, לפני פרוץ הקרבות, הגיעו לבית פרסר שני צווי גיוס: אחד לאורי, אחד למרים אשתו. "בתדאי רוצים לבדוק את מצב הכוונות של יחידות המילואים,"

"זה יגמר חתי-שתיים!"

מלאות חיים. זוהי מלכה פנחס, אלמנתו בת ה'18 של יצחק, שם, בין המשדרים והכב' שנים הגדולים. נפגשו השניים לראשונה. "הוא עבד על מנוף גדול", היא נזכרת. "הוא היה בחור גבוה, בריא, יפה — ממש גבר. וכל הזמן חשף את שניו הלבנות בצחוק גדול. אני חושבת שהתאהבתי בו מן הרגע הראשון."

היתה זו הרגשה הדדית. מלכה ויצחק החלו רואים זה את זה לעתים קרובות והול' כות. בתחום המיפעל ומחוצה לו. לפעמים היתה מלכה מרימה את ראשה ורואה את יצחק עומד מחוץ לחלון, מאותה לה ומחייך מאוון לאוון. לפעמים היה הטלפון מצלצל וקול רשמי מבקש את הגברת מלכה. היה זה קולו של יצחק, שטילפן לה מהמחסן או מהמשרד הסמוך. לפעמים גם היתה מופיעה מחלקת הטה, כשהיא נושאת על טס מיוחד עוגה טעימה — מתנה מיצחק.

הוא סיפר לנערה, ילדת חיפה, על יל' דותו כדמשק, אותה עזב בהיותו בן עשר שנים, על ימיו המאושרים כחניך עליית ה' נוער בגבעת ברנר, שם עבד כרפתן. ערב מלחמת העצמאות, עלתה גם אמו ארצה. יצחק עזב את המשק שאהב כל כך, עבר לחיפה, עבד יומם ולילה, עד שסייר לה דירה קטנה, בת חדר אחד. הוא קיחה

על איציק פנחס, יושבו השלישי של ה' טנק, יכולים לספר כמה מאות מחבריו ל' עבודה, במפעלי זשונים כימיים, במיפרץ חיפה. בבית'משדרים באותו בית-הוריה, עובדת צעירה שחרחרת, קטנה, בעלת עיניים

יצחק פנחס

תצלומים מן המרקטור

נפל סגן-משנה אריה רותם, מול אחד ה- מוצבים בסניג, בתל-אביב, בבית בו גדל, נשארה רק אמו.

מנחם רותם

לחיי הכרך, ימשיך בלימודים. אך מנחם הע- דיף את העבודה בקיבוץ. הוא היה מכוון, שנהג בכל הסוגים של כלי רכב. במיוחד התמחה בשליטה בטרקטור רים לסוגיהם, ובמכשירים כבדים אחרים. לפני תקופה קצרה נשלח לאירופה במסגרת חילופי נוער חקלאי, השתתף כנציג ישראל בכינוס נוער חקלאי בבריטניה. כשתור, הביא עמו למשק דחפור ענק ח- דיש ומסובך, עמו ביצע עבור המשק עבד- דות חזק. במשך שלושת החודשים בהם שהה באנגליה, למד מנחם בבית החרושת שייצר את הדחפור, את כללי השימוש בו, עתה, לא נותר איש שיחליף אותו על המכשיר. הוא היה רוק, אהבתו הגדולה היתה ה- מצלמה. את מלאכת הצילום למד בעצמו, הגיע לרמה אמנותית כה גבוהה בצילומיו שקשה להאמין שהיו אלה צילומי חובב בל- בד. מסירתו הקצר האירופה הביא סדרה ארוכה של צילומים, חלקם צילומים צבעו- ניים, שהוצגו בתערוכה מיוחדת במשק. ה- מצלמה היתה כלי הביטוי הברור ביותר ל- נפשו ולדעותיו. אור ליום חמישי, הראשון לנובמבר 1956, יומיים בלבד לאחר שמלאו לו 29 שנים.

גויסו ונשלחו עם יחידות הצבא דרומה, להכות בפולש המצרי. מנחם היה בין המע- טים שנותרו במשק. ואז, חטאו כמה בחור- רים חטא קטן: למרות שהיה עליהם להי- שאר במשק, ברחו שבעה מהם באישון לילה והצטרפו לאחד מגדודי הפלמ"ח שלחמו ב- נגב. מנחם היה אחד מהם.

הוא קיבל פיקוד על מחלקת סיור של גייסים, לחם במצרים, רדף אחריהם עד אבר- עגילה ושאר המקומות שצה"ל כבש בשעתו בסיני ונסוג מהם. אולם מנחם לא היה איש צבא, כי אם איש העבודה. לאחר הק- רבות חזר אל משקו ועבודתו.

אל משמר העמק הגיע מנחם לאחר ש- סיים את לימודיו בבית-הספר העממי נט- ציונה בתל-אביב. בהיותו בן 10 עלה עם הוריו, להם היה בן יחיד, מפולין. את לר- מודיו התיכונים המשיך במוסד החינוכי של השומר-הצעיר במשמר העמק, וכשסיים הצטרף למשק בתור חבר. הוריו האמידים ניסו בכל הדרכים להשפיע עליו שיחזור

שדמות שיוף, היא היאחות נח"ל בלב השממה, בסביבות ניצנה. חלק מחברי ה- קיבוץ הם יוצאי השומר-הצעיר בחורה, חני- כיו של מדרך בן 28, חבר קיבוץ משמר העמק. שמו מנחם רותם.

לפני חודשיים ביקר המדריך את תניכיו. הוא בא בלחיית משלחת נורבגית, שהת- פעלה מאוד מתנאי היאחות במקום ומ- עבודת האדמה שם. מנחם דאג להסביר להם הכל. הוא גחן אל האדמה, פורר גוש עפר בין אצבעותיו ואמר: "ככלות הכל האדמה היא טובה."

החודש חזר מנחם רותם (רוטבאום) לאותה סביבה. הוא נקבר באותה אדמה טובה, ב- בית הקברות הצבאי שבשלח. סגן משנה רותם נפל בקרבות.

לא היתה זו הפעם הראשונה בה הגיע מנחם לאזור סיני. בשנת 1948, לאחר שהק- רבות בגורם משמר העמק, שם נלחמו בני המשק בכנופיות קאוקג'י, נסתיימו, נשאר במשק רק מספר קטן של גברים. יתרם

פרחים על גבי בולים

על השולחן מונח אלבום בולים. הוא מיר- חד במינו. יש רק מכנה משותף אחד ל- בוליו: על גבי כולם מצויירים פרחים. פר- חים מכל הצבעים והמינים — ממוזאמביק ומאיי פאלקלאנד, מירדן ומישראל. כל בול עטוף בניר שקוף.

האיש שאהב את הפרחים עד כדי כך היה צעיר בן 28. ילדי השכונה בגבעתיים הכירו יפה את עמוס פיין. הם חיכו לו לפנות ערב, עת חזר מעבודתו, כמדריך חקלאי ביד-הרמב"ם, רכוב על אופנועו. כי האיש שאהב את הפרחים אהב גם ילדים: הוא היה מעלה אותם על אופנועו, מסתובב אתם בשכונה.

עמוס לא היה צבר. הוריו היו עסקנים ציוניים ברומניה, מייסדי חצי תריסר ארגונים ציוניים. באמצע מלחמת-העולם הוצאו משם. כשבאו לארץ שאפו רק לדבר אחד: להת- יישב על הקרקע. אולם הם היו קשישים מדי. תחת זאת העבירו את השאיפה לבנם. אחרי חמש כיתות של גמנסיה, עבר לבית ספר חקלאי, סיים את לימודיו בחוות "עיינות" של-יד נס-ציונה.

מעולם לא פיקפק לרגע שהמקצוע ה- יחיד עבורו הוא המקצוע החקלאי.

כאיש מעשי, שלא גילה נטיה לעניינים מופשטים, אלא לבעיות מעשיות של ביצוע והוצאה-לפועל, היתה דרכו אל ההגנה כמעט מובנת מאליה. הוא הוריד עולים ליד גבעת- אולגה, הסתכן בשעת החיפוש הבריטי הג- דול בגבעת-חיים, עלה עם השיירה הרא- שונה לירושלים הנצורה, נפצע בלטרון. כל זה היה פשוט טבעי.

לעומת אהבתו לפרחים, לאדמה, לחיות ולילדים, היתה לו רק שנהא אחת, שהכבידה עליו מאד: הוא שנה מפלגות. הן כולן הורסות את הארץ, טען, סירב להצטרף אף לאחת מהן. בכל זאת הצליח כמדריך חקלאי: איש לא יכול היה לוותר על הצעיר הממושק והרציני, שהיתה לו לשון משות- פת טבעית עם העולים החדשים, ושהדביק אתם איך שהוא באהבת-האדמה שהיתה תוכן חייו.

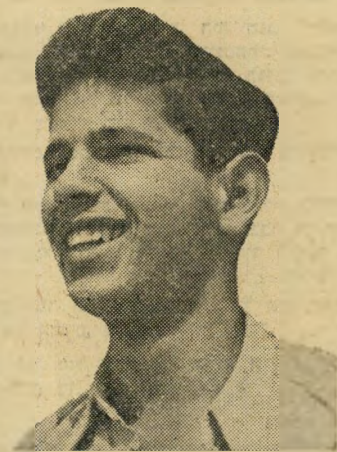
בבית ישב אב חולני, שפרש מעבודתו בעסקי-יבוא. כדבר מוכן מאליו קיבל עמוס, הבן היחיד, על עצמו את הדאגה להורים. הוא טיפל בבית, כשהעירה לו האם כי השנים עוברות והגיעה שעתו להתחתן, ענה בן העשירי ושמונה בפשטות ובתקיפות: "אני לא אעזוב אתכם." ואף על פי כן עזב. הטלפון צילצל בבית בשעה מוקד- מת לפנות בוקר, מספרת האם, לבושת השמורים, שענינה ארומות חמו גם ענינו של האב: "שאלתי אותו מה אמרו. הוא אמר שאמרו שהמצב חמור. ברגע זה כבר חדל לבי לדפוק. זה כבר היה פסק-דין מוות. כך אני מרגישה."

עמוס לא הרגיש בכך. תוך כמה דקות עזב את הבית, התחיל במילוי תפקידו.

ביום הראשון של המלחמה ישב הקשר עמוס פיין בגיפ שיצא דרומה לעבר המו- צבים המצריים בחציהאי. הגיפ עלה על מוקש, יושביו נפצעו. הקשר נהרג. זה היה ב-4.30 אחריהצצהריים, במדבר שלא גדל בו אף פרח אחד.

עמוס פיין

יואל בידרמן

"בן הצבר יגן עליך!"

בבתי-ספר טובים. אולם בתוכו היה גרעין נוקשה של ברזל. למשל, בהיותו תלמיד בבית-הספר הראלי, שאל שאלה שלא מצאה חן בעיני המורה. המורה אמר לו לשבת בשקט ולא לפצות פה. "אני לא יכול לשחק!" ענה הנער בעל השיער החום והעניים הירוקות. "יש דברים שאני מוכרח לומר אותם!"

פעם אחת, היתה זו הכרות עוצר בר- חובות חיפה עלי-די האנגלים שהוציאה אר- תו מכליו. "מה?" התרעם הילד בן ה-11, "אסור לנו לצאת לרחוב? לנו, במולדת שלנו?" והוא המדה את פי אמו וירד בצע- דים הפגנתיים מול המכונית הבריטית. אמו נאלצה לרוץ אחריה ולבקש מהקצין האנגלי לשחררה, כי סוף-סוף רק ילד היה.

כאשר סירבו הוריו להרשות לו לצאת ל- הכשרה, יחד עם בני יחיתו בבית-הספר התיכון הדתי, נטל שוקי רק סוודר ומבלי לומר מלה להוריו, הצטרף לשיבה בכפר הראה. הוא למד ועבד שם משך שנה. כאשר שב לחיפה, להמשיך את לימודיו, התגנב מיד להדריך נערי פרברים. שלחו אותו ל- מועדון בוואדי ניסנס; רוב הנערים היו מא- רוקאים סררי-משמעת. "לפני שאני מתחיל בפעולה", הכריז בבואו, "אני רוצה שכולכם תניחו את הסכינים על השולחן!" הנערים המ פתעים, צייתו.

בבוא זמנו להתגייס, התגנב ליחידה קר- בית. פעם, כאשר חזר הביתה לחופשה, מצאה אמו בין חפציו זוג תחתונים ארו- כים — גווילים עליו בכמה מספרים. "מה קרה לשנת הוגות שקניתי לך?" שאלה. "אצלנו ביחידה יש בחורים שאין להם מ- שי שקנה עבורם תחתונים צמר", הסביר. "נתתי להם את שלי."

כאשר התייצב לפעולה האחרונה, אמר לו מפקדו כי אינו חייב לצאת להסתערות. שוקי התחנן: "דחלק, אל תבייש אותי. אני לא קאלקס!" הוא נהרג מצור של מכונית-ירייה אלפא, כשהסתער בראש כיתתו.

רביטוראי יהושע כהן היה בחופשת הח- למה. כתוצאה מפעולה מסוימת, סבל מפ- צעים בכל גופו: עור התוף של אוזן אחת נקרע. כאשר פרצו הקרבות בסיני, היה ב- ביתו.

פתאום, ואתה איתו אמו אורז את חפ- ציו. "לאן זה, שוקי?" שאלה. "החברים שלי נלחמים שם." ענה הבחור הגבוה, בעל ממדי הענק. "הם ילכו ליהרג ואני אשאר כאן? אז אני אהיה חירש על שתי האוזניים..."

התקפות היתה אופיינית לצבר בן הצבר החיפאי, בן ה-20. לפעמים היה רואה את אמו בוכה. "מה את בוכה?" היה שואל. "כאן זה לא פולין. אחיך ואחיותיך ישבו שם ובכו ונהרגו. כאן לא בוכים. ילדת בן צבר, והוא יגן עליך. אל תבכי!"

לכאורה, היה יהושע צריך להיות צעיר שקט, מתון, אפילו רך. הוא גדל בבית רווי אווירה תרבותית, גר בסביבה אמידה, למד

יהושע כהן

יחידת השריון התקדמה לעבר היעד. לפתע נתקבלה הידיעה: שריוני האויב מתקדמים. החליט המפקד: להיסוג אל מעבר לתעלה.

בזה אחר זה ירדו הטנקים לתוך התעלה, טיפסו בעליה שממול. יואל, נהג טאנק בן 19, גבר חשוב, רחב-כתפיים, בעל עיניים ירקקות-אפורות צוחקניות, דהר אחריהם. אולם עוצמת הירידה היתה גדולה מדי: הטאנק נתקל בדופן ההארי, ראש הנהג נחבט בחוזקה בהגה ובקיר הטאנק חליפות. הוא איבד את הכרתו. הוצא מן הטאנק על- ידי התיחתו, מת כעבור כמה שעות משטף- דם פנימי. אותה שעה פנתה היחידה לעבר המוצב המצרי, כבשה אותו ללא אבידות.

כל איתם שאהבוהו, קראו לו יוליק. חבריו ביחידה קראו לו "גבר עם דם" הוא זכה לתואר זה בדרך הקשה: פעם, בתמרון, ביושבו בתא הצר של נהג ה- טאנק, הרגיש באיר מוזר על זכויות ה- שעונים. הוא פנה אחורה, ראה כי תחתית הטאנק בוערת. משך כמה שניות נערך קרב דרמתי וצרירי בבטן הטאנק בין יוליק ו- האש — האש החלה חורכת את שערותיו החומות הקצרות של הצבר הצעיר, שהפעיל את מכשיר-הכבוי הקטן וחבט בצוהר ה- צריח, מכלי שאיש בצריח יריגש בכך.

רק אחרי שהתחתן למעלה הרגיש בחים מתחת לרגליו, פתח את הצוהר, נתן לנהג החנוק-למחצה לצאת, להמשיך בכיבו מל- מעלה. בעד הצלת הטאנק וזה בציון יחידתי שלבחה, האיגרת של ציון זה היתה ב- ארנקו, שהוחזר למשפחתו.

לא במקרה הגיע יוליק אל הטאנק. הוא היה אחד מאותם הצעירים המצויינים תמיד בסידרה של מברגים, בני כל הגדלים, כדי לפרק כל מכשיר שזדמן בדרכו — החל מפנס של אופניים, שסילק מחבר, וכלה במנורות מתוצרת עצמית. גם חובבותו ה- שניה היתה קשורה בשאיפה לפרק דברים ולראות מה נעשה בתוכם: כביולוג חובב היה יוצא לשדות כדי לצוד ראשנים, מגדל אותם בביתו בצצנות, מנחת אותם אחרי שהגיעו לפרקים. כי שאפתן היתה להיות רופא, אחרי גמר שרותו בצבא.

ההומור של יוליק היה מפורסם, התבסס לא רק באוסף עצום של בדיחות (כולל גסות) אלא בעיקר בתשובות קולעות, אותן זרק בהיסח הדעת, ברצינות איומה, לעבר בני שיחו. כאשר החליט לסדר את המורה להיסטוריה בבית-הספר התיכון עירוני ד- הפריע בלי חשך בשעורים, לא הקשיב ל- חלוטין לדבריו. אך כשקרא אותו המורה למחרת לספר מה היה בשיעור, כשהוא בטוח שעתה צד אותו ברשתו, נדהם כשהרגה יוליק באופן שוטף ומעמיק את חומר הלי- מוד. מסתבר שישב שעות ארוכות בבית, למד את החומר על בוריו — רק על מנת לסדר את המורה.

החברים, שהכירו את יוליק כגבר עצמאי, שולט בחברה, לא ידעו כי בבית נשאר הילד של אמה — לה סיפר את כל הרפתק- תיו עם הבנות, נסתייע בעצותיה בטיפול במין השני. סיפרה השבוע אסתר בידרמן, בעלת פנים צעירות יפות ושערות שיבה: "שכנתי בלילה במיטה. פתאום היה נדמה לי שנעלי חילי עולות במדרגות. רצתי לפ- תוח את הדלת. לא היה איש..."

נער ביש-מזל

ישנם אנשים הנולדים במזל רע. לאיש נולדו, בן יחיד שהוריו קראו לו "לילוי", היה אחד מהם. כשהיה בן 17 חדרו הנאצים לסטאנסלבניה, גייסו אותו לעבודת-פרך. ההורים הושמדו בינתיים באושהיץ. לולו נשאר איך שהוא בחיים — נער עדין, רג' שני, חולמני.

אחרי המלחמה גר לולו אצל דודו, סיים את סמינר המורים בבודפשט, הוסמך להור' ראה. אולם הוא נכסף לארץ: יחד עם חבר ברח אל מעבר לגבול האוסטרי, נאסר שם. ברח מבית-הסוהר, עבר לגרמניה, משם ל- איטליה. האנגלים תפסוהו בדרך לארץ, כל- אוהו בקפריסין. משם הגיע היתום הגלם ד לארץ רק אחרי מלחמת-הש"ת, אשר בה לא הספיק לשרת בצהל.

דודתו הרמתיגנית, חסרת הילדים, קיבלה אותו כבן בדירתה הנאה. לולו-יוסף לא ידע עברית, לא יכול היה להיות מורה. הדוד, בעל בית-חרושת למוצרי חשמל, לימד אותו חשמלאות, סידר אותו בעבודה במפעלו. בי אותה שעה דאג שהצעיר ילמד גם לנהוג במכונית. "תמיד טוב לדעת לנהיג", אמר. היה זה פרט גורלי בחייו של לולו.

כשעבר יום הולדתו ה-30, הוכרזה לו הודעה שעליו לושאת אשה. אולם לולו רחה

יוסף נולנדר

את המועד. מדי פעם התחבר עם צעירה, אך לא התקשר עמה. הוא הרגיש כי עדיין לא מצא את מקומו, לא הסתדר. שקע בספרים חלם על היום בו יעסוק שוב במקצוע משי- כיל. על אף קשיי השפה נרשם שוב לבחור נות הוראה, עבר אותן סוף-סוף לפני שלושה חדשים.

מעולם לא שרת בצבא. כשנקרא למיון במילואים, הוזכר כי הוא יודע לנהוג. הוא שוכן כנהג, אך נקרא רק פעם לשרת כמה ימים.

כשבאה הפעם הקריאה, יום אחרי הקר' בות בסיני, היה תפקידו ברור. הודעה לא דאגה לו, כי ידעה שלא יישלח לאזור מסור' כן. מן השרות שלח לדודו, האוסף בולים, מעטפה עם חותמת-דאר מצרית. כעבור יום שלח לדודו מכתב קצר, כתוב כמו תמיד בהונגריה, בו הודיע שהוא נמצא "לא יותר מעשרה קילומטרים מעיר-שמשון" ואוכל טוב. הדודה קיחתה כי יחזור הביתה לשעה- שעתיים, כשאר החיילים, ניקתה את הדירה לכבודו.

אך כשהגיע המכתב כבר לא היה הטו' ראי יוסף נולנדר בחיים. איש אינו יודע בדיוק מה קרה. בלילה היה בשמירה בכפר אויב. לפתע נשמעה יריה יחידה. החב' רים קפצו החוצה, מצאו את יוסף מוטל מת. כדור בראשו. זה היה בשעה 4.25, כחצי שעה לפני עלות השחר.

ימיים לפני יציאתו הוזמן חבר-צלם ה- ביתה, הצטלם בחור-האורחים של דודתו. כאילו הרגיש שיקרה משהו, ככתה הדוד' דה. "הוא היה כל כך עדין, אין בחור יותר עדין, אבל לא היה לו מזל. שום דבר לא הלך לו..."

עד היום לא הודיע עדיין משרד-החינוך אם הנבחן יוסף נולנדר הצליח בבחינות להוראה, ואם מותר לו עתה להגשים את שאיפתו מזה שבע שנים: להיות מורה בבית-ספר ישראלי.

כשרואים את הפנים...

יוסף גבון

צלילים של מוסיקה קאמרית שלחה היו בוקעים תכופות מדירתו הצנועה של המהנ' דס גל'עד (גולדברג), בשכונת תל-ארוה בירושלים. היו אלה צלילים שהוסקו בידי תזמורת משפחותית מצומצמת מא.ד. האב ניגן בוואלס, הבן הקטן חילל בחליל ואילו הבן הגדול, יוסף, ניגן בקלרינט.

תחילה, כשיוסף למד עדיין בירושלים, בבית-הספר העממי במעלה ואחר כך בבית החינוך התיכון, היו הצלילים נשמעים לי עיתים חכ סות מאוד. אז גם היו משתפכים מתוך הדירה צליליו הערבים של הקלרינט בקטעי סולו. אולם יוסף לא נשאר זמן רב בבית.

לאחר שסיים שתי כיתות של בית-הספר התיכון, יצא כחניך התנועה המאוחדת ל- הכשרה במעין ברוך, כשעתידו ברור בעי' ניו: להיות קיבוצניק.

עם גרעינו התיגייס יוסף לצבא, שירת בי' חקופה הראשונה במסגרת הנחיל בקבוצה. שם אירע מקרה פעוט, האופייני כל כך ל- דמותו של יוסף. סלה קטן הסתגן בסעות מעבר הגבול הקרוב, לתוך ישראל. הוא

נאחו בענף של שיח, מבלי יכולת לזוז. יוסף, שנקלע למקום ושמע את פעיית הכבשה מעבר לגבול, לא שם לבו לחוקי המדינה והזהירות, החזיר את הסלה לרועיז הערבים שמעבר לגבול.

היתה לו חיבה מיוחדת לבעלי חיים, שניסעה בו מילדותו. משום כך היה מאושר תמיד כשיכול היה להימצא בחברת בעלי חיים, לעבוד ברור או לפחות לצאת למרעה בקר.

את הקלרינט שלו נשא לכל מקום. בשעת הפנאי בין האימונים, היה מנגן כשהיה בא הביתה לחופשה, היה מביא עמו את כלי הנגינה כדי לנגן בסריו המשפחתי. כמוסיקאי מחונן, יכול היה להצטרף לתזמורת צהל. אולם הוא סרב לעזוב את חבריו בגדוד הקרבי. פעם, תוך כדי אימונים, חלה בדלקת קרום-המח ושכב תקופה ארוכה בבתי חולים. הוא לא ראה בכך סיבה לשיחרור משאר החובות שהיו מוטלות על חבריו ליחידה.

מאוחר יותר היה גרעינו השלמה למשק אורים, שם היה יוסי ממונה על הדיר, ואופוזיציונר כמעט קבוע באסיפות המשק.

הוא השתתף בכמה פשיטות של צהל על מבצרי האיוב מעבר לגבול, ראה חברים וידידים שנפלו לידו. אחר כך כתב להוריו: "בפעולה האחרונה נפל עוד מכר. זה כבר החמישי בחישים האחרונים שאני מכיר באופן אישי, וזה מחייב אותי להישאר בגדוד הקרבי בו אני נמצא".

יוסי התמרד נגד הספרים שהיו מלוים תמונות. אמר הוא: "כשקוראים על אדם שנפל, זה רק שם שאינו אומר מאומה, אבל כשרואים את הפנים, זה צובט את הלב".

ב-10.31, בעת שהיה מקלען במקלע בינוני על גבי זחל שהתקדם בדרום הרחוק, נהרג טוראי ראשון יוסף גל'עד מכדור שפגע בראשו, היה בן 20.

"כשרואים את הפנים, זה צובט את הלב..."

גיחת מטוסי האויב

רפאל לוי

ילדים אוהבים לשחק בחיילים. בעיניהם, חייל הוא התגלמות הגבורה והכוח. ילדים רוצים להיות גיבורים.

גם רפי לוי רצה להיות גיבור. בחצר הרחבה של בית הוריו, בפרברי חדרה, ניתה לו ההזדמנות לכך. עוד בהיותו בגיל שיל' דים אחרים לא מבינים עדיין מה ההבדל בין חייל לאזרח, כבר ניהל רפי לוי קרבות גבורה רבים, במשק העור הקטן שליד הבית. ילדים אוהבים להחליף משחקים. פעם הם רוצים להיות חיילים ובפעם אחרת הם רוצים להיות רופאים. נהגים או נגרים. לא כן רפי לוי. הוא תמיד רצה להיות רק דבר אחד: חייל. הוא נולד בפרץ מלחמת העולם השנייה, היה בן טיפוסי לדורו, דור של מלחמות וחיילים.

הוא היה מסתכל בהערצה בחיילים העוברים ברחוב, מנסה להיות בקרבם. בבית הספר העממי בחדרה, חיבב במיוחד את השעורים בהם היו לומדים על גיבורים ומצ' ביאים מפורסמים.

מיד כשניתנה לו ההזדמנות, נהיה רפי לחצי חייל. האב, יוסף לוי, עסק תקופה מסוימת בדיק' בים חדרה, רפי נכנס בגיל צעיר לעוזר לאביו במלאכת הדיק' ובטיפול במשק' העור של המשפחה הענפה. אולם עם זאת מצא גם זמן להצטרף לגדודי, עבר קורסים שונים, טייל בארץ לארכה ולרחבה.

ישנם הרוצים להיות חיילים כדי שיוכלו להרוס, לפרוק יצרים במלאכת החבלה וההרג. רפי לא היה מאלה. הוא ידע כי עתידו הוא בעבודה ובבנין, הצטרף כבר בהיותו בן 16 להכשרת למרחב, שהתארגנה בקיבוץ הגושרים לקראת צאתה להשלמה למשק יראון, קיבוץ הצופים בגליל העליון.

כשהגיע רפי ליראון נכנס מיד לעבודה בתור רפתן. הרפת היתה הענף הקביע שלו. אולם רפי לא הספיק לספל בפרותיו זמן ממושך. חברי הכשרתו, שהיו מבוגרים ממנו בשנים, הגיעו לגיל גיום. רפי לא רצה להישאר לבדו, התגייס גם הוא, כשהוא בן 16 וחצי בלבד.

הוא הוצב עם חבריו לנחיל, היה מאושר לבלוש מדי צבא, לראות בהתגשמות חלום ילדותו הנכסף ביותר. הוא לא היה יכול להסתיר את שבתתו על גיוסו, גם בבואו לבקר בבית הוריו, בקשתו הראשונה בהגיעו לחופשה: לערוך לו צילומים מיוחדים במדים.

מספר חודשים שהה רפי בבסיס הטירונים ולאחר שסיימו חזר למשק, לעבודת הרפת. אולם גם עתה לא ניתן לו זמן רב לשהות עם פרותיו. הגרעין היה חייב לשלוח מספר אנשים לקורס מ"כים. רפי, שהיה חייל למופת, ממ שמע ובעל כוח-רצון מפותח, למרות גילו הצעיר, נשלח לקורס. בטרם הסתיים הקורס, החלה מערכת סיני, יחידתו של רפי הוכנסה לפעולה.

בעת הקרב שנערך בראשון לנובמבר, נפגע רפי בשעת גיחת פתע של מטוסי האויב. בן שבע עשרה וחצי היה בגופו, הצעיר בחללי סיני.

מאיר צורף

לב ישראל השנייה

מן הכביש הראשי רואים רק את מעברת סאקיה אל-ף: שורות של בתראבן, קולנוע גדול, בית-קפה. כמעט איש אינו רואה את סאקיה בריח: היא מוסתרת מן הכביש, דרך-עפר זורחת שלוליות מובילה אליה בין המרדסים. שורות-שורות של צריפונים מור' נחים מתנשאות בשטח. ילדים מרוחים בבוק משחקים בין השלוליות. גברים מחוכרי עבודה יושבים בחורים באפס-מעשה, ללא תקווה רבה לשינוי לטובה.

כאן נראה הכל אחרת — גם המלחמה, בצרף מספר 387 יושבות שלוש נשים ל- בישות שוריים. אחת מהן היא בת-דודתו ואשתו של מאיר צורף. השניה והשלישית הן דודתו ובת-דודתו. כמה ילדים משחקים בין רגליהם.

מאיר צורף הלך, ולא חזר. אשה אחת ממשרד-הבטחון באה והודיעה שהוא מת. מכתב רשמי המציא כמה הזמנות לאזכרה בבית-הקברות. זה היה הכל. שום מפקד, שום חבר, לא הופיעו. שום ציוד לא הווד' זה, שום פרטים לא סופקו.

בני הצרף מס' 387 כתיחסים לכל דבר כחשד, למבקרים וגם להודעות רשמיות. הם אינם מאמינים. איש לא אמר להם כיצד מת מאיר, באיזה מקום וממה. שלוחים נש' לחו לכמה מחבריו בגדוד, בני אתה מע' ברה. הם חזרו איש איש עם סיפור אחר. אחד סיפר שנפגע ברגל, השני שנפגע בבטן ממוקש. כולם טענו שלא ראו את זה כי עצמם.

משפחת צורף רגילה למכתב-גורל. גם מאיר עצמו היה רגיל לכך. רק לפני חמש שנים בא מעיראק. במסול החזיקה משד פתוח חנות לתבשיתי זהב. כל בני המש' פתח, מזה ששה-עשר דורות, היו צורפי זהב. גם מאיר, ששמו היה אז פאדל צאיג, למד את המקצוע מאביו. אחרי שלוש כיר חות של בית-ספר תיכון הוציא אותו אביו בכוח מבית-הספר, הכריח אותו לעבוד. האב עצמו היה חולה.

במסול היה מצב המשפחה טוב לבדי. בארץ השתנה הכל. מאיר, שנשא בעיראק לאשה את בת-דודתו לסיפה, ישב שלוש שנים ללא עבודה, עבד מאו עבודות מק' ריות מפרדים ובבית-חרושת. כשילדה אש' תו תאומים, נוסף על בנו ובתו, היה הצרף בעל התור היחיד, צר מלהביל את שש הי' נפשות. פאדל-מאיר ביקש ללמוד חובשות. אך המוסדות סירבו לקבל אדם בעל מש' פתח כה גדולה.

לפני ארבעה חודשים ירדה מכתב-גורל על משפחת צורף. בן-דודו של מאיר, חבלן בן 19, נהרג על-ידי זקש בגבול רצועת עזה. מיטב התקוות של המשפחה היו חלר' יות בצעיר המשוסם, שעבר כמתחלחש-בנות.

כשנקרא מאיר לשרת פעיל, לא רצתה המשפחה להאמין בכך. מעולם לא שרת מאיר בצבא, רק במילואים. כאשר חזר שאר בני המשפחה, גברה הדאגה. ההודעה הסתמית על מותו, ללא פרטים, רק הגבירה אותה. המשפחה מקוה עדיין שחלה כאן טעות, שבעצם לא היה זה מאיר, שאולי רק נמצע ושוכב אי-שם בבית-חלים ואולי נלקח בשבי או נחטף.

פענה בת-דודתו, בעברית-ערבית: "שיש' לו שנים ממשפחה אחת, זה לא נכנס ל- מות, זה יותר מדי, אין כוח בשביל זה..."

"קני בזה נעליים לילדה!"

יותר, יעקב, שהיה נער שובב ועליו, הפך להיות מסוגר ומבוסס בעצמו, כשהוא שר אף לנקום באדם שהרג את אחותו האהבה. לאחר שסיים את בית-הספר העממי, למד שנה נוספת בבית-הספר המקצועי על שם מכס פיין בתל-אביב. אך המצב בבית היה קשה מכדי לאפשר לו המשכת הלימודים. האב, יליד הארץ, פועל בעיריית תל-אביב, והאם שעלתה לפני 25 שנים מאיטליה, היו שניהם חלונים. מלבדו היתה בבית עוד אחית קטנה והמצב היה דחוק. יעקב נאלץ להתחיל לעבוד כדי לעזור בפרנסת המשפחה.

הוא התחיל להתעסק באחלטיקה קלה ב"מכבי, נאלץ להפסיק בלחץ ההורים. ב"פעם אחרת רצה להתחיל ללמוד איגרוף, אולם דודו, מתאגרף ידוע בארץ, מנע זאת ממנו בגלל חולשת גופו. המצב בבית לא היה אף פעם טוב, יעקב התבגר באווירה קודרת, תמיד תחת צל האסון.

רק מחבריו ליחידה, שגרו בשכונתם, שמעו ההורים על עלילות בנם בצבא, על הקרבות שהשתתף בהם ועל היותו חייל ממושבע ומצטיין. גם בעת שרותו לא פסק מלדאוג לבית. הוא ידע ש"אח" שהיה ב"ד

יעקב נזרוב

שעתו חייל בצבא הבריטי, נפל בשבי ה"גרמנים ביחון וחלה בארבע שנות שהות בשבי, אינו יכול לשאת לבדו בע"ל. משום כך היה ממהר בכל חופשה לפשט את המדים ולגלל כל שעה לעבודתו.

גם בחופשתו האחרונה עבד בבית המלאכה שבו עבד לפני גיוסו, הביא את משי"כורתו לאמו, באמרו: "קני בזה נעליים לילדה."

כאשר התחילו הקרבות, נעלם, שלח ה"ביתה רק פתק קטן בו כתב: "כנראה ש"התחילה מלחמה. לא יודע מתי אבוא ה"ביתה. אל תצטערו."

כעבור יומיים נקראו ההורים לבקר את בנם הפצוע, ששכב בבית-חולים בדרום. כי שהגיעו לשם, מצאו את בנם מטל במי"טה ללא הכרה, פצוע בבטנו ובחזהו. הוא לא פקח את עיניו בבואם.

הוא נפצע בעת צליפה של מטוסי ה"אי. כעבור ארבעה ימים מת בבית ה"חולים.

בבית השאר אחרי אלמנה ושלושה ילדים.

יוסף כהן

יעקב וזהבה היו אח ואחות. וזהבה היתה קשישה מיעקב בשלוש שנים. היא היתה יפה ועליונה. יעקב אהב אותה, למד ממנה והערץ אותה. אז אירע האסון. זה היה לפני שבע שנים. יעקב היה בן 12, תל"מיד בבית-הספר העממי ביאליק בתל-אביב. וזהבה סייעה את כתה ח' באותו בית-ספר.

לקראת הסיום ערכה המחלקה טיול גמר לגליל. ההורים לא רצו שזהבה תצא ל"טיול. אולם וזהבה היתה חניכת הצופים ולא הירשתה לעצמה לחזור על הטיול. ה"מחלקה הגיעה לראש פינה, חנתה לנוח ליד בית המכס במקום. קרוב לשם עמדה מכונית צבאית. אחד החיילים נהג במכונית המקולקלת, ללא מעצורים, ובעלת שמשות מטושטשות. הוא לא יכול היה להשתלט עליה. הקרוב היתה וזהבה.

קרוב שני לתאונה היה יעקב נזרוב ע"מ. מותה של אחותו פגע בו קשות. תוצאות האסון ניכרו בו בשנים מאוחרות

כסאו של הרב-סרן

שמעון ייבר

בכל מוסד ישנו אדם הנחשב למשוער לעבודה, ואשר עליו בנוי המסד כולו. רב-סרן שמעון ליבר היה אחד האנשים ה"אלה עם שור יצא מביתו לעבודה. הכ"סקת-הצהריים חזר לכסאו בעודו לועס, ואף בערבים הסגורים במחנה, שהיו מוקדשים להזי ובידור, ישב מרתק לכסא עד ה"שעות המאוחרות של הלילה.

המפקד דרש הרבה, אך ידע גם לתת כפליים. קשה היה להשתמש מעבודתו, כי את אשר "רב-סרן ליבר אמר" קיבלו כהח"לטה נחושה כל הפקידות שעבדו עמו. כאשר פנה הגבר בן ה"27 לעבר בנות בית-הספר, ביקש להעסיקן גם בערב שהיה מוקדש להזי ובידור, הציע: "אם אינכן יכולות, אל תעבדנה. אבל אם יש באפי"שך תכן, עבדנה." כולן באו.

מעטים ידעו כי עבודתו של ליבר נמ"סכה גם בבית, בחורו. בשעה 7 או 8 בערב, פרש את חבילת הניירות על השולחן, המשיך את עבודתו.

אחת לשבוע, ביום השבת, לא נסע, לרוב, לעבודה. אז קם בחמש בבוקר, יצא לעבוד בגינת הבית בן שלושה החדרים בשיכון צבא-הקבע, אותו רכש אחרי שנים ארוכות של עבודות ועבודת אשתו. כעבור ששת-ימים שלוש, נכנס הביתה, הכין קפה, העיר את אשתו והגיש לה ארוחת-בוקר לימטה.

אחרי הארוחה שוב בא תור הניירות: שעות ארוכות של עבודה למען בית-הספר. שהוא עצמו סיים אותו כחניך מצטיין. לפעמים, בלילה, יצא שוב עם אשתו לגינה, שתל דשא לאור מנורת-שולחן.

היתה זאת אהבה ראשונה גם לשמעון וגם לאשתו, אסתר. הצעיר, שנולד בבלגיה ושנתיים מאביו בגיל שלוש חדשים, הכיר את הנערה השחומה, בת עדן, בבית-ה"משך ארבע שנים הלכו יחד, פעלו יחד בבית-ה"ובאצ"ל. "הכרתיו כחבר, כבעל וכאב", אר"מרת אסתר. "הוא היה מושלם בכל דבר."

במלחמת-העצמאות היה סמל, עד שבא ה"מפנה בקרב על תל-עזיזאת בצפון נפל המבצב ופרצה בהלה בין החיילים. שמעון הסמל פנה אל חבריו, איים לירות בכל חייל בורח. בראש חייליו עלה על המוצב הסורי. כעבור כמה חודשים סיים קורס קצ"ר גי חי"ר. מאז עלה והשתלם בקורסים ש"רים ושכח את מקצועו. בעבר — עבודת תלומים. הצבא הפך להיות ביתו.

כשהתקרבה פעולת סיני, היה בין ראשוני ה"צאים. הוא הסביר לאשתו: "אך אוכל להדריך אחרי המלחמה אנשים שעברו קר"בות טנקים, אם לא עברתי את זה בעצמי?" ביום החמישי פנתה לפתע גורית הקטנה, בת ה"4, אל אמה ואמרה: "אבא יצא ל"מלחמה, ולא יחזור." כעבור 24 שעות נפל רב-סרן ליבר בקרב טנקים.

כשהגיעה הידיעה על נפלו, בבית-הספר לשריון בו שרת שנתיים, מיהרו הבנות ל"הוציא את כסאו מהק"עבודת". "פשוט לא יכולנו לחשוב שמישהו אחר ישב על אותו כסא שרב-סרן ליבר ישב עליו."

גורית הקטנה, שאביה לימד אותה את ה"חר ז: "גורית ליבר, איזה קאליבר!" פוחדת לבד עליו בגללו, השבוע אמרה לפתח: "חסר לי משהו!" שאלה אמה: "הגיד לי מה. אני אביא לך." השיבה גורית: "את זה אי אפשר להביא. זה צריך לבוא בעצמו."

החזית באה לעורף

...כרגע אני עושה חיים. אולם הייתי מעדיף להיות במקום אחר, אולי פחות נעים. איני יכול לסבול את ההרגשה שחברי נמצאים שם... שהם ע"שים מבצעים, גל"חמים ונפצעים ואני יושב לי בנחת, רק משחק בצבא. ביקשתי שיעבירו אותי. הר"גשה מחורבנת כהגון. אני לבוש בדיק כמחוס, אותו כבוד מחולק לכולנו כשאנו מגיעים הע"רה. אפילו מצביעים עלינו. אולם רק אנחנו יודעים מה הם עושים ומה אני. "לא אנני שאני כל כך רוצה למות. זאת איש איני רוצה. אולם אני רוצה לשכב במיטה, בוסח ושלי, בשעה שחברי שם. ההרגשה הגרועה ביותר היא, שאני שומע על חברים שניפלים בשעה שאני ישן בשל"וה, למרות ששם מקומי..."

שורות פשוטות, גל"ח הצטעצעות של מלים והשתפכות של רגשות. הן אמרות את הכל. כתב אותן צעיר בן עשרים, לחברתו, ב"אחד ממכתביו האחרונים. נחום קפלן לא רצה כל כך למות. אולם הוא היה במשך

נחום היה כשם שאיחלו לו. כבר בבית החינוך הירושלמי, בהיותו ילד, היה יוצא תמיד להגנת החלשים. בא"ד השיעורים פגע תלמיד חלש-אופי במורה. כששאל המורה מי עשה זאת והתלמיד לא קם, קם נחום ונטל על עצמו את העונש.

כילד, אהב לטכל בבעלי חיים, לכלל א"חם וטיפל בהם. רוב שנותיו היה צאחוני ואף דבר זה נבע מאהבתו לבעלי החיים. כשהיה עוד ילד, נפגע אביו בתאונה קשה והילד שהיה זקוק ע"ד לטיפול בעצמו, החל מטפל באביו במשך תקופה ארוכה.

במסגרת תנועת הנוער, ועם חבריו, הרבה בסטילים, הכיר כמעט כל שביל בכל פינה של הארץ. את כל הטיולים היה עורך ב"רגל. לפני למעלה משנה התגייס לנח"ל, עבר קורסים רבים, הגיע לדרגת סמל. חבריו ופיקודיו הכירו אותו כבחור שמח, מלא הומור בריא, הידוע להשרות משמחתו על הסביבה, אמיץ ומוכן לכל פעולה.

נחום קפלן

עם תום הקרבות, נשאר סוסו בצה"ל. הוא רצה לתרום מידעיותו לצבא שה"ענה התחיל מתארגן. הצבא ניצל את ידיעותיו הרחבות בענף הדפוס, מינה אותו למנהל בית הדפוס של חיל האויר. בתפקיד זה שירת שלוש שנים בצבא הקבע.

אותה תקופה התידד עם סופרים, הירבה לקרוא, החליט להקים הוצאת ספרים פר"טית. קודם לכן נשא אשה והוליד את בנו הבכור מישח. כיום בן שבע. אחרי השח"רור חקים סוסו שתי הוצאות ספרים, ספ"ריה ישראליית וגמורה. הוציא בהן בעיקר ספרים מקוריים של סופרים ישראליים צעיר"רים.

הפגישה השלישית והאחרונה של רבי-סמל כהן עם המצרים נערכה בחודש שעבר. הוא נקרא לשירת מילואים, הוצב ביחידת זחלים בחיל השריון, יצא למסע ההירואי לסני, שנגמרתו היתה פריצת המצור לאלית.

מכל הקרבות בשעת המסע יצא בשלום. אולם ברביעי לנובמבר, בשך הקרבות, כי"אשר יחידתו הגיעה לסוף דרך מסעה, עלה הוחל בו שימש יוסף מקלען, על מוקש.

שלוש כגי'שות עם מצרים

עלה במהירות בשלבי המקצוע, היה בגיל צעיר ביותר פועל דפוס מומחה. בבית קיבל יוסף חינוך לא-מי מסורתי. משום כך, כאשר החלה תנועת ההתנגדות לשלטון הבריטי בארץ, לא יכול היה לע"מוד מן הצד. בסקס סורי הצטרף ללח"ה, סיפס בשלבי סולם ההרגות במחתרת. תח"ל היה רוק ומדביק כרוזים ברחובות הערים; מאוחר יותר הפך למומחה לנשף ולטקטיקה, נמנה בין המדריכים של מחנה ההדרכה של לח"ה.

בפרוץ מלחמת העצמאות, הצטרף עם יחידות הלח"ה לגדוד השריון המפורסם, ב"חטיבתו של יצחק שדה. הוא לחם בגזרת המרכז, השתתף בקרבות על לוד ורמלה. מאוחר יותר נערכה הפגישה השניה עם מכריו הנושנים — המצרים. הפעם לא היו היחסים ביניהם חברותיים כל כך. סוסו השתתף במספר רב של פשיטות והתקפות על מוצבי המצרים בדרום, הגיע עם יח"דו עד לאבר-עגילה.

בחיוו הקצרים נפגש יוסף ("סוסו") כהן עם המצרים בשלוש הזדמנויות. בפעם ה"ראשונה היה זה לפני שלושים ושלוש שנים, כאשר יצא לאויר העולם, באלכס"נדריה. רופאים מצריים היו מילדיו, ילדים מצריים היו חבריו למשחק ברחוב ובבית, נערים צריים למדו עמו בכתה אחת. אז לא הרגיש סוסו כל הבדל בינו לבין המצ"רים. הם לא שנאו אותו בגלל היותו בן לדת אחרת, הם לא רדפו אותו. הוא היה כאחד מהם.

יח" עם משפחתו עזב יוסף את מצרים, בהיותו בר-מצוה. עם ההריו ואחיו התגורר בתל-אביב, למד בבית-הספר תזכרונות, גול חונן כל צבר אחר, השבוע חזרונות ה"חיים במצרים צפים מדי פעם לעיני רוחו. כאשר הגיעה שעתו לבחור את מקצועו בחיים, בחר להיות פועל דפוס. היה זה בעיקר משום שאחיו הגדול עבד בדפוס, עזר לו ללמוד את סודות המקצוע. הוא התחיל מהתחלה, עבד בבתי דפוס שונים,

הגורל היכה פעמיים

דניאל פומרנץ

בשנת 1942 אירע אסון כבד לאריה ורבי קה פומרנץ, עולים מפולין, תושבי תל-אביב. בן האם הבכור, שנתקע בפולין ערב המלחמה, בדיוק בעת שעמד לעלות ארצה ללימודים באוניברסיטה העברית בירושלים, נהרג בי גטו ורשה. הוא היה בן 20 בדיוק.

נחמתם היחידה של זוג העמלים היה בנם הצעיר דניאל, ליד 1936, תלמיד בית-הספר בלפור והגמנסיה העירונית בתל-אביב. ב' 31.10.56 חל יום הולדתו של דניאל. הוא חגג אותו בלב מדבר סיני, 200 קילומטר מקו שביתת הנשק. הוא דהר בטור וחלים שנע בין ענני אבק דרומה, למפרץ סואץ. בדרך היו אנשי הטור עדים לקרב אוירי בין מטוסים ישראליים ומצריים, בדיוק מעל ראשיהם. בתום הקרב האוירי, צנחו שלושה ואמפירים מצריים לקרקע.

אנשי החלים יצאו מכליהם מרוב התי להבות. בוחל של דניאל הגיגי היה גם כן שמה. דניאל שאג: "חיל האויר נתן לי שלושה מטוסים כמתנת יום הולדתו!"

כל אנשי הוחל הריעו: "יחי חיל האויר! יחי דניאל!"

באותו יום, בעת ההתערות על כוכי ה' צבא המצרי שחסמו את הדרך לצה"ל, נהרג דניאל מכדור. זה היה ביום הולדתו העשירי.

טוראי דניאל פומרנץ היה רגם, חבלן ו' סייר. מיד לאחר לימודיו יצא במסגרת ה' נח"ל להכשרה בקיבוץ, פעם, תוך כדי אימונים, נקע את רגלו וסוג הבריאות שלו הורד. הוא הגיש מיד ערעור, וזה שוב בסוג בריאות קרבי. לאחר מכן עבר עם הכשרתו לקיבוץ אחר של הקיבוץ המאוחד, היה לחבר משק.

היה מספיק להגן על גבולות המדינה, היה נלה לומר, "צריך להגן על הישובים גם מבפנים".

הצעיר הגבוה ויפה-התואר, שבכיתה ה' חיבר מחזה על הרצל, ובגימנסיה הכין כבר ספר מחקר עבה, כמעט מדעי, על החולה, היה בעל כוח רצון אדיר. למרות שבידולתו סבל מאסטמה, וסחרחורת-הגובה היתה אצלו תופעה תמידית, לא היסס לעבור קורס צני' חה, היה בכל פעם ראשון הקופצים מהמ' טוס.

במסגרת שירותו בצבא, השתתף דניאל בפעולות רבות. אולם מפקדו מנע ממנו להצטרף לחבריו שיצאו לאחת מהן. היה זה עונש של כוח רצון אדיר. למרות שבידולתו תו בשעתיים. דניאל לא השלים עם הגזירה. הוא הסתגן לשורות הלוחמים, יצא עמם ל' קרב. למחרת בבוקר קראו אורחי המדינה על הוחל המפורסם שנתקע בלב המוצב המבוצר של האויב, ושהיה צורך לחלצו. דני היה החייל היחיד שנשאר חי באותו וחל. כשבאה החליצה ואחד ממפקדי הוח' לים נפגע, קיבל דני את הפיקוד, חזר שלם ובריא.

הוא היה חסון וגבוה, גבהו היה מטר שמונים וחמש. כשהאם היתה מבקשת ממנו לנשקה לפרידה, היה מעיר בחיוך: "עלי על הכסא".

בחופשתו הבאה, אמרה לו האם: "דני, אל תסתכן. אתה בן יחיד".

"המדינה אצלי היא גם כן בת יחידה", השיב.

מכונית בערה בלילה

טוראי ועקנין משה היה טירון בצה"ל. הוא התגייס לפני שלושה חדשים בלבד, הוצב ליחידת חיל רגלים. הוא היה חייל ככל החיילים. וככל הטיירוני, עבר עליו משבר נפשי חמור במעבר מחיי האזרח החפשי לחיי איש הצבא הממושקע. ישנם המתגברים על משבר זה בנקל, והוא שוקע באישיותם כאילו לא היה. ישנם אחרים שהמשבר משפיע עליהם בצורות שונות. לטוראי משה ועקנין היו צרות עם האוכל הצבאי. רגיל למאכלי אם שפינקו אותו כבן זקונים, לא יכול היה להסתגל לתבשילי טבח המחנה. הוא לא היה אוכל. עד אשר לא הרגיש אפסית כוחות, או קיבל חבילת מזון מהבית, לא יכול היה לטעום את האוכל הצבאי. הוא היה טירון. מצד שני רצה טוראי ועקנין חופש. הרבה חופש. רחוק מביתו, ללא חברים ורעים קרובים, התגעגע לחברה הירושלמית, לשכונתו ולבני ביתו.

כשבא לחופשה קצרה, היה מטריד את האם שתסדר לו חפשות אצל קצין העיר באמתלות שונות. ילדות הארץ, בת למשפחה מעולי מרוקו שעלו לארץ עם העליה השניה והתיישבו בעיר העתיקה בירושלים, ראתה כיצד נקרע לב בנה מגעועים. אולם נפשה נקרעה יותר, מדאגה. נזכרה השבוע: "כשהיה משה באימונים, לא הייתי דואגת לו. ידעתי שחיילים לא נהרגים באימונים. אבל כשהיה בדרכים, דאגתי לו. כשהיה בא לחופש או נוסע למחנה, התפללתי לשלומם. לא רציתי שיצא הרבה לחופש".

בתוכה מלאו למשה 18 שנה. בפעם האחרונה היה בחופשה רשמית בחג הסוכות. זמן קצר לאחר מכן, כשאחותו גיטלה לאזרח אמריקאי ונסעה לאמריקה, לא התאפק משה, ברת מסירת אימונים כדי להיפרד מאחותו.

הוא נולד בחיפה, שם גדל ולמד עד שנתיים, לפני פרוץ מלחמת העצמאות. ואז עבר, עם משפחתו, לעיר העתיקה בירושלים, שם החזיק כבו חנות ברחוב היהודים. אחרי שנה עבר עם אמו לדירה ברחוב ממילא. גם אותה נאלצו לנטוש, כשפרצו הקרבות.

הוא היה ילד שקדן ומסוגר. בבית החינוך בו למד הצטיין בלימודים, קיבל סטיפנדיה להמשכת לימודיו בבית-ספר מקצועי. מאחר שידיו היו מוכשרות לעבודות עדינות, למד בבית-הספר למכניקה עדינה על-שם ברנדיס

משה ועקנין

בירושלים. במשך שלוש שנים שקד על לי' מודיו, לא הירבה לבלות או לצאת בחברה. תקופה קצרה היה חניך השומר הצעיר, אך לאחר מכן הקדיש את כל שעות יומו ללי' מודים.

נותרה לו עוד שנת לימודים אחת. אולם חבריו המעטים התגייסו כולם לצבא, ואז, למרות הפצרות ההורים, החליט גם משה להתגייס. הוא עזב את בית-הספר בהבטחה שימשיך ללמוד לכשיחזור.

הוא לא חזר. באחד הקרבות היה משה עם י ידתו שנערכה להתקפה על אחד הי' יעדים. אחת המכוניות עלתה על מוקש ו' החלה לבעור. השטח הואר כולו. האויב החל להפגין במרגמות את הכוח שנערך להתקפה. משה ועקנין נהרג בהפגזה.

מלחמות-שוורים בנחושת

"לאבא, אמא וכוכבה היקרים שלום! מרגשים אנחנו מצוין ונמצאים אי-שם. את החד' שות יודעים אתם לפי השידורים ברדיו, אותם שומעים גם אנו מדי יום ביומו. החברה שלי ממש נפלאים ותענוג להיות במחיצתם. אני חייב להפסיק כיוון שהרבה זמן לכתוב אין לי. שלום ולהשתמע. שלכם אריה."

המכתב היה כתוב בדיו ירוקה על גבי פיסת נייר קטנה. כתב אותו סגן-משנה אריה אלוגי (שיטריט) בן 24 מפקד יחידת טנקים. הוא נכתב בין קרב לקרב, והיה מיידע למשפחתו בתל-אביב. המשפחה קיבלה את המכתב בשלישי בנובמבר. האם עוד הספיקה להכין חבילת מצרכים ולשלוח אותה כשי לבנה. היא לא ידעה כי בנה אריה נהרג יום קודם לכן בקרבות השריון, בתוך הטנק ממנו פיקד על יחידתו.

יחסי הריעות בין המפקד ובין הטנק התחילו מוקדם מאוד, בשלהי 1948. שיירה שניסתה להגיע ליחידים שבגליל המערבי, הושמדה כמעט כולה. בין ההרוגים היה מספר רב של בני קרית חיים. רבים מהם היו חבריו של אריה. הוא לא היה אז בגיל הגיוס; בסך הכל בן שש עשרה וחצי היה. אולם הוא לא יכול היה לחכות ולהישאר בבית. הוא הפסיק את לימודיו בבית-הספר המקצועי ליד הטנקיון, התגייס לצבא בהיתר מיוחד של הוריו.

מיד עם גיוסו נשלח אריה לחיל השריון. הוא היה בוגר אחד המחזורים בקורס הטנקים-טיב של צה"ל, ומאז היה קשור קשר עמוק לפלדה הלוחמת. בזמן שירותו הסדיר הגיע עד לדרגת סמל, ובדרגה זו נשאר בצבא הקבע. כמפקד טנק, היה משתתף כמעט בכל מצעד צבאי בו השתתפו טנקים.

נזכר אביו, שמעון שיטריט, יליד הארץ: "ביום העצמאות תשס"ז, בחיפה, חיכיתי לראות את בני באחד הטנקים. הטנקים התגלגלו ברעש ונהגו אני רואה את השמן שלו מתקרב, כשהוא ניצב זקוף בצריח. אני צועק, אריה, מנפנף ביד והוא אפילו אינו מפנה מבטו אלי. למחרת, כשנפגשתי איתו, התפלאתי לפשר התנהגותו. ענה לי אריה: 'נתתי פקודה לי' פיקודי שאף אחד מהם לא יחייך ולא ינף נף בידו, אלא שכולם יסתכלו קדימה. מה הטעם שאני עצמי אפר את פקודתי?'

כשהשתחרר אריה מהצבא ועבר לעבוד כמכונאי דיולים בחברת החשמל בחיפה, לא נותק הקשר בינו לבין הטנק. הוא היה נקרא תכופות לשירות מילואים, עבר לפני שנתיים קורס קציני מילואים.

בשעות הערב החופשיות, היה מדריך ל' רקודי עם בלהת הפועל חיפה, ומנגן בכלי נשיפה בתזמורת חברת החשמל. היה לו תחביב נוסף: רוקע ציורי מלחמות-שוורים נפלאים בנחישות. בימים אלה עמד לצאת לפסטיבל של אכסניות הנוער באדינבורג, סקוטלנד. הוא הכין את כל התעודות והיה מוכן לנסיעה.

המדינה קראה לו לתפקיד אחר.

אריה אלוני-שמיר

האיש שנשבע לנקום

לפני שנה ושמונה חודשים, בפשיטה של יחידת צה"ל על מחנות הצבא המצרי בעזה, היה בין הנופלים סרן סעדיה (סופפו) אל-קיים. בני משפחתו הענפה מאנו להשלים עם האבידה, עלו בכל הזדמנות על קברו, הספידוהו והעלו את זכרו. ביניהם בלט צעיר ירושלמי גבוה וחסון, שגם הוא נקרא בשם סעדיה, כמו בן דודו סופפו, על שם סבם המשותף.

על קבר בן הדוד, נשבע סעדיה קירה לא פעם: "אני נושא שמך. אני אנקום את נקמתך!" לא היו לו הזדמנויות לבצע את שבועתו, כי סעדיה, בן להורים ילידי ה' ארץ, ליד שנתון 1935, סיים כבר מזמן את שירותו הצבאי. בטרם מלאו לו 16 שנה, הפסיק סעדיה את לימודיו בבית החינוך הירושלמי, התנדב לצבא בהסכמת הוריו. אמ' רה האם: "הוא רצה להיות נהג, מהגן התחיל כבר להתעסק בגלגלים."

הצבא נתן לסעדיה את האפשרות להתי' עסק בגלגלים. הוא שירת כנהג אולם לא

סעדיה קירה

דרומה עם הכוחות הלוחמים. ביום השבת, השני בנובמבר, נמצא סעדיה גם הוא עם הלוחמים בחזית, והוא שמח על כי ניתנה לו ההזדמנות לנקום את מותו בן דודו, בלחמו באותו אויב בו לחם סופפו.

כשוך הקרבות, לפנות ערב, פנה המפקד לנהגים: "מי מתנדב להוביל פצוע?" סעדיה קפץ ראשון. אחריו התנדבו עוד אחרים. בן דודו של סעדיה שהיה במקום, הזהירו: "למה לך להתנדב, ניצלת עד עכשיו, שב בשקט". אחרים שהתנדבו התחרשו. סעדי' יה עלה על האמבולנס ויחד עם חובש ושני פצועים יצא לדרך. "זאת מכונית מצוינת", הספיק עוד לקרוא לבן דודו.

באחת ההצטלבויות עצר אותם אלמוני דובר ערבית בצעקות. הראה לעבר סמטה חשוכה שדרך עפר חצתה אותה: "יש שם פצוע, סעו לקחת אותו".

החובש לא רצה לגשת לתוך הסמטה אולם סעדיה לא היסס: מוכרחים לקחת אותו. הוא סובב את ההגה ונהג את האמבולנס בהירות לתוך הסמטה. הוא הספיק לנסוע רק מטרים ספורים. האמבולנס עלה על מוקש. סעדיה נהרג במקום.

היה זה שירותו הצבאי הראשון. כבר בת' קופת מלחמת העצמאות, כשסעדיה היה בן 13 בלבד, תושב השכונה הירושלמית נחלת אחים, התנדב פעמים רבות לתפקידי קשר מסוכנים בין העמדות היהודיות בשכונה לבין העמדות בתלפיות.

לפני שלושה חודשים, בעת הרצח ברמת רחל, שוב הוכיח סעדיה את מידת הקרבתו אל תחנות הוועל והעליות באו אנשים מבוהלים: "מהר, מהר", קראו לנהגים, "סעו לרמת רחל, יורים שם, העבירו פצועים!" הנהגים, ברובם, לא רצו להסתכן, התחמקו אחד אחד. סעדיה היה נהג סקסי שכיר. הוא לא היסס, קפץ למכונית והתנדב להרי' ביל את הפצועים.

חניך התנועה המאוחדת, ספורטאי שמח ועליו בכל עת, משתתף קבוע במקהלות ובלהקות לריקודי עם, הצטרף סעדיה לפני שנתיים לקיבוץ אלומות. אולם לאחר שבני גרעינו עזבו, עזב גם הוא. חזר לעזור לאביו, הרצל, לליד יבנאל ועובד צרכניה בבכתי שאלו, לפנס את המשפחה. עד אשר נקרא להתייצב למילואים.

הוא היה נהג ביחידת הובלה, שהתקדמה

A black and white portrait photograph of a young man with short, dark hair, wearing a light-colored shirt and a dark tie. He is looking directly at the camera with a neutral expression. The photograph is mounted on a light-colored card.

כעבור שבוע בדיוק, חזרה אמו של צבי לביתה מקינרת. ברחוב שמעה אנשים מדברים על יחזקע כהן, בן השכנים שזה עתה הוריעו על מותו בקרב. היא עלתה הביתה, כולה דואבת. כעבור חמש דקות בלבד, צלצל העסקמן: חילל הוריע לה כי צבי נפל בקרב על אברעגילה, כאשר פגז פגע בי וזחל שלו.

תלמיד ישיבה בחזית

ל"ד אנחנו

הוא נהרג בשני בנובמבר, בהיותו בן 20.
 אחד הקרבות בסניי פגע בו רסיס רימון
 רגלי. בין חפציו האישיים שנשא עמו כל
 רגלו. בילקוט הגב הקטן, היו סידור, טלית
 פליון.

תשעה ימים ישבו הוריו ליד מטתו. מצבו הרע הרבה. ואז הציע הרופא ליונה ש-
תאסר לחיפה. לנוח ולחזור. היא הסכימה.
אחרי הביתות בתחום האוטובוסים בתל-אביב,
הופיע לפתע שומר בצבאי רכוב על אוטופון.
הוא דהר אל החור לחיפה וקרא: „אמא של
גידי! אמא של גידי!“ לפני שמסר לה כי
תתבקש להפשה ולהודיע לה שמורר לבית
החולים. ידעה את הכשרה: גידי איננו.

הנר עומד עדיין במקומו, כבוי.
כעבור חצי שעה נשמעו נעליים מסומרות
מתקרבות לדלת. מישהו דפק. "גידי נפצע,"

ראשונים תמיד אנחנו

כאשר נקראו גדולי המילואים, שוב היה יוסף עוזרי בין הראשונים. הוא עזב את אשתו הצעירה ובנו בדימונה, יצא להוביל מחלקה לקרב. הוא נהרג בהסגדה שלפני הקרב, בשנת ה'29.

יוסף עוזרי

המקצוע: עיתונות

היה ברור למדי כי דוד טופל, בן משפחת רבנים ונין חש"ך (חבר בעל הספר התורני "שפתי כהן"), לא יתמיד במקצוע הבנאות בו בחר בעלותו ארצה ב-1934. אם כי הספיק להעלות ימים רבים 125 דליי טיט ליום לקומות ה-עליונות של רוב בתי צפון תל-אביב שעמדו אז בבנינם, החליט דוד טופל לבחור במקצוע חלוצי לא פחות לתל-אביב של אותם ימים: מכירת עיתונים. עד מהרה הפכו דוד טופל ובניו (ש-הצעיר בהם, מרדכי, נפל ביום הראשון למדינת ישראל, בהגנה על שדה ה-תעופה בתל-אביב) למפיצי עיתונים אר-ציים וידועי שם. הם סיפקו ל-50 ה-קיוסקים בתל-אביב (שמספרם כיום גדל ל-240) את היום-נים "הירדן", "המשקיף" ואת השבועון המצוייר "תשע בערב" (ש-"העולם הזה" הוא המשכו).

משך עשרים השנים הבאות הפכו דוד טופל ובניו למפיצי "העולם הזה", "מעריב", ורוב שבועוני הארץ. כיום שוב אין הם עובדים בקיוסק אלא במרכז הפצה מרווח ברחוב אחד-העם 24 וחלוקת העיתונים מן ועד אילת לא נעשית ב-רגל ובאופניים, אלא במכונית ובמטוס (לאילת).

דוד טופל, המפיץ של "העולם הזה" (משמאל), איננו מסתפק בהפצת עיתונים. הוא גם יזם את הוצאת ספרי הכיס ה-ראשונים בארץ (שכמה מהם הגיעו ל-תפוצה של 20 אלף טפסים) וכנצר של-שלת רבנים גם לא נטש את העסקנות הציבורית, משמש עד היום עסקן דתי.

המקצוע: גלופות

ההשקעה של 200 רובלים (כאלף ל"י ככסף של היום) אותה השקיע יונה רינדזונסקי לפני 38 שנים בעתידו חיתה כדאית מאד. תמורת דמי לימוד אלה למד את תורת הצינגוגרפיה (הכנת הגלופות המשמשות להדפסת תמונות) על צנפיה. עד שהפך היום לאחד הצינגוגרפים המעולים בארץ.

כאשר עלה רינדזונסקי ארצה מרוסיה, פנה לחקלאות, אך התקפת קדחת בה זכה בעת עבודה בסביבות המושבה חדרה ומסע החלמה לאירושה שכנעו אותו לח-זור למקצועו הראשון: הצינגוגרפיה. כך פתח ב-1930 יונה רינדזונסקי את ה-צינגוגרפיה הראשונה בתל-אביב, בצריף עץ קטן בפינת שדרות רוטשילד-הרצל.

הרבה גלופות עברו מאז תחת ידיו של רינדזונסקי (ההזמנה הראשונה היתה ל-תויות לרפואות, השניה לשערי ספרי הבלשים של דוד תדהר) אך בכל גלולי הצינגוגרפיה שלו, עד שהגיעה למשכנה בבית דו-קומתי ברחוב פרץ 12, המעסיק עשרות פועלים והמכיל את המכונות המשוכללות ביותר, לא נפרד יונה רינד-זונסקי מ-"העולם הזה". היה זה הוא ש-גילף את גלופת השער הראשונה לגיליון "העולם הזה" מספר 1 (אז: "תשע בערב") והיה זה הוא שגילף השבוע במו ידיו את שער "העולם הזה" מספר 1000 (מימין).

ציור

שירים בשהור-לבן

שלושה מתוך חמשת אולמות התערוכה של העיר תל-אביב תפוסים השבוע ב"תערוכת-היחיד של שלושה ציירים צעירים. המשותף ביניהם: הצבת קשר הגומלין בין האמן ויצירתו, לבין האדם והחברה האנושית.

שבוע אחרי פתיחת תערוכתו של נפתלי בום. (העולם הזה 999) בגלריה לאמנות צימרי-נסקי, פתח גרשן קניספל את תערוכתו בגלריה כ"ץ. קניספל, בעל תואר של מוסמך לאמנות שניתן לו לפני שנים אחדות בבית הספר בצלאל בירושלים, מציג בתערוכת היחיד השניה שלו 22 רישומים בשהור-לבן. לכל עשרים ושניים הרישומים, נשא מ"א אחד: שיריו של המשורר אלכסנדר פן. את הרישומים, הכין קניספל לכרך שיריו של פן, לאורך הדרך. העתיד לצאת לאור בהוצאת מדע וחיים בימים הקרובים.

אילוסטרציה של קניספל לשיר של פן
הקיום מסבירים מלים המסבירות קיום

אסור לעשן בשבת. הרישומים ל- לאורך הדרך אינם מהווים את תחילת דרכו של גרשון קניספל בעבודתו המשותפת עם השירה ומשורריה. "הרגשתי שיש משותף בין זרעות האמנות, השירה וה"ציור", סיפר, כשהוא מציג להוכחת את רישומיו לספר השירים שירי דור, בהוצאת ספרית פועלים. "אני קורא את השיר, מבין אותו ומתחיל להסביר אותו גם לאחרים, באמצעות הרישום".

תפישתו האמנותית-חברתית של גרשון קניספל ניכרת מיד ברישומיו ובשיריהם להם הוא מכין את הרישומים. מרבית השירים הם שירים מולטיים, כשהנושאים המצויים ברישומים הם פועלים, שכירי יום, אמהות וילדים, פלחים ותושבי מעברה.

את דרכו בציור מתחילתה ועד ללאורך הדרך, התחיל גרשון קניספל בצלאל בירושלים. לאחר שנת לימודים, פרצה מלחמת השחרור והצייר הצעיר מצא עצמו בנחל, שם עסק לאחר הקרבות בהדרכת חוגים לקיוש. ובעבודות גראפיות שונות, החל מציור שלטים. אסור לעשן בשבת — ב"פקודות" ועד לציורי קיר ענקיים בחדר האוכל של הגרענים המגויסים.

כששחרר מן הצבא, חזר גרשון ללימודים, דים, השלים שתי שנות לימוד נוספות, כשהוא מתמסר בעיקר לציור בשהור-לבן. שירים על קיר. בעזרת רישומיו ל- שירים, רוצה קניספל, לדבריו, "לקרב את

• מוזיאון תל-אביב, בית האמנים, גלריה כ"ץ, גלריה לאמנות צימרינסקי, מקרא סטודיו.

השירה, שהיא עדיין אינה מקובלת ואינה עממית דייה, ולהכנה לפוס לארית יותר. אך תוכניותיו של האמן הצעיר — שלא עזב עדיין את ישראל לאחר שהגיע אליה בשנת 1935, בגיל שלש, מגרמניה — רחוקות יותר. קניספל מאמין, ככל חבריו לציור הריאליסטי, בציורי קיר. "ציור הקיר הפך את הציור ויצירתו לרכוש העם כולו, מאמין קניספל, שכבר קיבל קיד משלו ב"ביתן סולל בונה בתערוכות התעשייה, שהתקיימה בקיץ שעבר בחיפה.

אמהות וילדים

רבים מילדי בת-ההספר העממיים, וילדי הקיבוצים בעיקר, הכירו היטב את רות שלום, כשרישומיה המחייכים ניטרו כמה וכמה ספרי ילדים בהוצאת ספרית פועלים ואת דפי השבועון משמר לילדים. לאחרונה, חזרה רות לצייר לילדים, או, לתר דיוק, היא מקדישה לעיסק זה זמן מועט יותר. את מרבית זמנה, הפנוי מטיפול בביתה הקטן בכפר שמריהו וברעיית בת החמש,

היא מקדישה לבדים בדולים וצבעוניים ולציורי ששהור-לבן, שחלק קטן מהם הציגה השבוע ב"מקרא סטודיו בתל-אביב.

"בשמן התחלתי לצייר עשר שנים כמעט אזרי שהתחלתי בששהור-לבן", סיפרה. "אני צריכה להשיג עכשיו את עשר השנים הללו". ציורן הדרך הראשון בדרכה של רות שלום באמנות הוא בנירנברג, עיר הרדתה בגרמניה. את ש"עות הפנאי מן הלימודים בבית-הספר והפ"עולות בחוק-לויטה, ש"הפר אחר כך להשומר-הצעיר, הקדישה הנערה לציור. משם כך, היה זה אך טבעי ומוכר מאליו שאחד הדברים הראשונים שמשפחת שלום עשתה בעלתה לישר אל היה שלוח את רות הצעירה לירושלים, שם זכתה בסטיפנדיה ללימודים בבצלאל.

פקק מצייר בקיר. בויץ. גם בירושלים חר לקה רות את זמנה בין הלימודים בבצלאל וקן השומר-הצעיר. כשסיימה את הלימודים, מצאה את עצמה בקיבוץ להבות הבשן, בו היתה חברה עד לפני שנים אחדות. רות עשתה בקיבוץ ה"הכל: היא בישלה במטבח, טיפלה בילדים, עבדה בגן הירק, במכססה ובשירותים. לאחר תשע שעות עבודה חזרה לחדר, נחה מעט והחלה לצייר. "זה לא היה נורא כלל. ההבדל היום הוא רק בזה שכאן, בכפר שמריהו, אני חופשית יותר. אם ארצה מחר רק לצייר ומחרתיים רק לעשות את עבודתי הבית — לא יהיה מי שיאסור זאת עליי".

באחד הימים החליט הקיבוץ להוציא את רות לשליחות בעיר. כשליחה היא עיברה את משמר לילדים, כמה ספרי ילדים בחרוזים ובלעדיהם והציגה את תערוכת היחיד הראשונה שלה בתל-אביב. הצעד הבא היו שנתים של השתלמות בפאריס. על חשבונה היא, הקיבוץ תרם 35 ל"י לכרטיס הנסיעה חזרה, ושנתיים חופשי. את כל השאר אספה רות מהכנסות עיטורי הספרים ומכמה מכר רות מוצלחות של עבודותיה בתערוכה.

פאריס, כך טענת רות, עזרה לה להבין מה היא רוצה ואיך היא רוצה לצייר. כשחזרה מפאריס, שבה לקיבוץ, המשיכה לבשל במטבח ולצייר אחרי הארוחת. אך לאחר שנים אחדות עזבה וחזרה לכפר שמריהו הירוק והשקט.

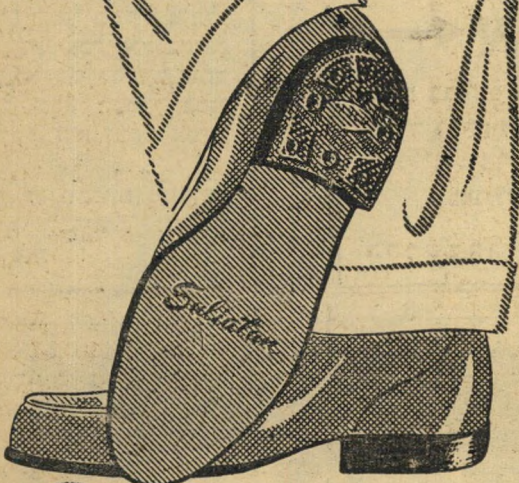
בצפיה לספונג'ה. רות שלום מציירת הרבה אמהות והרבה ילדות. היא מציירת אותן בששהור-לבן, כשהן יושבות במרכו המעברה הסמוכה לביתה, היא מציירת אותן בצבעים, כשהן ממתינות לשעה של ספונג'ה בכיר מן דוד אדום בתל-אביב. "זה נושא הקרוב ללבי כמוכן, אך אין זה הנושא היחיד, מסבירה רות את הקשר המחויב לדעתה בין האמן לבין הסצנות הסובבת אותו.

בחנויות נעלים
מוכרות

THE American SHOE

סוליות ועקבים

סוליות

חזק x 3

אחריות

למשך 6 חדשים

לסוליות "גורן"

החיים חזרו למסלולם

מבוטח שאינו שכיר

קבלת או תקבל בימים אלה הודעה על חובך לביטוח הלאומי. פרעון חובך במועד יבטיח לך את כל זכויותיך בביטוח הלאומי.

פיגור בתשלום עלול לגרום אבדן הזכויות ולהגדלת חובך המוסר לביטוח הלאומי

קורס מזורז לפקידות

מתחיל ב"10.12.56 ב"6 בערב

כתות שנתיות בקרב

1. 1. 57

מרכז מורים וסטודנטים

רח' הס 12 ת"א, טלפון 5061

הווי

מקלחת קרה

ב באר-שבע, החליטו התושבים להטיל חרם על אישה שנבחרה מחייל, אשר נכנס לביתה וביקש להתקלח, סכום של שתי לירות בעד התענוג.

★ ★ ★

מספר חזק

ב בלטימור, פירסם כתב הבלטימור סאן מאמר סטטיסטי ארוך, בתום סיורו מסביב לכדור העולם, בו הוכיח כי הנערות האנגליות עולות על כל בנות מי נן בעולם, בגישתן החופשית, ביכולתן להשתעשע, ובכוננותן להתעלם באהבים.

★ ★ ★

יד ימין ויד שמאל

ב תיאביב, בשבוע בו נכנסו לתוקפן הגבלות החשמל, הוציאה העירייה כרזה לכבוד חג התנוכה ועליה הסיסמה: "הבו אור!"

★ ★ ★

ערי זהבה

ב לונדון, התכנסו פקיד מניסטריון ה' דלק לדון בבקשה המזוהה ביותר ש' הוגשה למשרד, ובה ביקשה נערה בת 14 הקצבה מיוחדת של חצי פח נפט ליום, כדי לקיים את הצגתה בקירקס, בה היא מופיעה כיוקת להבות.

★ ★ ★

עז חקו

ב חיפה, ניסה חייל לתפוס סרמט בש' עזת הלילה, כדי לבלות חופשה קצרה בביתו, לא הצליח לעצור מכוננית, ניגש לתחנת האוטובוסים הסמוכה, גנב אוטו' בוס ריק, הצליח לנסוע בו עד בנימינה, לפני שנעצר על-ידי המשטרה.

★ ★ ★

עין צרה

ב פראנקפורט, גרמניה, הודה צעיר מדוע חתר בסכין צמיגיהן של 50 מכונניות, תוך שבועה שבועות: "לא יכולתי לסבול יותר לראות מכונניות נוסעות בכבישים, שעה שאני עצמי הייתי צריך ללכת ברגל".

★ ★ ★

המדה האחרונה

ב ירוקסימי, ארצות-הברית, תבעה סוכנת-בית אחד מדיירי הבית לדין, על שהשתמש בביתוים מעליבים בשעת חזיכה, וכתה במשפט כאשר קם הדייר להגן על עצמו והכריז: "אני אף פעם לא משתמש בביתוים מעליבים. האשה הזאת היא סתם שקרנית מטופת!".

★ ★ ★

הנפש הטובה

ב תיאביב, הסביר עולה תימן בפני בית-הדין הרבני מדוע לא סיפר לאש' תו כי נשא אשה שניה, תושבת פתח-תקוה: "חשבתי שזה עלול להעליב אותה, ואני שומר מצוות ונימוסים".

★ ★ ★

אבירי הדרכים

ב ליברטי, ארצות-הברית, נעצרה מכר' גית שיטור ליד נהג שמכונניתו נחלק קלה, השוטרים עזרו לתקנה ולהתניעה בד' חיפה, גילו בשופם לתחנתם כי האיש ש' קיבל את עזרתם האדיבה לא היה אלא גיימס דנון, פושע מועד, ששדד אותו בוקר חנות כליבו והסתלק במכונית גנובה.

★ ★ ★

קוד המצפון

ב ליברפול, אנגליה, הגיש לני בירד תלונה לאיגוד עורכי-הדין, נגד פרק' ליטור, על כי סירב לקבל על עצמו להגיש עירעור על פסק-דין, בהטעימו כי, לדעתו, היה פסק הדין צודק והוא, כעורך דין המכבד את החוק, לא יערער עליו.

★ ★ ★

חוק עז ירך

ב ויינה, כאשר הגישה תביעה נגד התופרת, שתפרה לה שני בגדיים ביקיני שלא התאימו לה, דרש השופט מהתובעת הצעירה ללבוש את בגדי הים כעדות, היה נאלץ להעביר את המשך ה' משפט לאולם רחב יותר, בשל התקלות הסקרנים שבאו לחזות ב'הפסדה המעורטלת.

"ברשקב" בונה

למכירה

במקום הגבוה והנאה ביותר
בצפון העיר תיאביב עלייר
הועד הפועל של ההסתדרות

שורת בניני מגורים עם דירות מפוארות

בנות 1½ — 2 — 2½ — 3 חדרים

כל הקודם זוכה!!

לפנות במשרד, רחוב אבן-גבירול 158 (ע"י מלון "קסטל")
בשעות 12-8, 7-4.

אולפן לאנגלית

נפתח בביה"ס לשפות "קדימה", בן-יהודה 74, ת"א ללימוד מרכז ומהיר למתחילים ולמתקדמים וכן נפתחים: (1) קורסים בעברית, אנגלית וצרפתית מכל דרגות הידיעות; (2) קבוצות מיוחדות באנגלית לתלמידי בתי-ספר (מתחילים ומתקדמים).

ההרשמה: (פרט ליום ו'): מ' 9-12 לפנה"צ, מ' 4-9 בערב.

אל תנסי להכריח את ילדך בכוח

ילדך אינו רוצה לשתות שמן-דגים? פסיכולוגים ידו' עים מדברים על הנזק הנג' רם על ידי שימוש בכוח ב' ומן האוכל.

אבל, הרי הוא זקוק לויי-טמין "א" הנמצא בשמן-הדגים — לגידול הגוף, ל' חיסונו בפני מחלות, ביחוד בתקופת החורף!

נכון מאוד! אבל האם ידוע לך שאת ויטמין "א" שאת נותנת לילדך בשמן-הדגים שאינו אהוב עליו, תוכלי ל' הגיש לו במנה טעימה ומג' רה את התיאבון של דגיים מטוגנים, למשל, או אפויים, או עשויים באחד ממאות ה' אופנים האחרים? לא זו בל' בד שהוא יאכל הכל בתיא' בון, אלא (כדי להזהיר אותך מראש שלא תעמדי בפני הפתעה!) הוא יבקש אפילו עוד.

תני לו יום-יום מנה של דגיים לבריאות ולחיסון בפני מחלות!

לכל אסרה סלח ער אסלו

ציין בשעתה קניה

לכתיבה ניר נמול עץ לכתיבה ניר נמול עץ אינדקס להדפסה ניר מכיל עץ ניר נמול עץ ניר אופסם להכפלה ניר הכפלה לחוברות ניר הכפלה למפסים

דרוש מספקך את סוג הניר המיוצר באופן מיוחד לדרישותיך

מפעלי ניר אמריקאיים ישראלים בעמ

סרטים

נאמנות למקור

מובי דיק (אדיסון, ירושלים; ארצות הברית) הוא הלוייתן הלבן, הענק שבלווייתנים והנורא שבהם, אשר גדלו כאי וסיי לון המים מנחיריו כמוהו כהר געש.

על לוייתן זה מכריו רב החובל אחאב, מפקדה של אנית התנינים פיקוד, מלחמת נקם כדי לנקום את נקמת רגלו הקטועה ופניו המצולקים. סיפור העלילה הוא סיפורם של אנשי פיקוד, המפליגים לימי העולם כדי למצוא את הלוייתן הלבן. עד אשר הם מוצאים אותו ונופלים אחד אחד במלחמה נגדו.

מובי דיק נכתב בידי הסופר האמריקאי הרמן מלוויל בשנת 1850, ונשאר בלתי ידוע במשך שבעים שנה, עד שהתגלה מחדש. כיום נחשבת היצירה כאחת מיצירות המור

נראה מיותר וקוצץ על-ידי מפיצי הסרטים בארץ, מצליח הסרט לתת לצופה תחושה כמעט ריאלית של הרגשת הצפייה בעת החתירה לקראת הלוייתן, הרגשת המתיחות בעת שהוא צף על פני המים ובעיקר את התחושה של בני האדם ההופכים למפלצות, כשהם באים להרוג את המפלצת.

צוות של שחקנים מעולים מכל העולם עזר לגיון הסטון להעלות על הבר את היצירה הגדולה. ריצ'ארד ברט, בתפקיד ישמעאל, מספר הסיפור והשריד היחיד מכל הלוחמים בלוייתן הלבן, מגלם בדיוק את הדמות שכל קורא מראה בדמיונו שעה שהוא קורא את הספר.

פרידריך לידבור האוסטרי, בתפקיד הפרא קוקונו; אורסון וולס, בתפקיד הכור מר הנושא דרשה מעל חרטום ספינה בכי נסיה, לפני ההפלגה, לאו גן, בתפקיד סטר בק סמל המצפון וההגיון הוומם מרד נגד

מותו של קפיטן אחאב (פק)

הטוב מול הרע, רע

פת בספרות העולם, עלילת ים קלאסית, והיצירה האמריקאית הטובה ביותר שנכתבה במאה ה-19.

בשפה שקספירית-תנכית מגולל מלוויל אפוס של צייד לוייתנים, גדוש רעיונות פילוסופיים וסמלים, המציצים מכל שורה והופכים את הספר לקשה לקריאה. פירושים רבים ניתנו עד כה לסמלים ולרעיונות המועלים ביצירה.

גיון הסטון, במאי הסרט, בחר בפירוש המקובל ביותר. עד כה ניסו להעלות את היצירה על הבד פעמיים, בתקופות הורספות. אולם הסטון השתדל הפעם להישאר נאמן למקור ולרעיונותיו המקוריים של המחבר, אותם הוא מסביר בסרט.

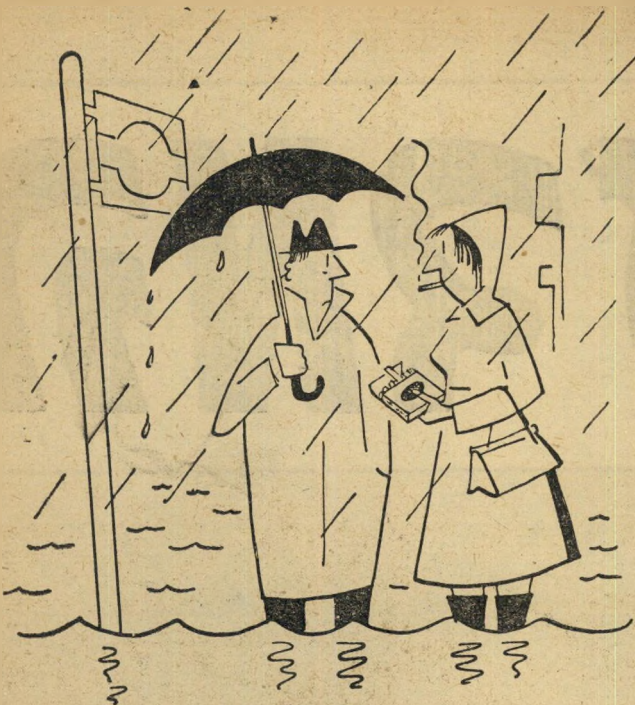
מובי דיק הוא רק מסכה. מאחוריה מסתתרים כל כוחות הרשע הזוממים להתגרות באדם ולהשמידו. מלחמתו המטורפת של קפיטן אחאב במובי דיק היא מלחמת הטוב ברע, האור בחושך. הלוייתן מגלם בקרבו את כל כוחות הטבע, שהאדם מנסה להתגבר עליהם.

על רעיון כללי זה שם הסטון את הדגש בסרטו, השאיר בצל רעיונות אחרים עליהם בנויה העלילה, כגון החתירה לגילוי הגזע האנושי המקורי, השסטון השתמש אמנם בסמליה, בני שבטים פראיים, אך לא טרח להסביר את מובנה.

מפלצות מוד מפלצת. קשה להעלות יצירה פילוסופית, בלתי מומחית, על הבד, ולשמור על חיוניותה ומקורותיה. על סרטו של הסטון אפשר לומר שהוא השתדל מאוד להמחיש את היצירה הכתובה, במיטב יכולתו.

בראש וראשונה הצליח הסטון לתת לצופה את אווירתה המיוחדת של היצירה. בעזרת טכניקת צילום חרישה, המערבבת צילום בצבעים עם צילום בשחור לבן, מכניס הסטון את הצופה לאווירת מיסטריון קרושה למחצה, האופינית כל כך לעלילה.

ואילו בצילומי ציד הלוייתנים, שחלקם

אל תתיאש — עשן "כנסת 6"

את ספורן של צפורי ישראל על משפחותיהן וסוגיהן, בצירוף מבואות ומאות תמונות תמצאו בספרו המעניין, המאלף והמדעי של

אליעזר שמאלי

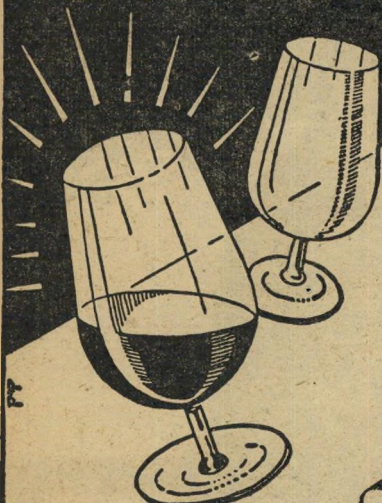
צפרים בישראל

(מודפס על נייר כרומו משובח)

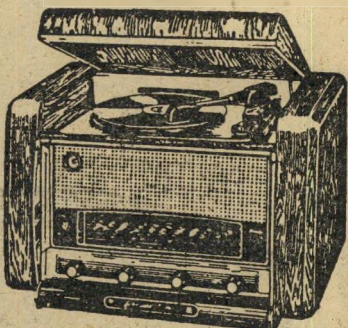
שיצא לאור השבוע ב'

חוצאת "מסדה" בע"מ

שתיהן צוללות...

אבל אחת מזכוכית והשניה עשויה קריסטל... גב מקלטי הרדיו דו-גלס אולם לאחור האזנה לתכנית באמצעות רדיו שניידר - בעל הצליל המעולה. יאפשר לך להבחין ביתחושתו ובטיבו.

רדיו שניידר

מפעלי רדיו קליפר בע"מ

A.M.A.V.

אלה הסרטים המוצגים בשבוע זה בערי הארץ, אשר העולם הזה ממליץ לראותם:

● **מובי דיק** (אדיסון ירושלים) רב החובל אחאב מוביל את אניתו לציד הלוייתן הלבן ולאבדון (ראה לעיל).

● **האניות לקרב** (מוגרבי, תל-אביב) רב-החובל הוקס מוביל את ספינת המשא שלו לנחיתות באיי האוקיינוס השקט ולג' צחון. סרט מלחמה ימי, נטוי ציונות ורגשות זולים. ג'ף צינדלר.

● **אינטרמצו מסוכן** (פאר, חיפה) משחק האהבה החם בין סוכן חשאי אמריקאי, לבת שגריר קומוניסטי בלונדון, על רקע מלחמת המעצמות הקרה. דוד גייס, אודיל ורסא.

● **כנות גירלתי** (ארמון דוד, תל-אביב) צ'ארלס לוהטון מבריק בקומדיה אנגלית טיפוסית, אודות חיי משפחה בתקופת הויקטוריאנית.

● **החוטמים** (אוריון, ירושלים) תיאודור ביקל, איש התיאטרון הקאמרי, לשעבר, בתפקיד רופא, בסרט בו מסבירים ילדים מדוע הם זקוקים לכלב.

המאבץ עולם

מי לא היה שם? עתה באו הדמויות

ביום של גברים לבושי החאקי, מכוסי השיזפון והאבק, עטורי הזקנים ורמי הקול, אשר ביקרו לפני שבוע במנזר קטרינה הקדושה שלרגלי הר-סיני, בלטה קבוצת אנשים מוזרה במקצת. הם היו לבושים אזרחית, מגולחים למשעי, חולצותיהם היו לבנות ומעומלנות. עניבותיהם הותאמו לצבע החליפות. הם לא השתתפו בספורים מאורגנים בבנסיות המנזר, לא הצטופפו סביב פאפא קריסטופורוס המוכר חוברות וטבעות, לא כיסו כל סנטימטר פנוי

סאת עמנואל פרת

— עברו בני ישראל על פני הלשון היר צרת לגונת ענק, מיד ממערב לקטנרה. לי עתים הלשון גלויה ויש אפשרות לעבור אותה ברגל. אך לעתים, בזמן סערות, מ' כסים אותה הגלים, גם הציפורים, אשר מ' בשרן התכלכלו בני ישראל, לא הגיעו לי דרום סיני. הן תגיעו באביבים לצפון סיני, ושם נפלו עייפות ארצה. גם כעת אוכלים אתן הבדואים, הרואים בהן מתת שמים. והעיקר: מושג מממד סיני קשור קשר הדוק במקרא עם מושג קדש-ברנע, בו ב' מן שאין ולא יכול לחיות שום קשר בין גיבל מוסה וקדש.

★ ★ ★

הסעודה האחרונה

המאזינים לא התאכזבו. גם הם לא האמינו באמונה שלימה כי ד.קא גיבל מוסה הוא הר סיני. מרוע לא גיבל קטרינה, המתנשא לגובה של 2646 מטר — 361 מטר יותר מגיבל מוסה? מדוע לא הר סרבל (צור בעל), שהוא גבוה מכולם ויפה מכולם ומגיע ל-2770 מטרים? מדוע, בעצם, לא כל הר אחר? אפילו הדתיים שבין המאזינים לא נפגעו, כי אין כל מסורת יהודית הקובעת בפירוש את מקומו של הר-אלהים.

אולם בסיכום, חבל. אם כבר באו עד כאן, היו רוצים להאמין שהגיעו להר. ה' קדוש.

בשעה 6.30 למחרת, ארוחת בוקר. אחד אחד, מופיעים המדענים בחדר האוכל. ה' מרוח. הם משפשפים את ידיהם ופניהם אדומות מהרחצה במים הצוננים. מים צר

הדר האורחים המרווח של המנזר היה מלא וגדוש קצינים מטיילים, הם חיכו להופעת הפרופסור בנימין מור, שהב' טיח להרצאות בפניהם הערב. שקט. כמה מ' הקצינים סקרו את התמונות התלויות על הקיר. התמונות, כמובן, נבחרו לפי סגנון המקום: משה מרסק את לוחות הברית (ב' רקע: הורה סביב עגל הזהב); משה מוליך את עם ישראל, ולשני צדיו גלי ענק של הים (כדי שלא יהיו שום ספיקות לגבי זהות הים, צבע הגלים ורוד); משה כורע ברך בפני הסנה הבוער; משה מחזיק את שני לוחות הברית גבוה מעל ראשו, מ' סביב — סערה, עננים כבדים, ברקים. שתי התמונות הנותרות הן בסגנון שונה במק' צת: דיוקנם של מלך ומלכת יוון, במד' שרד.

מופיע פרופסור מור ועמו מספר חבריו. כמה קצינים מפנים את כקומותיהם על ה' ספות הארוכות, מתישבים על רצפת-העץ, המכוסה שטיח ישרן ושחוק.

המדענים היו אחרי יום עבודה מייגעת באדי מוקטה, במרחק 25 קילומטרים של דרך-לא-דרך מן המנזר. אך נראה כי הטר פוגרמה הקפיצית של סיני היתה להם ל' תועלת: הם נראו שזופים יותר, צעירים יותר מאשר זכרו אותם תלמידיהם בירר' שלים. משקפיו של מור הבהיקו בהתלה' בות עליהם.

„אנחנו עובדים במלוא הקיסור וכבר עלה פרי עבודתנו על כל המצופה.“ הכריז נשיא האוניברסיטה. „גם בשדה וגם בספריה מצ' אנו אוצרות מדעיים.“

הוא לא פירש מה הם האוצרות. אך כ' עבור יומיים, בהרצאה אחרת, גילה מדען אחר בפני קבוצת מאזינים אחרת כי בואדי מוקטה נמצאות כתובות נבאטיות עתיקות וגם כתובות מתקופה ישראלית קדומה; וחשיבותן הארכיאולוגית היא ממדרגה רא' שונה.

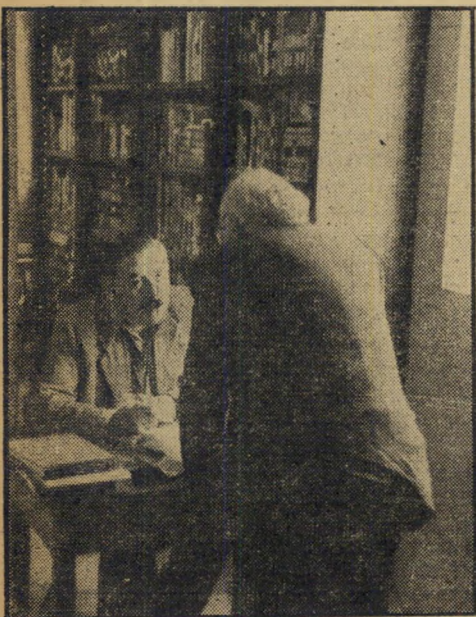
אחד הקצינים ביקש לדעת: „האם מצאתם סימן כל שהוא לגבי זהותו האמיתית של הר סיני?“

גם על שאלה זו לא השיב מור במפורש — כשארכיאולוג מריח בסביבה עתונאי הוא הופך דיפלומט.

„אינני יכול לגלות אם מצאנו הוכחה בכתב על כך, אך מימי לא הייתי סבור ובטוח כל כך שאין גיבל מוסה הר סיני המקראי.“ ולפני שהרגיש בכך, צלל מור לתוך ההרצאה. בלשונו המליצית הוביל את מאזיניו למסע מופלא, בחברת משה בן עמרם, מארץ גושן אל ארץ זבת חלב ודבש.

גירסתו של מור ידועה: הוא שולל את האפשרות שבני ישראל נעו בכיוון לדרום סיני, „כיצד יכלו להתפרנס בארץ ללא מים, במשך דור שלם?“ לדעתו, נדדו בני ישר' ראל בסיני הצפוני, משפך נילוס אל קדש-ברנע אשר בסביבות ניצנה. הר סיני, לר' כריו, אינו אלא גיבל הילל. הענק, העומד בודד ונורא באמצע המישור הצפוני.

גם חציית ים סוף מתקבלת על הדעת יותר בסביבת אל עריש. לפי גרדוים מושל סיני האנגלי — ומור תומך בדעה זו

התייעצות קצרה בין פרופסור אביונה ופרופסור פולוצקי, בספריה של המנזר. מימין: נזיר על רקע הר מוסה השניא.

לסני

המזרח מכל היתר: מדענים

הפרופסורים יוצאים לעבודה. בנימין מזר ומרדכי שטרן עוזבים את שער המינור בדרכם לואדי פיראן, במכנית צבאית. מדי בוקר, במשך שבועיים, התפזרו 15 מדעני האוניברסיטה העברית בוואדיות ועל ההרים שמסביב למנזר וחיפשו תשובות לבעיותיהם.

הסברות, הם שרידי עבדיו של הקיסר יוסטיניאנוס, אשר בנו את המנזר במאה הששית.

כינויו של ג'בלה הצעיר, עוזרו של ניקופורוס, הוא, כמובן גבעת עליה, כיאה לחוקי ועדת השמות. הוא יתף אך מדבר אנגלית. הוא גם מתחיל להבין את השפה החדשה.

★ ★ ★
זהר, פעמיים ביום

גם פאפא כריסטופורוס הדור ה' זקן מופיע מתוך חדרו. הוא עולה ל' חדר המזכרות, תופס את עמדתו הקבועה מאחורי דלפק מלא מרכולת קדושה: קובי רות, גלויות ותמונות של המנזר ושל כל נקודה חשובה בקוטר של 200 קילומטר. יש גם טבעות המקושטות באותיות ס.ק., ראשי התיבות של סנטה קטרינה. גודל ה' טבעות מתחיל באצבע של תינוק וגומר באצבע של נמל.

מחיר הטבעות משתנה לפי גודל קבוצת הלקוחות. קבוצה גדולה יותר, ביקוש גדול יותר, מחיר גבוה יותר. פאפא כריסטופורוס רוס הספיק כבר להתרגל למטבעי ישראלי וקשה היה לרמות אותו — אף לו היו מנסים.

נזיר אחר, פאפא כריסטוס אנגלוס, מר ביל את המבקרים דרך הכנסיות והאולמות של המנזר. הוא מצביע על הדמויות ה' ענקיות המצוירות בתיקרה ואומר: "יוס, מוסה, יעקב, אליהו, פטרוס — כולם יזר דים. כולם ישראלים." ומחייך. אחד מה' חברה.

באחת הכנסיות עלינו לנשול את הנע' לים, בשל קדושת המקום. אינני יודע אם חליצת הנעליים, אחרי מספר ימים של נסיעות ללא מים מוקצבים לרחיצת רגליים, היתה כל כך לכבוד המקום. אך מנהג הוא מנהג.

המטיילים עזבו את המנזר, והחלו מטפ' סים להר משה. נשאית למטה. להר משה צריך לעלות לבד, או עם רע, לא בבקר צה של 70 איש. כי עליה להר סיני — גם אם איננו ההר המדויק עליו עלה משה — שונה מעליה להר תבור, להר עצמון, ואלו למצדה.

כך גם הרגישה, כנראה, קבוצה של אר' בעה צעירים, שזה עתה הגיעו מחיפה ב' גיים ירוק, חסר מתנע ומעצורים. אנב, לא היתה זו המכונת המזורה ביותר אותה ראיתי ליד החומות האפורות של המנזר. הגיע לשם טנדר של כפר עזה, ללא הנעה קדמית. סיפרו הבחורים: "שקענו עשרות פעמים. אז מה יש? דחפו אותו. נסענו הלאה."

אחד הבחורים בגים נזכר בי מאחת ה' רפורטאדיות. החלטנו לעלות להר יחד, ל' אחר שעדת ה'70 תתרחק. על העליה לבדי נאלצתי לחתר, כי ניתנה הוראה מפורשת שלא לעלות לבד.

ובכל זאת, כעבור שעות מספר, באותו יום, עליתי על ההר שנית — לגמרי לבד. יתכן והייתי האדם הראשון מאז משה רבנו שעלה ההרה בפעם השניה באותו יום.

לא ניפצתי לוחות הברית ולא חזרתי כדי לחרות אותם מחדש. לא היה זה גם מעשה התערבות. הסיבה היתה מבישת למדי: רק לאחר שירדנו מההר, הכתנתי

בלי של למעלה מתירס שפות. לצדו של פרופטור אביונה, ברקע, עומד הנזיר הספרן תיאקראטוס, מוכן להדריך את אורחיו בין מסתורי המדפים, התופסים מאות מטרים מרובעים של קירות.

בין כרכי תחיסטוריה. שלושה פרופטורים, פולוצקי, בן-חורין ואבייונה שוקדים על כתיב' עתיקים, מתוך האוסף של ספריית קטרינה הקדושה. הם התרכזו בעיקר על ספרים יחניים, מתוך

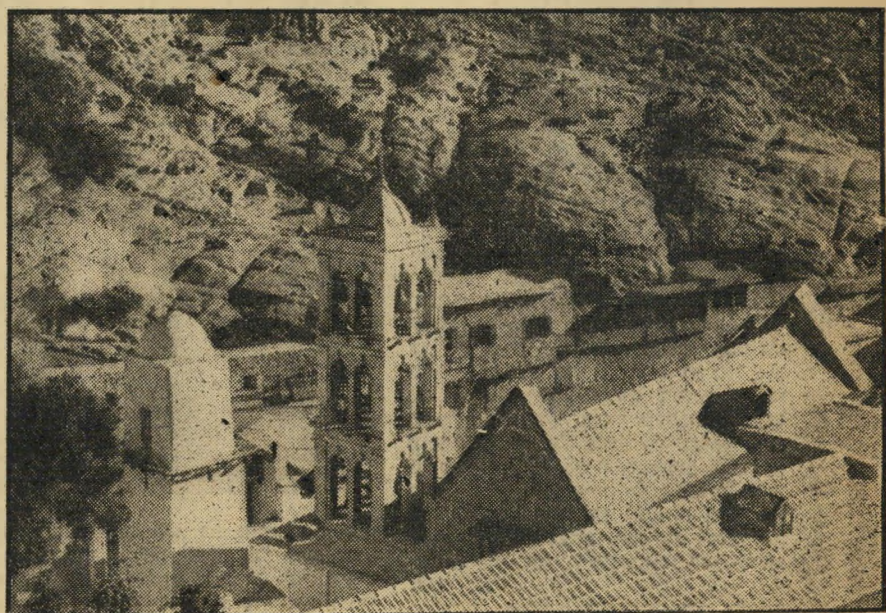
גנים כאלה לא מצאתי אף בירושלים או בצפת.

המדענים מתישבים ליד השולחן, נושמים ריח ציפס וקפה. מעל השולחן — שלט באנגלית וערבית "ברוכים הבאים" והעתק גרוע של תמונתו המפורסמת של ליאונרדו דה'וינצ'י חסעודה האחרונה. משך שלושת ימי שהותי במנזר, התלבטתי אם התמונה נתלתה כדי לתת אופי לחדר האיכל, או בתור רמז דק, הסותר את תוכן השלט המלבב.

אחרי ארוחת הבוקר — תדריך. מור ו' ששה אנשים יוצאים שוב לואדי מוקשה וואדי פיראן. ד"ר דויד עמירן, הארכיאולוג, ושני מלומדים אחרים, עולים להר משה. ארבעה אנשים יישארו בספריה ואילו הגי' אולוג ד"ר שטרן ישוטט באופן עצמאי בסביבות המנזר.

המדענים יורדים למכוניותיהם. לשעה קצ' רה משתחרר שקט. כעת אפשר להבחין ב' חושבים הקבועים של המנזר — הגוירים, הפעיל ביניהם, בלי ספק, הוא פאפא ניקי' פורוס הממושקף. קוראים לו גם מיקרופר קוס או אפילו אופ'כפורס. הוא אף ורץ, כולו צילצול מפתחות. אחריו, משתרך ה' פועל הבדואי ג'בלה.

בסביבות המנזר יושב שכט בדואי ג'ב' ליה (הרריים). ברובם הם אנשים יפיתואר, גבוהים וצנומים. יש ביניהם אנשים בעלי שיער בלונדי ועינים כחולות. לפי אחת

דת ופוליטיקה. ליד צריח חכנסיה האורתודוקסית (במרכז). עליה מתנוסס צלב זהב טחור, מזדקר מיגדלו של מיטנד מוסלמי (שמאל) עטור סחר. שני המיבנים כוללים בתחום חמינזר, ובאו להפגין את רצונם חסוב של חנוידים אל שבטי הבדואים חשולסטים באזור.

כי עזבתי על הפסגה את העודי שלי, וכך זכיתי למרות הכל, לעלות להר לבדי. כבר כתבו לפני על העליה להר האלהים. אני לא אכתוב עליה, מי שעלה לשם — הרגיש את אשר הרגיש; אין הוא זקוק לי. מי שלא עלה — חבלו, אינני יכול לעזור לו.

★ ★ ★ ספר האורחים

וב חדר האורחים. ליד הדלת מזדנב חור ארוך. זהו השלב האחרון, החגיגי, של ביקור במנזר קטרינה היקדושה: האורחים חותמים בספר האורחים, מוסיפים הערת התרשמותם. יש שמוסיפים גם שמותיהם של קרוביהם וידידיהם, ש לא זכו להיות כאן.

ספר האורחים העבה כמעט ומלא חתרי מות. כעת בודאי התחילו כבר בספר חדש. רק הדפים הראשונים שייכים לתקופה היסודית-ישראלית. מילאו אותם כמה עשרות אנשים, במשך שנה וחצי או יותר, על יתר הדפים התלכשו החברים.

במנזר יש גנרטר גדול. בלילה, מעל למנזר, הודלק בעזרתו צלב עץ משובץ גורות-חשמל צבעוניות. אחת מהן כבתה ושוב נדלקה מדי שנה — כמו בשלט מיסחרי הגון. לפעמים, נשמע בדממת הליילה צילצול פעמוני הכנסיות.

אם תבקר שם פעם ולא תחיה עיף מדי, גש בלילה לכנסית המנזר, עמוד ב' שקט והתבונן סביבך. גויר או שניים כור עים על ברכיהם ומתפללים לאלוהיהם. ב' חלל, ריח מתקתק של קטורת. ומתקתק מביטים עליך יוסי, מוסי, יעקב, אליהו ופטרס — כולם יתודים, כולם ישראלים.

לא ראיתי גוירים רבים במנזר. אולי עשרה. היו זמנים שהיו בו פחות מחמישה. פעם חיו בו יותר מ-300. כי בימים ההם היה צורך גם בלוחמים, שיגנו על נקודת הספר המנותקת ביותר של הנצרות. אלפי גוירים חיו ומתו כאן מאז נבנה המנזר. גולגולותיהם ועצמותיהם מסודרות בעיימות גבוהות, בחדר המתים המרוחק שבגן, ליד המנזר. על כל גולגולת — מס פר סידורי. כל מספר רשום בספר עבה, דומה לספר אורחים.

★ ★ ★ מעשה במלומד גרמני

כז מקום במנזר יכול תייר להגיע ללא כל פיקוח מיותר — אפילו אל ארונה של קטרינה הקדושה עצמה, העשוי זהב וכסף טהור והעומד לפני מזבח הכנסיה. רק על דלת אחת בכל המינזר תלוי מנעול כבד ומעליו שלט באנגלית וערבית: „הכניסה אסורה בהחלט“. זוהי הדלת המפרידה בין חדר המזכרות לבין הספרייה. מפקד הכוח הישראלי תלה שלט נוסף, בעל אותו חוכה, בעברית.

כי לגוירי סנטה קטרינה יש גסיון מר עם מבקרי הספרייה. עוד בשנת 1859 שקד ה' חוקר הגרמני קונסטנטין טישנדרוף, שפעל בשירות הרוסים, על תרגום יחני של תנ"ך, הידע בשם קודכס סינאטיקוס ושהוא ה' תרגום העתיק ביותר של התנ"ך, שנשתמר. לשוא ניסה טישנדרוף להשפיע על הגוירים האורתודוקסים לתת את כתב היד כשי ל' צאר האורתודוקסי, אלכסנדר השני של רוסיה. הגוירים סרבו: לאלוהים אשר לאלוהים ולקיסר אשר לקיסר.

טישנדרוף לא התאש. הוא המשיך לשקד על כתב היד יקרה-ערך וכל ערב הוציא מ' מנו מספר דפים. כשיצא מן המנזר בדרך לסנט-פטרבורג, השאיר אחריו כריכה ריקה. כעת נמצא כתב היד במוזיון הבריטי ב' לונדון. שרכש אותו מהממשלה הסובייטית עבור סכום עגול של חצי מיליון דולר. ר' אילו בספריית המנזר מונחים העתיקים מצר למים של הדפים הגנובים בתוך הכריכה המקורית. לכך חלויים כיום המנעול הכבד והשלטים תלת-הלשוניים.

בספרייה מתחת לחלונות גבוהים, ליד שולחנות קטנים, ישבו הפרופסורים פלוצ'קי, בן-חוריק, אבינוה ומאיר, הם היו שקועים בקריאת ספרים יחניים. רק מדי פעם היו שואלים משהו בלחש גימוסי מפאפא תיקוריסוס המזוקן. הגויר היפהפה היה מת' כוסף מעל השואל, מסביר לו באותו לחש. נראה כי העבודה עם הפרופסורים מצאה חן בעיניו; מוזן לא היתה לו אפשרות להח' ליה מלה עם איש מדע ואין זה חשוב אם זה איש מדע ממצרים, אמריקה, רוסיה ישר' ראל או סין. העיקר שהוא יוכל להעריך את הספר שבדיו.

מאתורי המחיצה המפרידה בין הספרייה לבין חדר המזכרות נשמע שאון קולות: קבוצה חדשה של מטיילים הצטופפו סביב פאפא כריסטופורוס, כדי לרכוש ספרונים, גלויות וטבעות של כל הגדלים. כמה מהם

(תמונה מימין). הוא עיוור מלידה ואומץ על ידי הנזירים מילדותו, אך נשאר מוסלמי. איש אינו יודע בן כמה גומעה, אף לא גוטעה עצמו. הוא זוכר אגדות ושיירים של דורות המדבר, ובערב הוא שר אותם בקול רופף לבדואים הנדחקים סביב מדורות הקטנה בגן. הוא מאמין כי ביום מותו יפקחו עיניו, וליום אחד הוא יראה את העולם הגדול והיפה. אמונה ההולמת את מסורתם של שבטי הבדואים בסיני. גומעה מתפלל כל יום שהיום חנורא יבוא במחרה. ומדוע לא? — דומה שאין איש בעולם שאינו מצפה ליום אחד...

החי המת והחי. בכניסה לחדר ה'

שם מונחות גולגולות ועצמות הנזירים שמתו במנזר במשך דורות, יושב שלדו של סטפנוס הקדוש (תמונה משמאל). בימי חייו, היה סטפנוס שוער הכניסה להר משה, וביום מותו, בשנת 580, הביע את תקוותו כי יורשה לשמור על המנזר לנצח. הנזירים נענו לבקשתו, חלבישו את גוויתו שרד וחויבה בכניסה לחדר הגולגולות. פסיעות מספר מסטפנוס הקדוש, בא תו ג', גר גומעה, בדואי עיוור

הקטנה (משמאל, מכוסה כפיח). סלחה היא בת חמש, תנועתית והליכתה חניניות כשל אילה קטנה. צילמתי אותה בלי הרף, אולם היא כיסתה את פניה בבישנות. השגתי בשבילה ביסקויטים וסוכריות, וכל מיני מתקקים אחרים, ולא ידעתי מה עוד לעשות כדי לרכוש את אמונה. היא קיבלה את המתנות ונעשתה בישנית פחות. לבסוף, כשהלחם חולק לכולם והילדים החלו עוזבים את המנזר, באה לקראתי ואמרה משחו ערבית. לא הבינתי ואז נזיר תירגם לי „היא אוסרת שצילמת אותה. כעת היא מבקשת בקשיש“.

כני העבר וכני העתיד. קירנתיים של

מכוסים איקונים יחניים ורוסיים עתיקים, כמו האיקון של ישו (תמונה מימין). מכל עבר וצד מביטות פנים חמורות של קדושים וצדיקים, ששכחו כיצד לחייך. אולם מחוץ לחומות העבות של המנזר מתאספים מדי בוקר, בשעה עשר בדיוק, מאות פנים צעירים, מחייכים ועלזים: ילדי הבדואים הבאים לקבל ככר לחם קשה כאבן מידי הנזירים, כמנהג אבותיהם מזה מאות שנים. בין חילדים ראיתי את סלחה

על פיסגת הר משה. אהוד ודוד טיפסו שעה וחצי בשביל צר, עלו 734 מדרגות אל ראש ההר, כדי להגיע לפסגה הקדושה. הם באו מחיפה עם שני חברים בגייפ ירוק מרופט, ומשם לנסיעה הלאה — לשרם אלישיך שעל חופו המזרחי של חצי האי סיני.

הביאו מעטפות עם בולים ופאפא כריסטור פורוס כחתים אתן בחותמת של המנזר. אלה שלא הביאו בולים מצטערים בקול רם. אחדים מצצים מעבר המוצה, אל תוך הספריה. אחד מצביע על כרך הענק של קודקס טיניתיקוס וצועק: "חברה! הסתכלו על ספר הכיס של ימי הביניים!" אחרים מתבוננים בתעודות יקרות הערך, התלויות על הקיר במסגרות זכוכית: כתב־חסינות ארוך, שני תנ למנזר עלידי מוחמד הנביא. כתב־חסינות התופס חצי קיר, כתוב בצבעים רבגוניים, הוא ניתן עלידי צלאח אדין, משמיד מלכת הצלבנים. גם כתב־חסינות כתוב על טפס מכתבים של הריפובליקה הצרפתית, נמצא באוסף. חתום עליו גנרל בשם בונאפרט. באמצע בערכתו המצרית, תוך התקדמותו לעבר יפו, התפנה המצביא הצרפתי כדי לבקר במנזר שלרגלי הר משה. הוא שהה כאן יומיים.

בערב, לאור מנורות לוקס, מצלם הצלם השמגמן וחייכני, יצחק שוויג, דף אחרי דף של הספרים. במשך היום, היה עסוק עם חברי המשלחת האחרים, בשדה.

★ ★ ★

רוח האלוהים

פרופסורים נסעו. גם המטיילים יחדיו וזרו הביתה. איש מהם לא ישכח את חומות הגרניט של המנזר, את הסלעים הדאומים מסביבו, את הברוש הבודד מול סלע הענק, ואת ההר.

כל אחד יספר על המקום. המטייל מירוי שלם יספר בבית על האלוהים השוכן עדיין במרומי הר הקודש. ד"ר שטנר הגיאולוג יספר על האבנים, מישורו יספר על הנוף המשתרע מפיסגת ההר עד להרי סעודיה מצד אחד ועד להרי היבשת השחורה מצד שני.

כל אחד יספר על משהו. והגשם הראשון ישטוף את השמות הכתובים בגיר לבן על גבי הסלעים האדומים. הוא ישטוף גם את קופסאות הבשר הזרוקות לרגלי הר האלוהים ויפזר אותן במדבר הגדול.

שוב יהיה שקט. ובלילות, יצלצלו פעמור גים, ולמעלה, בראש ההר, תרחף כתמיד רוח צוננת. וקצת יותר למעלה ינצנצו כתמיד כוכבים — הגדולים והנקיים ביותר בעולם.

מערות עתיקות. בואדי פיראן ומוקטה, שם נערך עיקר המחקר, נתגלו מערות עתיקות בסלעי אבן-טיד, וכתבות בשפות שונות סביבן.

"הסעורה האורונה." תמונתו של ליאונרדו דה'וינצ'י מביטה על קבוצת מדענים ישראליים, בראשותו של פרופסור בנימין מזר.

קיימתי כי היא בראש וראשונה תעמוד לימיני, וחזקתי לי להתגבר על המשבר. והנה היא נטשה את המערכה.

אינני מאשים אותה, האמיני לי, יר-תר משיש בלבי מרירות, יש בי תמיכה גדולה. ואנא, רותי, אל גא תלעטי אותה במילות גנאי. גם אני אינני עושה זאת. אבל עכשיו אני זקוק למשהו אחר. לא להחליף, כי אם למקור חדש, לנערה רגילה, שאוכל למצוא במכתביה עניין אמיתי, ואולי לפסוע על פני גשר שכזה, גשר של נייר מכתבים, לקראת ריעות אמיתית, שאינה נכזבת בפני המשבר הראשון, ואז תוכל לו לקושי.

קשה קצת להתעלם מן העובדה ש-אדם צולע, נכון? אבל כלום יתכן ויהיה הדבר שאמצא לי ידידה אשר לא תתיחס אלי כאחת ממגדלות החזק והחזק למען החייל בבואן לחלק סוכריות?

האם אוכל לדרוש ממנה פשטות ר-גילה, כנות, חמימות והבנה מבלי להתי-בסס על מה שאינני רואה כזכות יתר כלשהי: עובדת היותי סצוע מלחמה? "אנא, רותי, סלחי לי על הסון הבכניי והצורה הפילוסופית שבהעמדת השא-לות, והשתדלי לנסח את כל הערובות המטופשת הזאת כך שאי אילו סיכויים יהיו לי לקבל הנה איגרת קטנה, טובה ופשטה כחיים..."

★ ★ ★

מצוותא, לעשות חיים

הוא הדבר אשר אמרתי: תחתים, מוות, חיילות וחרושים, הלכיים, כי נראה, יחד (1000/1105):

נערות חמודות אנו שתיים.

סמינר למדנו שנתיים

ועכשיו כחיילות

את חובותינו למולדת ממלאות.

ידוע לכל פועט

כי חופשה בבצא אינה דבר פשוט

וכשכבר העירה באים

רוצים את הזמן לבלות בנעימים.

לאותה מטרה עצמה

נשמח לקבל תשובה

משנים עלמים נאים

בעלי השכלה וסבר פנים

ואם גם הם משתעממים

נוכל בצורה קלה

לפתור את הבעיה

ובצחתא, לעשות חיים.

הסופוס שלי

כשישבנו ביום ששי כל החברה על ספ-קחוח, צילם כבש והעולם הזה, ו-סיכמו את מערכת טיני, התפתח ויכוח ער על העולם הזה, ובפרט על מכתבים לרות, ומכאן שכל חמורו זה רק בזוף, והעיקר שט, זה איך לתפוס את הבחור. מיד שלפה שוש תמונה ר-חדייה שאם כבר לתפוס יש לה שיטות יותר אורייניות — מה דעתך?

חברה נענית

מינהלה

מה עדיף?

קול ישראל עשה בשבוע שעבר מעשה נועז וחסרת-קדים: הוא הירשה לערוך בפני המיקרופון חיות על זכות-קיומו. משני צדדיו של האולפן ישבו העיתונ-נאי אריה גלבול, חבר מערכת מעריב, והנה זמר, הסופרת המדינית של דבר. השאלה שהיתה שנויה במחלוקת: מה עדיף, תחנות שידור מסחריות פרטיות, או תחנות שידור ממשלתי-ציבוריות השר-אבות את תקציבן בדרך זו או אחרת מ-משלמי המס?

בעולם הרדיו, זהו חיכוך ישן נושן. בישראל החל החיכוך, למעשה, רק אח-רי שבקשותיהם של בעלי-הזן לקבל רש-יון להקמת תחנות-שידור מסחריות נדחו על-ידי הממשלה כמה פעמים, מתוך הד-שש הסבכי כי תחנה זו תשמיט מידי הממשלה את השליטה הבלעדית על מכ-שיר הסברה כה עצום בהיקפו וחשיבו-תו.

המכונה המשותפת הנמוך. אלה התומ-כים בלעדית רבעלות הממשלה על תחנות השידור, מסתמכים בעיקר על הדוגמה המפר-ארת של שירות השידור הבריטי, טענותיהם, שהועלו גם על-ידי חנה זמר בחיכות, הן:

- הרדיו הוא מכשיר בעל השפעה כה רחבה, שאסור באיסור חמור להניח כי יפול לידיים אחריות פחות מאשר ידי הממשלה עצמה. מאזינו הם גם לידים ונוער, בגיל הנוטה לקבל השפ-עות שליליות. גם המצב הבטחוני מחייב לשמור על הרדיו מפני שימוש לא-אחראי.
- עיקר שאיפתן של החברות המסח-ריות, הממננות את תוכניהן של תח-נות-שידור מסחריות, הוא להגיע לקהל מא-זינים רחב ככל האפשר. לצורך זה, הן מכתייעות בתוכניות נמוכות-דמה-תרבותית, המבוססות על המכונה המשותפת הנמוך ביותר של אורחית המדינה. תוכניות תר-בותיות גבוהות-דמה, המיועדות מסב-ען לקהל-מאזינים מצומצם יותר, אינן מוצ-אות להן מממנים, וסופן להיעלם.
- כל החיכות אינו אקטואלי כלל ב-ישראל, בגלל תקציבי הפירסומות המצומ-צמים של החברות המסחריות, אפילו הג-דולות שבהן. תוכנית פירסומת ברדיו היא כה יקרה, עד כי לא ימצאו פירסומים די הצורך לקיים את התחנה המסחרית, אם תקום.

הצר השני של המיקרופון. על כך משיבים חסדי התחנה המסחרית, ה-מתבססים על הדוגמה האמריקאית, ואשר אותם ייצג בחיכות אריה גלבול:

- טרם הוכח כי בידיים ממשלתיות אין הרדיו עלול לבצע משנים חמורים פחות מאשר בכל יד אחרת. כמו כן, ממשלה איננה בהכרח מופת לסעם הטוב ולשיקול נכון בענייני הסברה. מקרים רבים בישראל הוכיחו כי המצב הוא כמעט הפוך, למעשה. למניעת פירסומים בלתי-רצויים מבחינה בטחונית דואגת ממלא ה-צנזורה.

לעומת זאת, תחנות-שידור בלתי-ממשלתיות, אפילו תהיה מסחרית, תגביר את מידת חופש-הביטוי מעל גלי האתר. תחנה כזאת עשויה למלא תפקיד מקביל לתפקידם של עיתונים בלתי-חלויים, המ-עוררים את דעת-הקהל על עניינים חשר-בים, שהשלטונות אינם מעוניינים בצאתם לאור.

- הנימוק כי אין לסמוך על טעמו של הקהל, ויש לחשוש כי תחנה מסחרית תשאף "לרדת אל ההמונים" — פסול מעי-קרו. כשם שאסור להכתוב לציבור אילו ספ-רים ועיתונים יקרא, כך אין זכות לממשלה להכריח את הציבור להאזין דחוק לאותן תוכניות רדיו, הנחשבות בעיני הממונים כבעלות-דמה, ולמעשה רמתן עומדת בסי-מן-שאלה גדול מאד. אין כל צידוק להני-ח כי תוכניות בעלות דמה אמיתית לא ימ-צאו לעצמן קופצים מסחריים. עובדה היא כי בתחנות המסחריות של ארצות-הברית, מתקיימים שידורי קונצרטים סימפוניים ו-אופרות שלמות, יחד עם תוכניות של סרשנות מדינית ברמה הגבוהה ביותר.
- נוסף על כך, מהוג בכל המדינות בהן קיימות תחנות מסחריות, כי חברות השידור מקציבות זמן-שידור, שלא על מנת לקבל פרס, למשרדים בעלי חשיבות לאומית. אפשר גם לחייב את התחנות המסחריות לעשות זאת על-ידי חקיקה מת-אימה.

● תחנה מסחרית מסוגלת לממן תוכ-ניות בידור ואינפורמציה העולות בכסף רב, שאותן אין שירות השידור הקיים יכול להפריש מתוך תקציבו הממשלתי הזעום.

- בין עורכי התוכניות בתחנה המס-חרית קיימת תחרות מתמדת על רכישת מאזינים נוספים, המעלה את איכות ה-תוכניות ושומרת על מתח מתמיד. בשי-רות השידור הממשלתי, לעומת זאת, נדמה לפעמים כי לא רק המאזינים, אלא גם הקריין עצמו מפקה מרוב שיעמום. בבר-ר טניה, מקם בו קיימות זו בצד זו טל-חזיות ממשלתיות וטלוויזיות מסחריות, הוכח כי ההתחרות העלתה לרמה גבוהה מאד גם את הטלוויזיה הממשלתית, שהצליחה להכות את יריבתה המסחרית שוק על ירך.

● הציר-חצי. מכל טענותיהם של מתנג-די המיסחור, היתה רק אחת בעלת משקל אמיתי: ספק רב, אם הכלכלה הישרא-לית יכולה להקציב לצורכי פירסומת את הסכומים העצומים הדרושים למימון ה-שוק של תחנות שידור. מתוך התחש-בות במיגבלה זאת, הציע אחד המומחים העולמיים לענייני שידור, ששהה בארץ לפ-ני שנים אחדות, הצעת-ביניים מקיפה, ש-היתה יכולה להיות פתרון אידיאלי לצור-כי השידור בישראל. הצעתו:

- קול ישראל יוצא מידי הממשלה ו-יועבר להנהלתה ופיקוחה של רשות צי-בורית בלתי-חלוייה בממשלה, כדוגמת ש-ירות השידור הבריטי. שלב זה, שהממשלה מסרבת בעקשנות להגשימו מטעמים מו-רגיים מאד, הוא הכרחי לדברי כל המומ-חים, שהזמנו לסקור את קול ישראל וב-עיותיו.

● מאחר שתקציב מצומצם זה אינו מספיק למימון תוכניות בידור ואינפור-מציה על רמה מספקת, תהיה הרשות הצ-בורית רשאית למכור לחברות מסחריות חלק מן התוכניות, תמורת תשלום מתאי-ם. רק חלק זה של המישרים ימומן מכספי הפירסומת.

- לחברות המפרסמות לא תהיה שלי-טה על תוכן המישרים הממומנים בכס-פן. הן תוכינה רק בחלק קטן מן הזמן, שבו תוכלנה להשמיע את דברי הפירסו-מת. שאר התוכניות יערך בידי אנשים מוכשרים, שיקבלו את שכרם (הנאות) מ-י הרשות הציבורית. מובן, שהחברות יסכימו לממן רק את התוכניות הטובות ביותר, רבות-המאזינים, ועובדה זו תוליד תחרות רצינית בין עורכי התוכניות. היתה זו תוכנית יעילה מאד לפיתוח-בעיותיו של שירות השידור הישראלי. משום כך לא הוגשמה.

מה נשמע

תוכניות אלה, מתוך שידורי השבוע ה-בא, עשויות להיות טענינות. שינויים אפ-שרים.

- **מכים קטנים** (יום ד; 9:30; קול ישראל) — הקלטות מתוך פסטיבל הגי-טארות שהתקיים בשעתו בבת-ים, ביוז-מת מועדון טוף חשבונו האבוד, מוגשות בעריכת אפרים חייל ויורם רוגן. כוכבי התוכנית הם אדי ורנה, זוג הגיטאריסטים המלחים אל עצמם בשירה צרפתית וספ-רדית.

- **זרקור** (יום ח; 8; גלי צה"ל) — הדוגמנות להאזין להדי חיו של אחד החילות המעניינים ביותר בצה"ל, העושה את המ-לאכה האצילה ביותר וזוכה בתהילה ה-חזתה ביותר: חיל הרטואה. התוכנית כר-ללת ראיון עם מפקד החיל ד"ר ברוך פדה.

- **מים קיסי מדרים קארדיי** (יום ו; 9:15; גלי צה"ל) — תול-דות חייה של הזמרת הכושית ארתה קיט, מוגשים בידי חנה מרון (דיבור) וארתה קיט (שירה).

- **מוסיקה ביפאן** (שבת; 10 בע-רב; קול ישראל) — בתמורה להקלטות של מוסיקה ישראלית שנשלחו לשירות השידור היפאני, קיבל קול ישראל את הקלטות המוסיקה היפאנית, שישודרו ב-לחית הסברים.

- **המפך עולה** (יום ב; 8; קול ישראל) — אחת הקומדיות העתיקות ביו-תר בעולם, פלוטוס מאת אריסטופנס, השמח ללעג ולקלס את תאוות הבצע, בעיבוד חדש המכוון לקרב את הסינגון העתיק להבנתו של בן המאה העשרים ובביטוי-של שמואל בונים.

האולימפיאדה ה־16 הסתיימה. דגלה הרשמי של האולימפיאדה הופקד למשך ארבע שנים בידיה של עיריית מלבורן, העיר שזוכה את סעוּתם של כל רואי השחורות, וארגנה האולימפיאדה אשר לא רק עלה נפח מקדמותיה אלא שגם עלתה ביקור הפכה להיות האולימפיאדה הגדולה ביותר מתחילים השנים האחרונות. היא נתנה עדות ירושה כי הספורט הוא גורם מכריע בקרב העולם.

המאורע היה גדול והמשלחת הישראלית
א היתה אלא טיפה קטנטנת בים המא-
רית הגדולים, למרות רצונה להתבלט
עם דגל ישראל הנרופץ אמנם בין דגלי
אר העמים בזירות התחרויות, אולם ה-
שימה שהוטלה על שכם ספורטאי ישראל
היתה שהו לזו של שאר הספורטאים.
בכל משלחת אחרת ידע ספורטאי כי אם
בשל בתחרות, יבוא אחר ואחריו ויקנה כבוד
משלחתו. במשלחת הישראלית ידעו שושה,
דוד ויאוד, שעני כל המדינה מופנות אל
ל אחת מהם לחוד.

יש רק לרחם עליהם על התאים בהם
אלצו לייצא את המדינה. ספורטאי כל ה-
ידינות הגיעו לכפר האולימפי והסתגרו בו
ד ליום המבחן בפיקוח מאמניהם. ספורטאי
ישראל אל רק שלא יכלו להתגבר לצורך
מימונים, מאחר שנאלצו מדי פעם ליצג את
המדינה בקבלתנים ו או אחרת עש-
ל המוסדות היהודיים באוסטרליה, אלא
גם בכפר אל וכו למנוחה. עשרות מבקרים,
הכממשו אף במכתב הרשינות של ה-
שלחת הפאקיסטאנית כדי לחדור לכפר ה-
לימפי, הטרדו אותם כל העת. אין צורך
ההיספי שלאף אחד מהם לא היה מאמן
הם נוקקו לחסדי מאמנים זרים.

לישון ב־10 בלילה. שושנה רינברג, אב רענן ודוד קושניר נתנו את כל אשר היה ביכולתם לתת, והתיחסו למשימכם בכל צינות. קשה להוציא משלחת ספורטאית ישראלית שנה, שרמת המשמעת בה היתה גבוהה. מדי ערב, בשעה 10, אפשר היה לאות כל אחד מהם פורש לפינתו כדבר מובן מאילן.

גם מצבם של חברי הנהלת המשלחת לא היה קל. מעמד המדינה בוירה העולמית כביד עליהם את העבודה. תארו לעצמכם ת מצבם כאשר, בכינוס ספורטאי ארצות הסייה, כשכל נציג נתקבל במחאות כפיים ווערות, רק חמש מתוך 24 המשתתפות חצאו כה לנציג ישראל.

המטענות היחידות יכולות להיות כלפי מר-
בי המשלחת. אינני יכול לשכוח את ה-
נע בו פגשתי את דוד קושניר הדומע,
ש תום מבחינו בקפיצה לרוחק, כשאמר:
שילמתי שכר לימוד גבוה למדי. לאולימ-
י אדה אין נוסעים ללמוד, צריכים לבוא ל-
מוכנים."

ספורטאינו לא היו מעורים בחיי החברה ל המחתה, אשר מרכוז היה באולם ה- פש העקי, ודבר ישראל לא הגיע לשאר משלחות. במקרה אחר, למשל, גיגש ספור- אי יהודי מברית המועצות לא אחד משלנו, צביע על סמל ישראל ואמר רק שתי מלים, אידיש: „גוט, גוט“ (טוב, טוב) והסתלק. מעט לא היה קשר עם הספורטאים ה- זרים מארצות הדמוקרטיות העממיות, שרק ידדים מהם התקרבו בגלוי לישראלים.

קצין צי ביבשה. ההישגים הנפלאים
הושגו באולימפיאדת מלבורן לא נפלו כי
ישל מחנך. הם ספרי אימונים מפרקים,
משך שעות רבות מדי יום ביומו.
אימונים אלה מחייבים תנאי חיים מיוחדים,
סוד גלוי ואשר שחובבות של ספורטאים
לה מפורקת למדי וגובלת עם מקצוענות
היא אובייקט. למשל, אשר זהה בעצמה
ניה ברציפות בהדיפת כדור ברזל, משמש
אין סגן בחיל האוויר האמריקאי ותפקידו
ארגן — בעזרת סבל עצום — הצגות
ולנוע לחיילים במחנה היום ונמצא. קצין
הסובייטי ולדימיר קוטס, הרץ למרחקים
רוכים, לא ראה זה שנים רבות את הים,
צאצא לה העת באימונים במוסקבה.

אין לבוא בעקנות לספורטאינו, שנאלצו להתמודד עם ספורטאים אשר אף אחד מהם יגנו איש צוות אויר, חקלאי בקיבוץ, או ייילת צה"ל. מלבד זאת חייבים ספורטאינו להיות בעיקרם ולווי מתמידים, כדי שלא הגבר הספורטאי ישראלי תחסר

לפני שלושה שבועות, ערב פתיחת האר-לימפיאדה ה־16 במלבורן, פירסם העולם הזה את טבלת הסיכויים, בה התפרסמו תשומות ספורטאים העולם שרבים סיכוייהם לתפוס מקומות ראשונים במקצועות האר-ליטיקה השונים. סיכויים אלה התממשו רק ב־55%, כשק 11 מתוך 20 המועמדים למקומות ראשונים זכו בהם. בשני מקומות נוספים זכו ספורטאים שצוינו כבעלי סיכויים גבוהים ביותר.

בשאר המקצועות וכו' ספורטאים ששם
אלא היה ידוע כמעט. במכניה ז', היתה ה'
אולימפיאדה ה־16 אולימפיאדת ההפתעות ו'
ההישגים. מתוך 33 מקצועות אתלטיקה, נש'
הכרו שיאים עולמיים 23־ מהם, ואילו
שני מקצועות נוספים הושגה השיא ה'
אולימפי. מתוך 25 מקצועות גבריים וכו'
אולימפיים 14, והרוסים בשנים.

לפני חדשים ספורים בלבד, נמצאה קבוצת
בדורגל של מכבי יפו בשפל המדרגה. למי
זו שהיתה מאורגנת ארגון למפות, עם
דורף ציבורי שאין כמותו אף לקבוצת
פורט אחת מלבדה בארץ, היא לא עמדה
ל רמה ספורטאית גבוהה.
במשך כל תקופת משחק בליגה הלא-
ית, בעונה שחלפה, נאלצה להסתפק באחד
מקומות האחרונים בטבלה. גיל וצהלי
יו ממלאים את יפו כשהיתה קבוצת
נכבי המקומית זוכה לנצח — או לפחות
צאת בתיקו — מול אחת מקבוצות ה-
מרת.

בסוף העונה נאלצה הקבוצה לשחק משחקי מבחן חמורים ומסוכנים כדי למנוע ירידתה לליגה ב'. לרבים, בתוכם עתירי אימפורט וטקני כדורגל, לא היה ברור לול אם יש מקום לקבוצה זו בין קבוצות הליגה הלאומית. בשל צורת משחקיה התוקני ועזרתו הפעילה של קהל אוהדיה. במשך כמה חודשים לא התעניין אף ב' קבוצות כדורגל מקומיות. פגרת הקיץ, ה'שחק נגד רוסיה, הסייעה להונקונג וה'ויליסמידה המתקרבת, העתיקו את זירת ההתענינות לקדורות מוקד אחרות. אולם בוצת הכדורגל של מכבי יפו לא התענינה מגווחד בכל רצפת הגדול, סביב המאורעות גדולים. אותה ואת עסקניה העסיקה רק ענייה אחת: כיצד לחזק את הקבוצה ולאס'ר הישארותה בליגה הלאומית.

למטרה זו נרכשו מספר שחקנים מאגודות
הירות בכסף טוב. יצחק שניאור, בלם ה-
הברית הלאומית ושחקן מכבי תל-אביב, עבר
אמנם את הקבוצה אימונים יסודיים ונמרצים.
ואף היה מוכן להפסיק את פעילותו
כדורגלנית בגלל התנאים שטכני יפני יכלה
הציע לו.

בפעם הראשונה בהיסטוריה. כהן
עזרה צבור ציאתו של שניאור, ביקשה הנ
יגות סמכי תלמידי לקבל את חלוצה הנמ
י של יפו, בחוסס ואגוסטיאן. היפואים
רבו, היתה להם סיבה די ברורה לסירוב.
איש אל האמין כי תוך תקופה קצרה
פשר לשנות את אופיה ואת רמתה של
בבוצה נחשלת.

אולם כשהחלה העונה ועמה המשחקים בין
בובות הליגה הלאומית, נדמה ציפים מוש-
עים לראות קבוצה שונה מבכלית, תחת
צעים של מכבי יפו. הכדורגלנים היפואים
החלו להדגים משחק צוות קבוצתי, שחוד
ממחץ בו היא שורת החלוצים המהירים
ההתקפניים, ובראשם ביהושע ובורוך כהן.
התוצאות לא אחרו לבוא. אחרי שני מש-
קמים בליגה הלאומית, זכתה מכבי יפו ב-
שני נצחונות, האחד על מכבי פתח תקוה
השני על הפועל חיפה.

בפעם הראשונה בתולדותיה, זכתה הקבר הדימוית ששמה יתנוסס בראש סבלת בליגה. אמנם לא היה בשני משחקים כדי לקבוע את ערכה של הקבוצה, אולם כבר ביום ברור שמקומה של חמבי יפו בליגה, לאומית מובטח ללא ערעור.

		7	6	5		4	3	2	1
12					11	10		9	
	16					15			14
		20		19			18		
	25		24	23				22	
		29		28					27
			33		32		31		30
39	38			37	36			35	
		43				42	41		
	48		47			46		45	
		52		51			50		49
				54					53

מאוזן: 1. חצי
האי המתפנה; 5.
כחן; 9. יובלו ה'
שבו; 13. בתור ה'
פמס; 15. בתורי;
16. ברו שרפה; 17.
אחיתופל הפרסם ב'
שכמותה; 18. הפרי
הן; 20. ההוא; 20. סופו
לתליה; 21. אות י'
ונית; 22. בלעד
אין ערך רב לעס ה'
נוב; 23. נחום אמר
י; 25. תחמושת ה'
קשת; 26. הוחרר ה'
גלמי לנעללים; 28.
תבלין לבשרים; 30.
אחד העיסוקים הביר
קורסיים החשובים;
33. אותו רכשו ב'
רכס, וגם בסיני; 34.
זע; 35. תואר; 36.
זוג המסה ה'
חיים יימצא; 38. ג'
כול ישראל; 40. ש'
קר; 41. יוסי מדין;
43. עליו פוקד משה;
44. 44. אלה
להם

שמות הזוכים בפרסי התשבצים :

תשבץ 980 — משה גזולי, באר-יעקב,
ת.ד. 2, שקום מלבן, ביתן 11; תשבץ 981
370270 ס. זיוה ימין, צה"ל, ד.צ. 2718;
תשבץ 982 — מנו הורביץ, חיפה; תשבץ
983 — חתה לית, תלאביב, יבוסניסקי
154; תשבץ 984 — מרדכי דן, תלאביב

המלך גיורג 76; תשכז 985 — רנה יטא, חולון, שכון עממי, שדרות קוגל 4; תשכז ענק — רפאל אשכנזי, להבות הבשן, דאר גע הגליל העליון; תשכז 987 — לבנה כגרי, בתים, בית פרידמן; תשכז 988 — רבקה זינגר, תלאביב, אבן גבירול 190; תשכז 989 — 373844 ט.א. ברודזיצקי, צה"ל ד.צ. 2243; תשכז 990 — א. פלמון, ירושלים. כובשי קמרון 26; תשכז 991 — אסתר מונבו, צהלה, יואב 3; תשכז 992 — ש. ברודא, תלאביב, יד-אליהו, מרגולין 13; תשכז 993 — 369616 טר"ש צ. איצקוביץ, צה"ל ד.צ. 1281; תשכז 994 — ירמיהו כן-אריה, תלאביב, הרצל 25; תשכז 995 — בנימין שהם, תלאביב, ברנר 18; תשכז 996 — ת. שרמן, קבוצת דורו, קבוץ רמתיה.

ולא ידברו!"; 46. נהר התשבצים הצפוף
איטלקי; 48. שום, אבל ללא ראש; 49.
ביג'י, 53. רומא עיניים; 54. טעם המרור.

מאונך: 2. האל; 3. מסמר בועיר-אנסי; 4. מלת התפעלות מזרחית; 5. מלת שאלה; 6. ירק רביוסמינים; 7. בדיוק כמו השאלה לפני הקודמת; 8. מנהל השילומים; 10. ראש עיריית תל-אביב; 11. נושא מעניין; 12. בפתרונו אתה עסוק; 14. חיים גאון הוא מושלה; 16. ירמיהו; 18. קסריסין או מלטה; 19. לכל שמלת כלה של ממש; 22. בכון לסיני; 24. בן-ראם, בארמית; 27. הבעת כאב; 29. בקצה החולצה המעיל; 31. גיר בור מחזה בתיאטרון הקאמרי; 32. יצרני מקררים; 34. חולה במחלה מסוימת; 37. על נהר; 39. כינויו של שרת בממשלה, לפחות לפי טיים האמריקאי; 42. חפוש ל- לא סוף; 45. קצור של יהונתן; 47. לא פר; 49. בית יוסף; 50. ברמת-גן רבים מסוגו; 51. כינרת, למשל, 52. אני, אבל גם כן בלי ראש.

1897

אנשים

השר שלא הוכר

במשרדה החזק מתלוצצים, כי ראש הממשלה ד"ר בן-גוריון הורה לזרז את פירוי חצייתו סיני, כדי ששר-החוזק לש-עבר בשיח שרת, שחזר השבוע מחוץ לארץ, לא יספיק לבקר שם... לפני צאתו של ד"ר יצחק ירון למסע-הסברה בבריטניה, קרא לו ביגוי והציע לו להציג טרף למשלחת הישראלית בארץ. תש"ב תו של ירון: "המגילות הגנוזות מעניינות אותי יותר ממגילת הארץ". בשעה שהתחלף לא מכבר פקיד המודיעין במשרד הפנים, הופיע שר-הפנים ישראל ברייהודה צנועה-לבוש במשרדו. אמר לו הפקיד: "היי, ארון, לאן אתה רוצה?" השיב ברייהודה: "ללישכת השר". יש לך הזמנה? הסיף הפקיד לחקור. חיך ברייהודה והשיב: "כן, זה בסדר". מנהל ההסברה פנה לנשיא התאחדות בע"ל התעשייה אריה שנקר בבקשה לזרז את כנסו למען מילוח הבטחון. השיב שנקר: "די שאשכח על הבמה. כשיראו אותי יתנו יותר כסף מאשר כשישמעו אחרים נואמים". אחר-כך התחרט והוסיף: "אבל מכיוון שעלולים להיות בקהל כמה קצרי-ראות, אגיד גם כמה מלים". בני אומנו בוועידת ההסתדרות, סיפר ביגוי כי בוועידה הראשונה של פועלי-ציון שנערכה ברמלה ב-1910, יצאו מן האולם באופן הפגנתי כל הצירים, שדגלו בשפת הארץ, דיש, כמחאה על כך שהוא דיבר עברית. באולם נשארו רק שלושה צירים, ושניים מהם היו יצחק בן-צבי ורעייתו רחל ינאית בן-צבי. אני המשכתי לנאום, אמר ביגוי... ישיבת-ראש הכנסת נתכבד לנאום את נאום-הנעילה המסורתית שלו במועצת ההסתדרות. פתח יוסף שפרינץ צק ואמר: "כדי שיהיה ברור לכל שמועצה זו נועלת — אני פותח את דברתי... לאחר שאחד העיתונאים ניסה להזיז את הרמטכ"ל משה דיין מפני טיסה במטוס פייפר, מחה דיין באמרו: "זהו מכונה מצוינת. אפשר לנחות בה בכביש או בשדה, ולחשוך זמן רב". על פי קורו ביוגוסלביה, כחבר המשלחת הפרלמנטרית, ופגישתו עם המרשל טיטו, אמר ח"כ חרות ד"ר שמואל יוניצ'מן: "הוא האישיה הגדולה ביותר שראיתי בחיי, מלבד חיים וייצמן וזאב ז'בוטינסקי". הגיב ח"כ הצ"כ זלמן סוף זאייב על אותה פגישה: "אילו הייתי סוציאליסט הייתי טיטואיסט".

אביר וגני השכר

שחקן התיאטרון הקאמרי יוסף ירון פנה אל קז' ישואל בבקשה לזרז אותו לרשימת השחקנים הקוראים את פרקי היום בתנ"ך... את המחזה אנה כריסטי מאת יוג'ין אוניל, שיוצג בקרוב עלידי הבימה, עמוה הבימה להציג גם לפני עשרים שנה, אולם חזרה בה /בסוף, אז חזקו התפקידים דים בין אהרון מוסקין, אינה גר, בינסקה ויהושע ברטנוב, ואילו בוצעה יופיעו עונה בתפקידים המקבילים, נחום בוכמן, מרים זוהר וא"ל ירון מוסקין... הסופר האמריקאי ויליאם פארוואן הציג במכתב דגל הלח תיאטרון הבימה, להציג בישראל הצגת בכורה עולמית של מחזהו החדש טבח הוופס מפעם שיוצג בארצות-הברית רק לאחר-מכן. לא ברור עדיין אם הבימה תוכל לבצע הצעה זו להכח למעשה... הגברת הראשונה לשעבר של ישראל, וורה חייצמן, שהופיעה השבוע בנשף מטעם יד חיים ווייצמן במכון וואלדורף-אסטוריה בניו-יורק, והוצגה עלידי הדי ישיבת-ראש כמאשה שהשפיעה באורח מכריע על מדיניות העם היהודי ב-30 השנים האחרונות, שכן ידוע כי היתה ידימינו של בעלה בכל ההכרעות המדיניות... יצחק גרינבוים טילפן השבוע לבנק לאומי לישראל, וביקש לשלוח אליו אחד מפקידיו הבנק כדי למכור לו איגרת של מילוח הבטחון. גרינבוים הצטדק, כי בשל מחלתו אינו יכול לבוא בעצמו אל הבנק כדי לבצע רכישה חשובה זו... דרישה בכנסת — ישראל רוקח (צ"כ): "אני יכול לדון בחוק הגנת השכר באובייקטיביות, כי אינו בקבל שכר ואינני נוהג עבודה". יעקב כץ (פא"י): "חברי הכנסת מקבלים שכר? רוקח: לא. זה דמי כיש".

פסוקי השבוע

- **נשיא ישראל יצחק בן-צבי**, בשיחה עם הפקידים הממשלתיים הממונים על גביית המסים: "על שני דברים עמדת מדינת ישראל — על המסים ועל הנסים".
- **אלוף פיקוד הדרום חיים לפקוב**, בנאומו בפני כנס חטיבת שריון בביר-חמה, בחצייתו סיני: "עליכם להיות למומחים של מדבר, חיי מדבר ולחמת מדבר".
- **אלוף משנה אברהם יפה**, מפקד חטיבה 9 וכובש מיצר טיראן, במסיבת קציני החטיבה: "לא אחזור כאן על פרשת מעשיה של החטיבה, משתי סיבות פשוטות: אתכם זה עלול לשעמם ואילו נשותיכם שמעו על כך פרטי פרטים מביכם, וכל מה שאומר אני עלול לעמוד בסתירה גמורה למה ששמעו קודם".
- **ח"כ חרות ד"ר שמואל יוניצ'מן**, בתגובה להתקפותיה של מפ"ם על מדיניות הממשלה: "בארץ הזאת יש כפייה בשטחים שונים, אבל אין כפייה לשבת בממשלה".
- **ח"כ מקי"ר ד"ר משה סנה**, בהכחישו את השמועות לפיהן הוא עומד בראש ההכנות לירידת מפלגתו למחתרת: "מחתרת? מתי יש לי פנאי להקים אותה? שלושה ימים רצופים בשבוע אני יושב בכנסת, יומיים אני כותב את מאמרי לקד העם ויומיים אני מסתובב במדינה ונואם. ומתי אקים את המחתרת? ביום השמיני?".
- **העיתונאי שלום רוזנפלד**, בקול ישראל: "מה זה שיא השקט? ההסברה הישראלית בעולם".
- **עורך "חרות" יוסף וויניצקי**, בתגובה על פיגועי סיני: "בן-גוריון

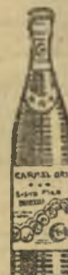
כוכבת לורן

לאס, אבל בטוח

- הוא כיום בעל אשראי מצויין בבנקים — הוברר בלי צל של ספק, שכל מה שהוא לוקח הוא מחזיר.
- **המשורר חיים גורי**, בתגובה על הידיעות, לפיהן החלו נשי צרפת באגירה מבוהגת של מלח בישול לאחר שפשטה שמועה כי המח' יפה לריסיון של כחיות אטומיות: "אך מה יעשו בכל המלח הזה אם לא תהיה מלחמה אטומית? אפשר יהיה לשים כמויות עצומות של מלח בתוך המרק, לסימן של אהבה גדולה בתוככי פאריס המשוגעת".
- **פרופסור בנימין מזר**, בשבוע מסקר מדעי בסיני: "מה ההבדל בין ביקורם של אנשים-תם בסיני לבין ביקורם של אנשי מוצ'ז אנשים-תם מצלמים את עצמם, ואנשי המדע צילמו את התנאים".
- **המזכיר הכללי של ההסתדרות פנחס לבון**: "שיכון החתיקים הפך להיות משכן המרידת של החבר כלפי ההסתדרות".
- **העיתונאי ישעיהו בן-פורת**, בצטטו בכתבה מפאריס בדיחה שנפוצה בצרפת: "כיצד אומנו יוצרים המצרים? לקראת האולימפיאדה? משהו היה צועק: היהודים באים! ואיש לא היה מסוגל להשיג את המצרים במרוצתם".
- **פרופסור נתן רומנשטרייך**, בדיון על מעמד האינטליגנציה במועצת ההסתדרות: "יש כאנה שחושבים כי איש הרוח יכול להיות מן הרוח".
- **פרופסור אהרן קציר (קצ'לסקי)**, בצטטו באותו דיון הגדרה נודעת: "מוח האדם הוא אבר המתחיל לפעול עם הולדתו וממשיך לפעול עד יום מותו. הוא מסתיק לפעול רק ברגע שבעליו עולה על דוכן הנואמים".
- **הסופר ג'ון סטיינבאק**: "סובלנות היא היכולת להאזין בשקט כאשר משהו אחר מכפר את אחת הבדיחות הטובות ביותר שלך".
- **הכוכבת סופיה לורן**: "אינני מעוניינת ליהפך למיליונרית בן-לילה. אני רוצה להתרגל לרעיון לאט לאט".

רוקדת?
כן, אבל...

לפני הריקוד
נשתה עוד
כוסית של

ברנדי
אקסטרה פין

נרמל מזרחי

ראשון לציון וחדו יעקב

למכירה בחודמנות:
מגרשים ברחובות

לפנות:

תליאביב, טלפון 24749

המצלם נהנה יותר מחייו
זאת היא עובדה. חיות חולפות
נהיות בעזרת הצלמים העצ-
מאיים של למחמידות וחוזרות.
אנשים ודברים שכאלו נשכחו
מלבנו חיים שנית לפגינו על-
ידי הצלמים שלנו. על כן כל
אחד צריך לצלם. את המצלמה
וההדרכה תקבלו אצל

פוטו-ברנד
הימה, רחוב החלום 20

הדלת נסגרה, האוני' נסעה, עוד מעט יבואו פועלי הנקיון לנקות מה שאכשד לנקות

גלגל גלגל גלגל

מאת עמוס קינן

רשימות. בטלפון מדברים רק על מזג האוויר ברמזים. טיפוסים, הנראים כמו שחקני אופי בקולנוע, יושבים על כור סאות ועוקפים בסיקחות את שער הנמל. ואת כל השערים למיניהם, כולל שער המטבע, פה יש חיים. אם תאבד ואם

את הכנפים. למטה גיא בן הינום וברכת הסולטן. בבנין צערובעלייחיים נובחים מאה כלבים.

צים וקפה תורכני. הכל בלירה ועשרים. באמת בזול, והאיש אמר תבואו תבכרו. הוא מדבר ערבית יפה מאד, במין די

שם על התל, על הים, בין הסימטאות. התל הוא גג אחד גדול, מתחתיו קבורים בתים בני שלש קומות דחפורים נשאו אדמה ושרבי בתים וכיסו את הבתים בתל תחנה. — קוראים לזה השטח הגדול של יפו.

עברו כמה שנים. על התל התחזק צמח עשב. עיריה חסודה הציבה עמוד חשמל עם ארבעה זרקורים כדי לגרש את הארס. האפלה גורשה. בין השחים משחיר לפתע בור. המציץ לתוכו יראה מתחת בית עמוק. כמה מצחיק לראות כיפת מסגד מציצה מעל האדמה, והמסגד כולו מתחת. כמו אחד שקברו אותו חי ורק ראשו מצץ. הכניסה אסורה. העבריינים ייענשו.

מדרגות מטפסות באחור ללא בית ונפרקת לפתע אי שם למעלה ואיזה מין מדרגות, כל מדרגה חתיכת היסטוריה. אחת היא שיש קררה איטלקי. משהו בטח הביא אותה הנה כדי להקבר מתחתיה, יחזי או רומאי או ביוזטיני ואולי אנגלי. עכשיו אפשר לטפס עליה עד הסוף המר. האחרות הן כורכר וגיר וכל מיני אבנים מאד אישיות ופרטיות, כל אחת ופרצופה ותולדותיה.

מקום קדוש. הכניסה אסורה. משהו טרח להדביק ליד השלט מצילה חשמלית. בפנים אופנים ללא אחיז ומיטת ברזל ללא מזרן. ילדים במגפי גומי מבוססים בבוקר, הם לבושים בלו ג'ינס וחגורים באקדחים. אבל זה בצחוק.

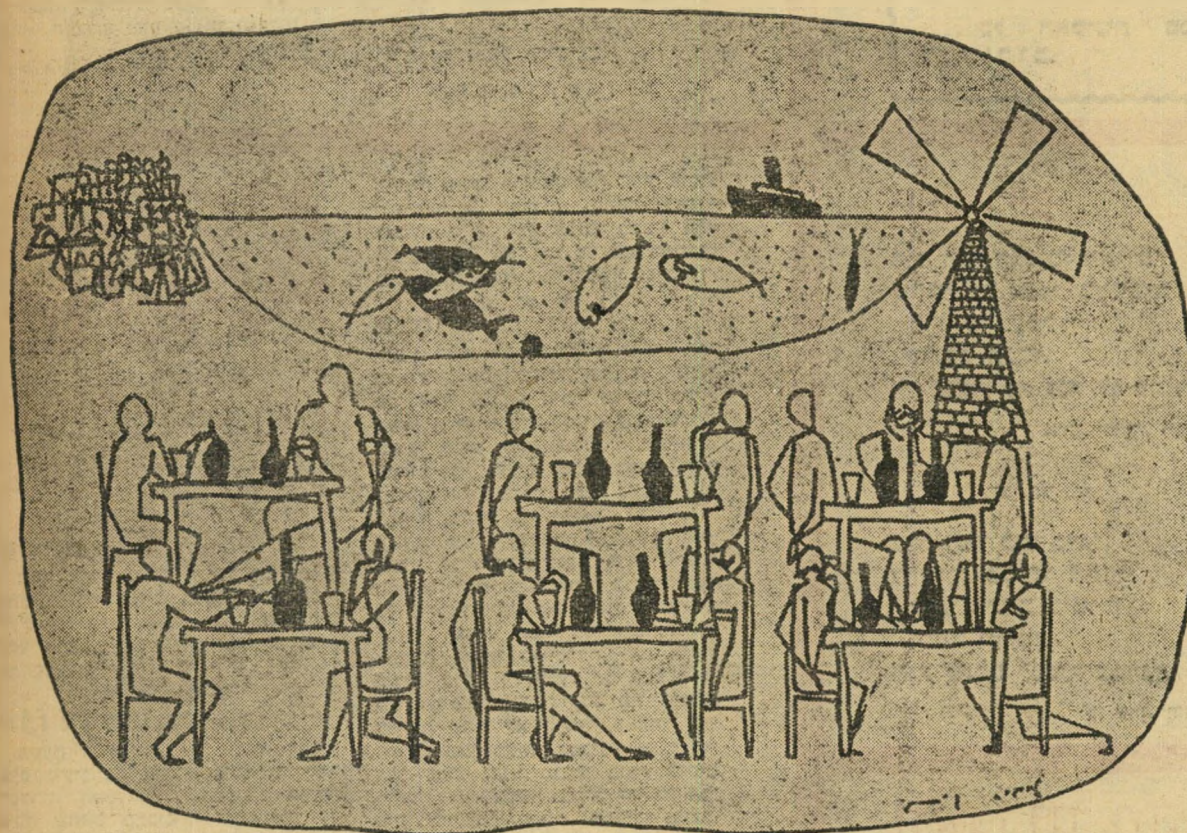
בפתח הקמור עומדת נערה. "מה הש"ע?" היא שואלת.

"שתים וחצי," אנו עונים. "לא, שלוש," עונה הנערה ללא קריצה. יורד גשם.

הים סוער. סלע אנדרומדה נעלם בין המשברים. רק דרקון ענק יכול היה לחולל גלים שכאלה. הוא זוחל מתחת למים ומ' תיז בסנפיריו. אנדרומדה רועדת מפחד. אל תפחית, אנדרומדה, אבא יודע כבר. בקומה שממול יושב אמן וחולם על סטיפנדיה לפאריס. בינתים הוא שותה תה. יורד גשם. בפאריס שותים יין.

הדוגיות נאבקות עם הסערה. במעגן הקרוי בגאחה נמל. תל אביב רחוקה וער' פילית. מרחוק היא נראית עתיקה מאד. אם יהיה שלום, היא תהיה עתיקה. ביני תיים, בבתיים חדשים ומבתיים, יושבים להם מהנדסים ומפקדים את הבתים הע' תיקים.

במסעדה הקטנה אפשר לאכול דג מטר. גן. הדג טוב מאד. וגם חימוסים עם חמור

היום יש שם מועדון של שורת הסתנוד' בים. אבל אפילו הם לא מצליחים לטובב תמאנו, גם כך בוגים את הארץ. יש כל מיני שיטות.

בערב יורד גשם. עצוב מאד. הכבד שים נצצים. גם בקינגסבאר עצוב מאד. שני מלחים צרפתים מעשנים גוקואו בש' תיקה. ליד שולחן אחר יושבים מלח סי' גי, כושי ופיסיפיני. זאת יכולה להיות רק אניה אמריקאית. אחד גבהיקומה מת' גורד מצד אל צד. מטפלים בו באהבה והבנה. התומרות מנגנת בון ג'ורנו טריט' צה. כמה זה עצוב. שלוש רוקדים עם הבנות. הן משתדלות להתבלס, ואינן מצ' ליתות לא להתבלס.

בחוף עומד מוגע ורוקד מול היתר. הוא גבוה וצוארו דק וחטמו ארוך. הערב שקט. אגו פוגשים את מלך סרסרי החטא בעיר. יוצא לבדות בחבות אשונה. כל שר' גיו עשויות כסף ואחדות מזהב. הוא עייף מעסקים. עכשיו פתח בית קפה. בלי משקאות חריפים. רק לשבת ולשוחח על עסקים.

למעלה, ממול, בית קפה. אולם אבוק. מאה גברים יושבים ושוחחים. מאה בקי בירה על השלחנות. הדממה מעיקה כמו סרט. כאשר נכנס משהו בדלת, מת' רוממים לאט לאט מאה זוגות עינים ללא מבט, ושוקעים לאט לאט שוב בבירה. בה' רף שניה יכל המקום להפוך לשדה קטל מטורף. צריך רק לקרות משהו. אולי יקרה.

עוד עשרה מטר, עוד ביהקפה. אולם ארוך. מאה גברים על בקבוקי בירה. כניל. אנחנו מטפסים בסימטאות. ליד ויה חשוכה נעצרת מונית. אשה יפה מאד יורדת ממנה. האשה ממתינה עשר דקות ליד השער האפל. המונית ממתינה ומאירה את הכביש. לא מצלצים בסמון. כעבור עשר דקות נפתחת הדלת המונית נוסעת. מסך הגשם יורד אחריה.

העיר נמה. המלחים הלכו לישון בא' גיות. עוד מעט יבואו פועלי הנקיון לנקות מה שאכשד לנקות.

הגביחה מהרהדת בשטח ההפקר. בגלל המצב המתוח לא יורים מעל החומה. שני חיילים מטכלים על הנוף ושואלים שא' לות. מה אפשר להשיב להם?

השכונה מתפתלת אל העמק במדרגות. כל מדרגה היא רחוב. שורות שורות של בתים משונים, עם מרצפת חלקה של אבן, כמו במקום אחר, לא כאן. בחצרות תלור' יים כבסים צבעוניים, וצוקקים לא ניכנע. והלאה, בין החר הקדוש החדש והכנסיה הסקוטית, יש חור בהרים, עד עבר הירדן. שטח ההפקר מוריק בגשם. חיי הפקר. ובתנ"ך כתוב: שאלו שלום ירושלים יש' ליו אוהביו, יהי שלום בחילך שלחה בארמונתך.

חיפה

מעדה גרים הפקידים, הסופרים ש' לא התבישו, והגננות. אבל מעיין ה' חיים מפכה למטה, שם, מסביב לשער הנ' מל, משתטח זרם אפור של עסקים מע' סקים שונים, שעליו צמחה העיר.

עולים במדרגות צרות לקומה השניה. למטה אין שום שלט. אפילו לא סתם מין. "האחים חיפאי בע"מ". סתם עולים ונכנסים לחדר. החדר אינו דומה לחנות ולא למשרד ולא לשום דבר בעולם. אין שם אפילו דלפק. אבל יש שם מכל טוב — מכנסים ומעילים ומכשירי שרטוט. ובקבוקי יסקי ומרטיני וצינאנו וקיאני' טי. וסיגריות מכל המינים. הפוקדים את החדר הם הרוכלים, המתפורים לאחר מכן בעיר עם סחוריהם.

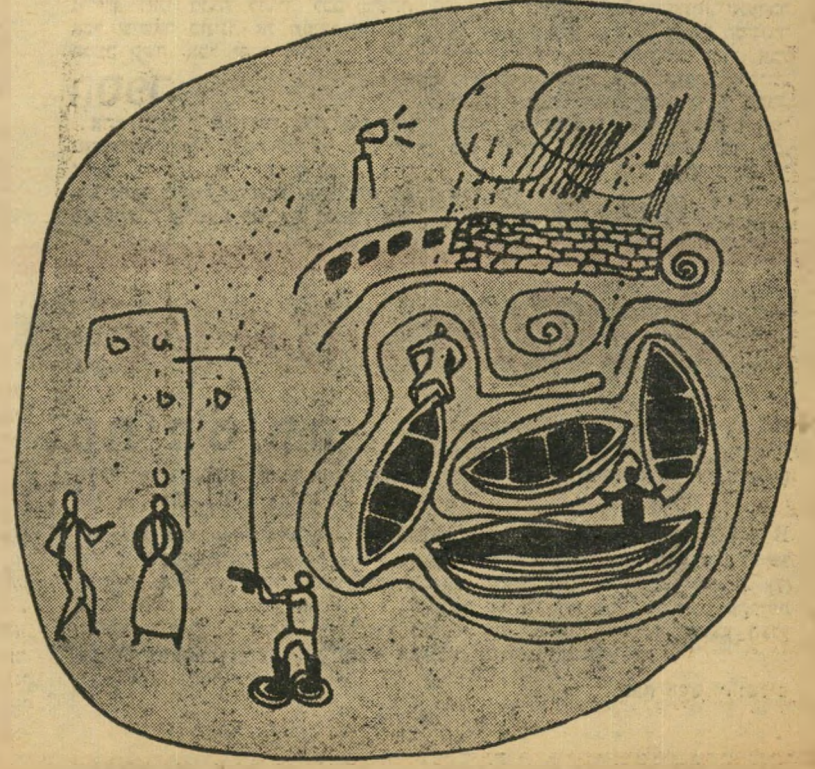
הם עומדים לאורך הרחוב, במרחק כמה מטרים זה מזה. פה תקנה בלוג'ינס אמ' ריקאיים בחמש עשרה לירות, עם תחית עור אורינגילית, אין בלוג'. מי שלא מא' מין ברוכלים, יכול להכנס לחנות. גם שם יש.

מל לחנויות משרדים. משרדים מענינים מאד, לייצוק כלכלי, ליבוא ויצוא. ליד עוז ביבוא ויצוא וסתם חברות ושות' בע"מ. שם מדברים בשקט. לא רושמים

אלקט מוזר, מזכיר מאד את הדיאלקט ה' ישראלי. אני שואל אותו מאין הוא. הוא אומר אני סברה, מיאפה. לאן הגענו. ולרחוב של בית הסוהר קוראים רציף ה' עליה השניה.

ימין משח

נפי הטחנה נחות על צירן. הדון קר' שוט שבנה אותה היה משה מונטיפיור. רי. הוא לא ידע שכאן לא נושבת רוח.

מזמנים משתתפים. אחד הקוראים המשתתפים בעמוד זה יזכה מדי שבוע בפרס של 10 ל"י. הזוכה השבוע הוא דן כהן, ירושלים.

כשחזרו החברה מסיני, הם סיפרו בין חיתר נסים ונפלאות על הפאסה מורגאנה.
בסוף התרגזה אחת חבנות ושאלה:

ריבוננו של עולם האם כולכם פגשתם בסיני את אותה הערבייה?

יוסף פרלמוטר, קיבוץ משמר-דוד

מחנות הגדנ"ע
בבאר אורה

הניך אחד, מהמחזור של המיקואים,
כתב להוריו מכתב בלשון זו: "אסר
לי לכתוב איפה שאני נמצא. אם אכתוב
שאני נמצא בבאר-אורה, הצנזורה תמחק
את זה."

בשעת ריצת-שדה עם רובים, הפסיק
מעם גדעון את הריצה, ניגש אל יאיר
המדריך ואמר לו: „המפקד! הרובה
איבד שתיים מתכונותיו. הוא לא קל
ולא יידי”.

יפה, המדריכה החדשה, נסעה בפעם הראשונה לאילת, להתרחץ בים. המרחב הכחול מצא מאד חן בעיניה היא התמלאה התפעלות וקראה: "חברה! בואו נתחיל לשחות רחוק רחוק ונראה מי יטבע אחרון!"

בטיול לתמנע, ביקשו המדריכים את
עצמוריי להסביר כמה פרטים היסטוריים על
הסמל והסביבה. הסתכל עליהם
עצמוריי בבזבז והכריז: "כאן לא תהיה שום
היסטוריה! לעמודים האלה אין שום ערך
היסטורי".

לאחר מסע לעין-גטפים, הרגיש אביבי
רעב בלתי-רגיל ונכנס לאכול בתנובה.

כגיסתם של היוגוסלאבים לסיני מעוררת תמיהה...

2

...מה עניין שמימינו אצל הרסיני?

האנגלים והצרפתים החליטו לכנות את פינוי פורט-סעיד בשם "מבצע
... כלל"...

...האם יש לחבין מכאן, כי חפלישה לפורטיסעיד
נמראה בשם "מבצע בתולה"?

צירים בפרלמנט הבריטי הציעו השבוע, כי האו"ם יקנה מידי מצרים

...ובאמת: כל העניין החל בעיסקה מסחרית עם צ'כוסלובקיה, אחר-כך הביא את עבר אלינאצר לפשי-טת דרגל, מאוחר יותר נערך שם ייצוא של נשק ותח-מושת, וכיום הסחורה משומשת, אבל במצב טוב.

★ ★ ★

נחקר התאבד בקפיצה מחלון הקומה החמישית של מטה המשטרה...

כל האסונות במשטרה מתחילים מחלונות הגבוהים.

היה חיח דאג מן האו"ם
שחמל על גמאל בעל-מום
הרג כח עמל
לדגרג הגמל.

אך גמאל לא גמל לו במאום.

איתן יצחקי, תל-אביב

גבר ישר כמו סרגל,
להחזיק בביתו התרגל
שתי סיכות ביטחון
ומפה וירחון.

הוא נתפס לבסוף במרגל.

דן כהן, ירושלים

צינים בריטים מהמזרח התיכון
מתיעצים בקפריסין. (מעריב)
קלמן זלמגוביץ, תל-אביב

הציניקאים האחרונים.

פזמונים ומחלות כבקשתך. (חארץ)
מרדכי דן, תל־אביב

הריפוי בגלים קצרים.

המס מכל לילה — 150 פרוטה.
(ידיעות אחרונות)

מירה בורג

אניותינו ואצרו בתעלה. (הארץ)

ברכה הלפרין,

במרבית נכונה צריך לומר עבד
אל־נאצרו.

זה היה באחת ההזעדות שנערכה ב"אחוז, על שפת הכנרת. יחיאל דוברבני, כיום מנהל מקורות, רמז לכמה מהחברה הצעירים והמבטיחים לבוא אחריו אל "אחוזר הבניין, כדי שאף אחד לא ישמע. "אחוזר הבניין אסף אותם סביבו, הניח את ידיו על כתפיהם ברחבות אבהית ואמר:

„חברה, אני עוסק עכשיו בענייני בטחון, ונפגש ככה מפעם לפעם עם בן גוריון. ואני רוצה להגיד לכם משהו, אבל שישאר בינינו. אל תפיצו את זה. המצב קשה, אבל יהיה טוב.“

אחת הבעיות הגדולות בקיבוצים היא גאומי החתונות והחסדים. כל פעם שמישהו מתחתן, או להבדיל גפטר, צריכים גאומי המשק להמציא גאום חדש עם דעיונות שאף פעם עוד לא נאמרו, כמו

או ו... או ו...

באחת ההוצאות של גורדוניה, שנערך בקבוצת חולדה, עלה על הבמה המשורר יצחק יצחק ועמד לשאת את דבריו, אבל סרט הספיק לסיים את המליצה הראשונה, התעורר לפתע חמור שהיה קשור בתווך, ולקול צחוקם האדיר של הנאספים השי' מיץ נעירה ממושכת ורחיית עגנונים. נתן יצחק יצחק מבס נעלב בקהל, ר' אמר בקול תרפי:

„אני או אני הוא“

מתימטיקה
תחלק את סבלנותך ותחסר כמה דקות מזמנך היקר. כדי לפתור אותן, צריך לדעת הכל — ונוסף לזה מתימטיקה.

(1) כהן תנכ"י = $\sqrt{a^2 + b^2}$ (2) ספר מפורסם = הדף הקצה ביותר בין A ל- B
 (3) אי + מדינת ענק = אי אחר. (4) עיר בירה 2×2 = סוכריה. (5) בנו של
 אבנר + אביו של אחיך = מלך תנכ"י. (6) יישוב בארץ = ההיפך מחוקה. (7)
 מספרו הסידורי של מלך אנגלי = $2 -$ מספר נשותיו. (8) אביו של חכם מתקופת
 המשנה = אר. $\times$ רוחב. (9) הקטע המחבר את קודקוד המשולש ואמצע הצלע
 שממולו = ים. (10) עיר תנכ"ית = הפעולות הגורשות בחיזון זה.

שבת חיים, ירושלים

★ ★ ★

മല. 41 തമ. (8) അ. 12 തമ. 11 (6) ക. 11 (11) മ. 11
 25. 11 (7) 11 + 11 = 11 (9) 11 (9) 11 (7) 11. 11.

